YEDİ İKLİM
TÜRKÇE

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ

ÇALIŞMA KİTABI

Seviye C2

Yunus Emre Enstitüsü

Yunus Emre Enstitüsü

Yedi İklim Türkçe

C2

Yayın Türü ve Basım Tarihi
Çalışma Kitabı - 2015

İmtiyaz Sahibi
Prof. Dr. Hayati DEVELİ

Editörler
Yrd. Doç. Dr. Erol BARIN
Dr. Şaban ÇOBANOĞLU
Prof. Dr. Şeref ATEŞ
Doç. Dr. Mustafa BALCI
Doç. Dr. Cihan ÖZDEMİR

Yazarlar
Yrd. Doç. Dr. İbrahim GÜLTEKİN
Doç. Dr. Mahir KALFA
Yrd. Doç. Dr. Filiz METE
Aydan ERYİĞİT
Uğur KILIÇ
Gül GÖNÜLTAŞ

Eğitim Tasarımı ve Redaksiyon
Selçuk DOĞAN, Emine SARIKAYA, Sinan Doruk
Fikriye YILMAZOĞLU, Sabriye ÖZDENİZ

Görsel Yapım
taze kitap
Görsel Yayın Yönetmeni: Zeynep Sevde Paksu
Görsel Yayın Danışmanı: Dr. Melike Günyüz
Sanat Yönetmeni: Sümeyye Eroğlu
Fotoğraflar: Sezer Alçınkaya
Grafik Uygulama: Rumeysa Temiz
İllustratörler: İbrahim Çiftçi, Saadet Ceylan

Basım
Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi
Serhat Mah. Alınteri Bulvarı 1256.
Sok. No: 11 Ostim - Yenimahalle - Ankara
www.diyanetvakfiyayin.com.tr
Tel: 0 312 354 91 31 Fax: 0 312 354 91 32

Dağıtım
Karbey Yayıncılık Eğitim ve Dan. Hiz. San. Tic. Ltd. Şti.
Ankara Cad. No: 15 Konak Han Kat: 1
Hobyar Mahallesi Cağaoğlu - Fatih / İstanbul
Tel: 0 212 512 56 33 - 0 212 511 68 28

Yönetim Yeri
Anafartalar Mah. Atatürk Bulvarı No: 11 Ulus-Ankara
Tel: 0.312 309 11 88 Faks: 0.312 309 16 15
www.yee.org.tr - iletisim@yee.org.tr

ISBN
978-605-87010-2-1

© 2015
Yunus Emre Enstitüsü
Bütün hakları saklıdır.

C2

SUNUŞ

Sevgili Öğrenciler,

Bir dili öğrenmek, yeni bir dünyaya doğru yolculuğa çıkmak gibidir. Her yolculuk gibi, dil öğrenme yolculuğu da öncelikle sağlam bir niyet, coşkulu bir arzu ve hedefe varmak için gerekli irade ve çalışma gerektirir. Dil öğrenirken birkaç adım sonra bu kararından dönenler, birkaç durak sonra vazgeçenler çok görülür; hedefe varanlar ise yeni bir kültür ve medeniyetin geniş kapısından içeri girip kendi geleceklerini, kendi zihin dünyalarını zenginleştirme mutluluğuna erenlerdir.

Bu yolculuğun üç temel unsuru var: Birincisi öğrencidir. Öğrenci bu yolculuğun asıl unsurudur. Onun talebi, iradesi, çalışması olmadan yolculuk gerçekleşemez. Diğer unsurlar ise ona bu yolda kılavuzluk edecek olan öğreticiler ve öğretim malzemeleridir.

Yunus Emre Enstitüsü, Türkçe öğrenme yolculuğuna çıkanlara yardımcı olmak için çalışıyor. Okutmanlarımızı bu konuda özel bir eğitimden geçiriyor ve bir dilin yabancı dil olarak öğretimi metotlarını bilen okutmanlarla yürüyoruz. Okutmanlarımızın işlerini yaparken en iyi araçlara sahip olmasını arzu ediyoruz. Kitap ve yardımcı ders malzemeleri bunların başında geliyor.

Elinizdeki kitap, Türkçe öğrenmek isteyenlere yardımcı olmak üzere üretildi. Türkçeyi daha hızlı, kolay, akılda kalıcı; günlük hayatın ihtiyaçlarına cevap verecek yeterlikleri kazandırmak üzere tasarlandı. Derslerde ilerledikçe kendinizi Türkçe ifade edebilmeniz, Türkçe ile iletişim kurabilmeniz, yazma, okuma, konuşma ve dinleme becerileriniz gelişmesi hedeflendi.

Yedi İklim Türkçe kitabının tamamını bitirdiğinizde günümüz Türkçesinin iyi bir konuşuru olacağınıza, Türk edebiyatının heyecanlı sayfalarında kendi başınıza gezinebileceğinize, Türk akademik hayatını Türkçe takip edebileceğinize inanıyoruz.

Bu yeni yolculukta Yunus Emre Enstitüsü, okutmanları ve yöneticileriyle sizin yanınızdadır. Hepinize sağlık ve başarılar diliyorum.

Prof. Dr. Hayati DEVELİ

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ BAŞKANI

C2

İÇİNDEKİLER

1 KELİMELERLE DÜNYA KURMAK

Kelimelerle Dünya Kurmak	6-16
A) Bir Roman Okudum Hayatım Değişti	
B) Hayat Bir Tiyatro Sahnesi	
C) Kardeş Kalemler	

2 TÜRKÇENİN İNCELİKLERİ

Türkçenin İncelikleri	17-28
A) Argo/Jargon	
B) Hiciv	
C) Taşlama	

3 MODANIN KALBİ

Modanın Kalbi	29-45
A) Moda	
B) Estetik	
C) Tasarım	

4 BİLİMİN ÖTESİNDE

Bilimin Ötesinde	46-53
A) Sanata Bakış Açısı	
B) Bilim Dünyası	
C) Uykunun Gizemi	

5 KÜLTÜR AYNAMIZDAN YANSIMALAR

Kültür Aynamızdan Yansımalar	54-59
A) Karagöz Oyunu	
B) Mevlana ve Mesneviden Seçmeler	
C) Yunus Emre	

6 İLETİŞİM DÜNYASI

İletişim Dünyası	60-65
A) İlginç Doğa Olayları	
B) Sıra Dışı Deneyimler	
C) Zor Hayatlar	

7 HAYAT DERSLERİ

Hayat Dersleri	66-74
A) Aksakaldan Öğütler	
B) Hayatın İçinden	
C) Mutluluğun Sırrı	

8 GEZİ DENEME MAKALE

Gezi Deneme Makale	75-86
A) Gezi/Yorum	
B) Yazarlık ve Yalnızlık	
C) Uzayın Derinlikleri ve İnsan	

Haydarpaşa Tren Garı / İstanbul

1 Kelimelerle Dünya Kurmak

Bölümler

A) Bir Roman Okudum Hayatım Değişti
B) Hayat Bir Tiyatro Sahnesi
C) Kardeş Kalemler

Beceriler

- Edebî terimler ve kalıplar
- Sinema ve tiyatroyla ilgili terimler.
- Anlatım teknikleri ve düşünceyi geliştirme yolları

Kelimeler

- roman
- yazar
- eser
- sahne
- tasvir

1. Okuyalım, işaretleyelim.

Bir Mum Yaktım

İnsan bazen bahçelere gider... Bahçeler çağırır; sesini duyanlar, kalkıp yola çıkarlar, bir bahçe kurmaya... Büyülenmiş gibi artık, kesmeleri dinlemeden. Akıllı işi değildir bahçe kurmak...

Bir yaşlı adam, Konya'da, Ereğli Ovası'nın kıracında... Bir bahçe değil, orman büyütmüş. Toprak çağırmış, 'gel yeşert burayı' demiş belli. İnsan bazen toprağı dinler.

Bir büyük bahçe kurmuş, bir büyük orman... Rahim Demirbaş, Ereğli'nin Beyören Köyü'nden. 73 yaşında, emekli öğretmen. Altı evini satarak bozkırda tek başına 32 bin ağaç büyütmüş. Deli demişler, yazık! Anlamamışlar. Adam sevdalı... Öğretmenlik yıllarında ders anlatırken dalıp gidermiş. Arkadaşlarına, bir sevgiliden söz eder gibi günlerce hayalindeki ormanı anlatırmış. Hayalle yetinmemiş, sıvamış kolları. Ferhat gibi su getirmiş dağlardan. Toprak yeşermiş, bir güzel orman olmuş!

Rahim Hoca öykü kahramanı değil, gerçek. Onun gibi adı sanı bilinmedik ne çok hülya adamı var bilmiyoruz. 'Beyhude' bir hayalin peşine kapılıp gidenler... Adları duyulmamış, hikâyeleri yazılmamış. Banka reklamına çıkmasa, Rahim Hoca'yı da bilen olmayacakmış. Bozkırda bir orman yeşermiş, kimin umurunda! Şimdi herkes, şehirlerin ağacını, toprağını, börtü böceğini, su yataklarını kurutup beton yığmakla meşgul... Herkes şimdi, dünyaya daha yükseklerden bakmanın zevki için şehirleri talan ediyor. Rüzgârları kesecek, yağmurları dindirecek, ağaçların soyunu kurutacak tahsisler, projeler, projeler...

Gelecek nesillerin ağaçlarından ormanlarından, kuşlarından, oksijeninden, gökyüzlerinden çalıp, dünya zevklerine meftun adem oğullarına yüce zevkler ikram ediyorlar. Daha yüksekten, daha görkemli, daha lüks...

Ağaçlara gitmeye kimin vakti var!

Ali Çolak (Düzenlenmiştir.)

	Doğru	Yanlış
1. Yazar öyküleyici ve tartışmacı anlatım tekniklerini kullanmış.		
2. Kesin yargılar ve hükümlerde bulunmuş.		
3. Konuyu içtenlikle anlatmış.		
4. Düşüncelerini ispat etmeye çalışmış.		
5. Yazdıklarıyla okuru düşündürmeye çalışmış.		

2. İşaretleyelim.

	✓	✗
1. Metinde bir işçinin geçim sıkıntısı anlatılmaktadır.		
2. Metinde insanın doğaya özlemine atıfta bulunulmuştur.		
3. Yazar insanları köyde yaşamaya teşvik etmektedir.		
4. Metinde toprağın insanın duygularına seslendiğinden bahsedilmiştir.		
5. Yazar yüksek binalar için yeşile zarar verilmesine karşı çıkmaktadır.		
6. Yazar gelecek neslin huzurlu bir yaşam süreceğini düşünmektedir.		

3. Yazalım, açıklayalım.

Kültür

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Eğitim

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Sanat

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Okuyalım, cevaplayalım.

Alışkanlık

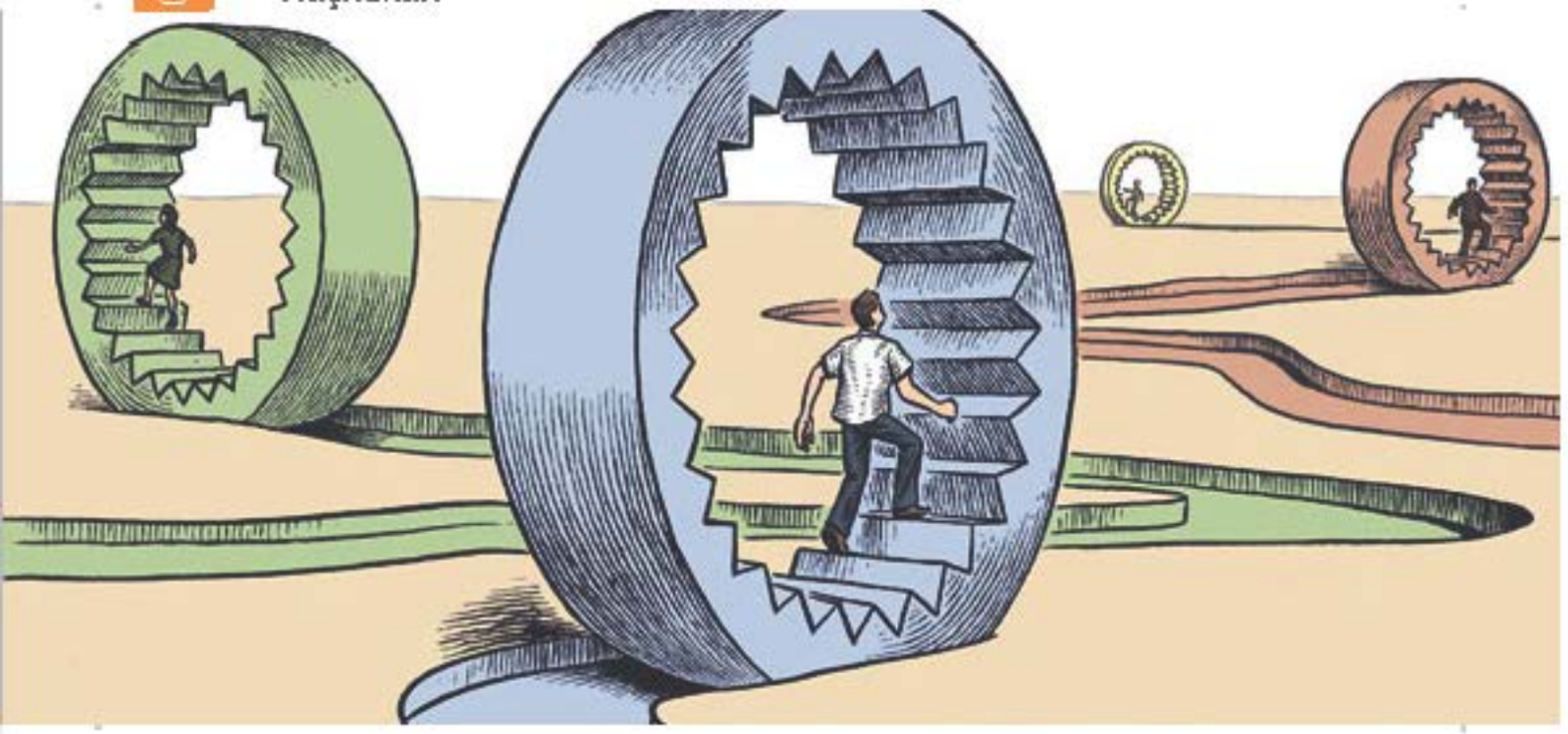

Bir köylü kadın, bir danayı doğar doğmaz kucağına alıp sevmiş, sonra da bunu adet edinmiş, her gün danayı kucağına alıp taşırmış; sonunda buna o kadar alışmış ki dana büyüyüp koskoca öküz olduğu zaman, onu yine kucağında taşıyabilmiş. Bu hikâyeyi kim uydurduysa, alışkanlığın ne büyük bir güç olduğunu çok iyi anlatmış olacak. Gerçekten alışkanlık pek yaman bir hocadır ve hiç şakası yoktur. Yavaş yavaş, sinsi sinsi içimize ilk adımını atar; başlangıçta kuzu gibi sevimli, alçak gönüllüdür ama zamanla, oraya yerleşip kökleşti mi, öyle azılı, öyle amansız bir yüz takınır ki kendisine, gözlerimizi bile kaldırmaya izin vermez...

Bence en büyük kötülüklerimiz, küçük yaşımızda belirmeye başlar ve asıl eğitimimiz bizi besleyip büyütenlerin elindedir. Çocuk bir tavuğun boynunu sıkar, kediyi, köpeği oyuncak edip yara bere içinde bırakır; anası da ona bakıp eğlenir. Kimi baba da, oğlunun savunmasız bir köylüyü, bir uşağı öldüresiye dövdüğünü, bir arkadaşını kurnazca ve kahpece aldattığını gördüğü zaman, bunu yiğitlik belirtisi sayarak sevinir. Oysa bunlar zalimliğin, zorbalığın, dönekliğin asıl tohumları, kökleridir; çocuklukta filizlenirler, sonra alışkanlığın kucağında alabildiğine büyüyüp gelişirler. Bu kötü temayülleri, yaşın küçüklüğüne ve işin önemsizliğine bakarak hoş görmek tehlikeli bir eğitim yoludur. Çünkü çocuklukta doğa egemendir. Doğa, asıl yeni tomurcuk salarken katıksız ve gürbüzdür. Hırsızlığın çirkinliği, çalınan şeye göre değişmez ki: Ha altın çalmışsın, ha bir iğne. "İğne çaldı, ama altın çalmak aklına bile gelmez." diyenlere benim diyeceğim şudur:

"İğneyi çaldıktan sonra niçin altını da çalmasın?"

Montaigne

(Düzenlenmiştir.)

1. Yazar metnin anlatımında hangi anlatım tekniğini kullanmıştır?

.....

2. Yazar metinde hangi konuyu ele almaktadır?

.....

3. Metnin ana fikri nedir?

.....

4. "Alışkanlık pek yaman bir hocadır ve hiç şakası yoktur." sözünden ne anlıyorsunuz?

.....

5. Alışkanlıkları oluşmasında etkili olan şeyler nelerdir?

.....

5. İşaretleyelim.

	Açıklama	Tartışma	Öyküleme	Betimleme
Dağınık bir oda, etrafa dağılmış kâğıtlar, üzerine mürekkep damlamış bir masa örtüsü...	☐	☐	☐	☐
Modaya kapılıp giysilerini ona göre seçenleri anlamıyorum. Bence insan üzerine ne yaşıyorsa onu giymeli.	☐	☐	☐	☐
Edebiyatın konusu insandır, doğadır; edebiyat bütün olanaklarıyla insanı tanıtmaya yönelmiştir.	☐	☐	☐	☐
Sahilde yürüyorduk. Her şey çok güzeldi. Bir anda denizin üzerinde parlayan bir cisim gördük.	☐	☐	☐	☐
Ön yargı hakkında kesin bilgi sahibi olmadığımız konularla ilgili olumlu veya olumsuz görüş belirtmektir.	☐	☐	☐	☐
Sosyal paylaşım sayfalarının çok faydalı olduğunu söyleyenleri anlamıyorum. Bu nedenle ayrılan yüzlerce eş, bozulan birçok arkadaşlık var.	☐	☐	☐	☐
Çevresini irili ufaklı ağaçların kuşattığı mavi, duru, büyük gölde durduk. Etrafta rengârenk kuşlar vardı. Güneş gökyüzünde bir altın gibi parlıyordu.	☐	☐	☐	☐
Davul zurna sesi duyulmuş, düğün başlamıştı. Köylüler yavaş yavaş düğün alanına doğru geliyordu. Kazanlarda yemekler pişmekteydi.	☐	☐	☐	☐

6. Okuyalım, cevaplayalım.

Fıkralarda Değer Yargıları ve Eğitim

Fıkralar, bir toplumun dehasını gösteren en önemli kültür ürünlerinden biridir. Fıkralarda sosyal yapıya ait temel motifleri ve değerleri görmek mümkündür. Sosyal yaşamın sözlü ve yazılı kuralları, fıkralarda ironik bir şekilde yerini bulmuştur.

Fıkralarda sosyal yapıya ve değerlere ilişkin dikkat çekici veriler, doğrudan örneklerden hareketle verilmiştir. Mesela, Nasrettin Hoca fıkralarında, Hoca'nın bizzat kendi yaşantısından kesitler sunması, bu değerlerin içselleştirilmesini sağlamıştır. Sosyal öğrenmeye yönelik bu yöntem, en temel olgularından olan değerlerin aktarımını kolaylaştırmıştır.

Fıkralarda hoşgörünün nasıl olması gerektiği konusu açık bir şekilde işlenmiştir. Nasrettin Hoca, birine karşı hoşgörülü olmanın hikmetlerini, sosyal yapıyı ve insani ilişkilerin temelinde bu olgunun olduğu konusunu sürekli canlı tutmuştur. Fıkralarda hak ve adalet olguları ise yaşamın bir dengeleyicisi olarak betimlenmiştir. Özellikle eşit paylaşım ve çalışmaya göre değerlendirme gibi yaklaşımların hak ve adalet duygusunun yerleşmesinde etkili olduğu görülmüştür.

Fıkralarda hak ve adaletle ilgili değerler bazen bir kadı bazen de bir babanın eliyle dağıtıldığı belirlenmiş, haklının haksızlığa uğraması durumunda nelerin olabileceği konusunda ipuçları verilmiştir. Bu değerlerin aktarımı ve eğitimi sosyal dengeye dayalı olarak aktarılmıştır.

1. Parçanın anlatımında hangi anlatım tekniği kullanılmıştır?

.....

2. Fıkralarda topluma ait hangi unsurları bulabiliriz?

.....

3. "Fıkralar bir toplumun dehasını gösteren en önemli unsurlardan biridir." sözünden ne anlıyorsunuz?

.....

4. Fıkraların eğitime katkısı var mıdır? Nasıl?

.....

7. Yazalım.

Sizce bireylerin eğitiminde okul mu aile mi daha önemlidir? Sizin görüşünüze karşı çıkan birini nasıl ikna edersiniz? Tartışmacı anlatımla yazalım.

.....

.....

.....

.....

.....

8. Okuyalım, cevaplayalım.
Okumak

Güzel yazılmış bir yazıyı okumak, sönüp gitmiş bir varlığın fotoğrafına bakmak gibidir. Daha doğrusu, donup kalmış, sessiz bir fotoğraf değil; konuşan, düşündüklerini anlatan canlı ve sesli bir sinema. Onun içindir ki yazı, birçok olamamazlıkları olur yapmıştır.

İyi bilmeliyiz ki okuduğumuz her satır, kafamızın içinde yeni bir düşünce âlemi yaratır. Ya eski düşüncelerimizi yerinden oynatarak onları canlandırır ya yeni bir düşünce ile varımızı artırır. Kitap, gerçek bir dosttur. Dalgınlığa vurmadan okunan güzel bir kitaptan sonra, tıpkı çok sevdiğimiz bir arkadaşla konuşmaktan aldığımız tadı duyarız. Ona her an davetli gibiyizdir. Çağırmasına gitmesek bile o yine darılmaz, bıkmadan usanmadan bizi bekler. Biz yanına gidinceye kadar gözleri gözlerimize tatlı tatlı güler; açmaya ve çevirmeye başladığımız beyaz yaprakları sevinçten ellerimizi okşar.

Okunacak şeyin ne değerde olduğunu kitapsız, gazetesiz kaldığımız zaman çok iyi anlarız. Hele yalnızlıkta... Mütareke içinde İngilizlerin Malta'ya sürdükleri yurttaşların pek çoğu gazetesizlik ve kitapsızlığı yiyecek ve içeceksiz kalmak kadar acı bulmuşlardır.

Bir an kendinizi tek başına bir odaya kapatılmış olarak düşünün. Biraz ekmek ve su bulduktan sonra ilk arayacağımız şey dilimizden anlayan, konuşacak bir insandır, değil mi? Bu his, içinde yaşadığımız cemiyetten uzak kalmanın verdiği manevi açlığımızın giderilmesini istemekten ve başka insanlarla olan bağımızın koparılması kaygısından başka ne ifade eder?

Yalnızlıkta, dost ve arkadaş yokluğunun yerini ancak kitap tutabilir. Bulabildiğimiz kitabı yazan, sizin bu tek başına kaldığınız anda konuşabileceğiniz tek arkadaş değil midir?

Yazık okumaya alışmamış, onun tadını almamış olanlara. Onlar, ıssız bir âlemde, yapayalnız yaşayan mahluklardır.

1. Metnin anlatımında hangi anlatım teknikleri kullanılmıştır?

.....

2. Yazar güzel yazılmış bir yazıyı okumayı neye benzetmektedir? Niçin?

.....

3. "Okuduğumuz her satır kafamızın içinde bir düşünce âlemi yaratır." sözünden ne anlıyorsunuz?

.....

4. Yazar, kimler için üzülmektedir? Niçin?

.....

9. Okuyalım, yazalım.
Ağlamak Yasak

Anne, baba, çocuklar yedi numaralı vagonun kapısı önündedirler. Baba, son kez bakar karısına, çocuklarına. Babaya, karısı ve çocukları son kez bakarlar.

- Hadi, der baba. Hadi, kalın sağlıcakla... Allah'a emanet olun... Beni mektupsuz bırakmayın...

Eğilir küçük oğlunun yanaklarından öper. Yanaklarının öpülüşüyle birlikte, küçük oğlunun gözleri iri yağmur taneleri gibi yaşlar dökmeye başlar. Sessizdir, hareketsizdir, annesine verdiği sözü tutamamıştır küçük oğul. Ağladığının farkında olmadan ağlamaktadır.

Sıranın kendisine geldiğini anlayan büyük oğul, babasının eline sarılır. Önce dudaklarına sonra alnına götürür. Sessizdir. Dudaklarını kıpırdatıp da "Güle güle git babacığım." diyemez. Eğilir yanaklarından öper baba. Babanın dudakları ıslanır. Büyük oğul da sözünde duramamıştır. Büyüğün ağlayışı da tıpkı küçük gibi sessizdir, erkekçedir...

Adam en son karısıyla tokalaşır. Yüzüne bakamaz. Yüzüne bakacak gücü, iradesi kalmamıştır. "Kendine ve çocuklara iyi bak." gibi söyleyecek sözleri vardır, söyleyemez. Ancak, anlaşılmaz, bulanık, hıçkırıksı bir sesle "Allahaısmarladık." diyebilir.

Arkasını dönmelidir. Döner... Atlar trene. İki saniye daha gecikse ağlayacaktır. Hâlbuki babadır, büyüktür, ötekilerden daha büyük sorumluluğu vardır. Ağlaması yasaktır. O hâlde iki saniye erken atlamalıdır trene. Öyle yapar... Vagonun aralığında birkaç saniye oyalanması, kendini teskin etmesi gerekmektedir. Öyle yapar... Sonra varır, oturur pencere kenarına. Dışarıya, kendine sahip olarak bakar. Karısı ve iki oğlu oldukları yerlerde kıpırdamadan durmaktadırlar. Küçük oğlu annesinin eline sıkıca sarılmıştır. Annesinin öteki elinde mendil vardır. Büyük oğlu bir adım öndedir. Hepsi de ağlamıyormuş gibi görünmeye çalışarak ağlamaktadırlar. Sessiz, hıçkırıksız, bir dağın çöküşü gibi içten ve acı ağlıyorlardır. Adam, iradesine sahiptir. Adam dişini sıka sıka gönlünü yumruklaya yumruklaya, acıyla yutkuna yutkuna iradesine sahiptir. Ağlamaz. Bir baba olarak, aile reisi olarak, hiç değilse şu an, karısının, çocuklarının gözü önünde... Adam iradesine sahiptir.

Ağlamak yasaktır...

Osman Çeviksoy (Kısaltılmıştır.)

1. Metinden öyküleyici anlatımla yazılmış bölümleri bulup yazalım.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Metinden betimleyici anlatımla yazılmış bölümleri bulup yazalım.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. Sıralayalım, cevaplayalım.

1. Peki ama, bir doğruyu söylemek, gizlemek, yayılmasını önlemeye çalışmak o doğrunun yerinde duran yalanı sürdürmek demek değil midir?

2. Her doğruyu söylemeye gelmezmiş, birtakım doğruları yaymamak, insanlardan gizlemek gerekirmiş.

3. Yalanın yalan olduğunu bilerek sürmesine bırakmaya hakkınız var mıdır?

4. Aksi hâlde hem kendimize hem çevremize büyük zararlar veririz.

5. Bir kişi olarak ilk ödevimiz, yalan olduğunu anladığımız düşüncelerden bütün kişileri kurtarmaya çalışmaktır.

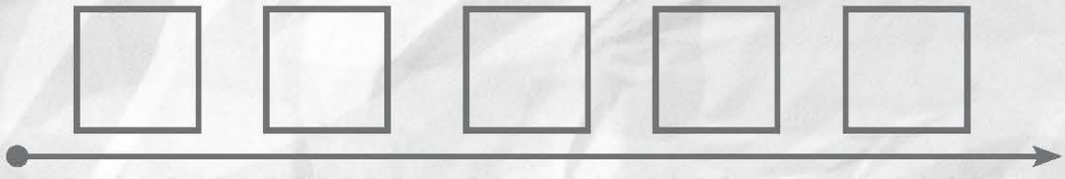

Parçanın anlatım tekniği nedir? Niçin?

.....

.....

.....

.....

.....

11. İnceleyelim, betimleyici anlatımla yazalım.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. Konuları açıklayıcı anlatımla yazalım.

Aşağıdaki konulardan birini seçip, bir deneme yazınız.

sağlık *eğitim* *trafik* *sanat*

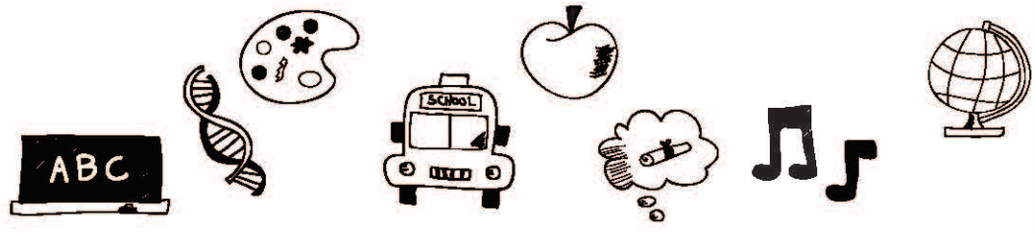

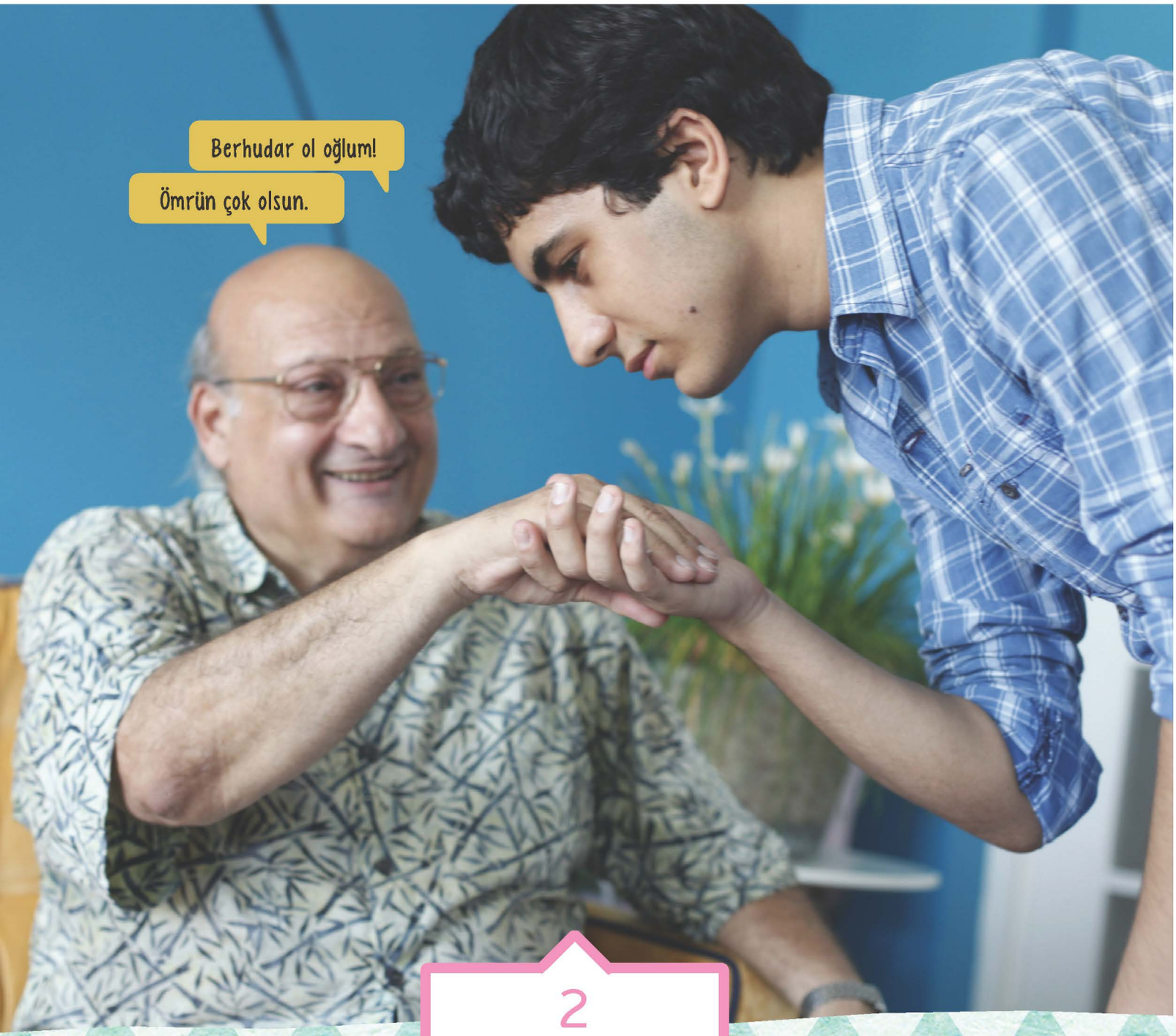

2

Türkçenin İncelikleri

Bölümler
A) Argo/Jargon
B) Hiciv
C) Taşlama

Beceriler
- Söz sanatları ve edebî terimler.
- Halk edebiyatıyla ilgili terimler.

Kelimeler
- ozan
- şiir
- üslup
- mizah

1. Okuyalım.
Kadın Argosu

"Argo" ve "kadın" kavramlarının bu kadar iç içe olabileceği kimin aklına gelirdi ki? Gazeteci Filiz Bingölçe'nin ikinci cildini yayımladığı "Kadın Argosu Sözlüğü" gösteriyor ki, kadınlar da en az erkekler kadar argoya düşkün. Hatta bu konuda erkeklerden daha yaratıcı olduklarını bile söyleyebiliriz.

Kadınların aralarında kullandığı özel dili, kapsamlı ve yıllara dayanan bir araştırmayla derleyen ve dilimize kazandıran Filiz Bingölçe, sonra daha erkek egemen bir alana yönelerek "Futbol Argosu Sözlüğü" ve "Asker Argosu Sözlüğü"nü yayımladı. Bu röportajımızda argonun ne olduğunu, kimler arasında kullanıldığını, toplumun ruhu hakkında bilgi edinmek isteyenler için önemli bir hazine niteliğinde olduğunu anlattı.

.....

Argo, Hulki Aktunç'un deyimiyle, "Dilin gizli örgütü, en mazlum olduğu anda, en saldırgan olabilen bir imkânı". Her dilin kendi argosu, teklifsiz dili, kaba söylemleri, küfürleri var. Argo, atasözleri ve destanlar kadar eski bir tür, bir dil damarı. Argoyu genel dilden ayıran en önemli unsurlar arasında, bir dili konuşan küçük grupların gerek eğlence gerekse gizlilik sebebiyle ortak dildeki kelime ve kelime gruplarına yeni anlamlar yükleme, olmayan kimi sözcükleri yaratma, sadece kendilerinin anlayabilecekleri bir dil oluşturma istek ve iradesinin yattığını söyleyebiliriz.

.....

Argoyu, sınıf ayrımına gitmeksizin tüm toplumsal sınıfların kullandığını görüyoruz. Argo kullanımında genç-yaşlı, kadın-erkek, zengin-fakir gibi ayrımlar yapmak mümkün değil. Argo kültürü ise bence oyun oynamaya başladığınız andan itibaren edinilmeye başlıyor.

.....

"Biz en zenginiz, oh canımıza değsin!" demek, cümle âleme açık bir nispet vermek olur belki ama gerçek şu ki, Türkçe sözlü kültür malzemesi açısından en zengin dillerden biri. Müstehcen dil unsurlarının araştırılmasının önündeki tabular nedeniyle yazıya geçmemiş çokça dil öğesi var. 1073'de yazılmış Divan-ı Lugati't Türk gibi kıymetli bir sözlükte, o dönemde Türkçede kullanılan pek çok argo lafı görmek mümkün. Bu durum, Türkçenin ne denli köklü bir altyapısı olduğunu gösteriyor.

.....

Halk kültürünün ürettiği tüm sözel ürünler, iyi-kötü sınıflamasının çok üstünde dil değeridir. Her şeyi bırakın "anonim" oluşları o toplumun ruhu hakkında bilgi edinmek isteyenler için önemli bir hazine niteliğindedir.

.....

Kadın argosu diye bir sözlük oluşturdum ama erkek argosu diye bir tanımlama yapıp onun içini doldurmadığım için bir kıyaslama yapmam mümkün değil. Fakat galiba hayatta varoluş biçimlerindeki ayrılıklardan kaynaklanan farklar olduğunu tahmin etmek güç değil.

Kadın Argosu Sözlüğü'nden...

Alıkız: Vücudu ve hareketleriyle erkeğe benzeyen kadın.

Aç gözlü Ayşe molla: Her gördüğü yiyecekten isteyen kadın.

Bitli bico sirkeli haco: Yediği içtiği ayrı gitmeyen arkadaş.

Damdan indi tapadak, avrat oldu şapadak: Her lafa karışan kadın.

Gece bülbülü: Gece kocasına kaynanasını şikâyet eden kadın.

Dangıldak: Kaba saba, hödük.

Doksandokuz Melahat: Çok şey bilen kadın.

Ağır endam fıstıki makam: Tembel ve hımbıl.

2. Bulalım, cevaplayalım

Ara başlıkları, metindeki boşluklara yerleştirelim.

- Kimler daha çok argo kullanır?
- Argonun tanımı nedir?
- Kadın argosuyla erkek argosu arasında ne tür farklılıklar var?
- Argo, toplum için iyi bir şey midir?
- Biz argo zengini bir toplum muyuz sizce?

1. Okuduğunuz metnin ana fikri nedir?

A) Argo, dilin zenginliğidir.

B) Argo, tüm toplumsal sınıflar tarafından kullanır.

C) Argo, anonim olması bakımından önemlidir.

D) Argo, yeni bir dildir.

2. Metne göre, argo ile ilgili aşağıdakilerden hangisini söyleyebiliriz?

A) Argo sözcükler, toplumumuzda erkekler tarafından daha çok kullanılır.

B) Genel dildeki sözcükler, argo kullanımda farklı anlamlar kazanır.

C) Argo sözcükler, dili iyi bilen kişiler tarafından masa başında türetilir.

D) Argo sözcüklerin kullanımı, deyimler ve atasözlerinden çok daha etkilidir.

3. Metinde kullanılan "Canımıza değsin." ifadesiyle anlatılmak istenen nedir?

A) Yapılan işe sevinmek

B) Üzüntü duymak

C) Canı bir şey istemek

D) Canı sıkılmak

3. Okuyalım.

Neyzen Tevfik'le Yaşanmış Fıkra Gibi Olaylar

Nasıl Görüyor?

Birinci Dünya Savaşı'nda iki gözünü kaybeden bir tanıdığıyla söyleşmektedir. Tanıdığı sorar:

- Durumu nasıl görüyorsun Tevfik'ciğim?

- Sizin gördüğünüz gibi, diye cevap verir.

Pisliğe Bulaşmamak

Savaş vurgunculardan birinin dedikodusu yapılmaktadır.

-Tonla parası var... Herifin bir eli yağda, bir eli balda... Nereye gitse, hemen yol açıyorlar.

Neyzen sorar :

-Gerçekten kenara çekiliyor mu herkes?

-Çekiliyor.

-Demek cebindeki pisliğe bulaşmak istemiyorlar...

Benzetmede Hata olmaz!

Neyzen Tevfik bir gün sokakta yalpalayarak giderken bir tanıdığa rastlar.

-Yazık dostum, yazık! Canına hiç acımıyorsun. Bu gidişle senin hayatın kısa zamanda biter.

Neyzen adamın yüzüne bakıp gülümser.

- ----------denilen, içi su dolu fıçıya benzer. İçindekini azar azar da kullansan, hepsini de boşaltsan...

Hangi Anahtar?

Dini bütün geçinen bir dostu sorar:

-Beni tanırsın... Cennetin anahtarı sende olsa beni oraya almaz mıydın?

Neyzen, karşısındakini baştan ayağa şöyle bir süzdükten sonra gülümser:

-Bende cennetin değil de cehennemin anahtarı olsaydı, senin için daha hayırlı olurdu. Belki seni oradan çıkarırdım.

Yüzü Gülmez

Neyzen Tevfik, sert ve geçimsiz bir adam olan komşusu Tahsin Bey'le karşılaşır.

Tahsin Bey:

-Bugün hanımı dişçiye götüreceğim. Dün gülerken gördüm, ön dişlerinden ikisi çürümüş.

Neyzen Tevfik:

-Yalan söylüyorsun.

Tahsin Bey:

-Neden yalan söyleyecekmişim?

Neyzen Tevfik:

-Seninle yaşayan insanın yüzü güler mi hiç?

4. İşaretleyelim.

1. İlk hicivde Neyzen Tevfik'in "Sizin gördüğünüz gibi" demesiyle ne kastedilmektedir?

A) Karanlık
B) Aydınlık
C) Bulanık
D) Sis

2. Şair, ikinci hicivde "cebindeki pislik" diyerek neyi kastetmektedir?

A) Bol kazancı
B) Çalışarak kazanılan parayı
C) Kolay harcanan parayı
D) Haksız edinilen kazancı

3. Üçüncü hicivde kullanılan "bir eli yağda bir eli balda olmak" deyiminin anlamı nedir?

A) Yağ ve bal ticareti yapmak
B) Bolluk içinde rahat yaşamak
C) Rahat bir işte çalışmak
D) Bol bol yağ ve bal yemek

4. Üçüncü hicivdeki boşluk aşağıdakilerden hangisi ile doldurulabilir?

A) Mutluluk
B) Ömür
C) Para
D) Acı

5. Dördüncü hicivde anlatılmak istenen nedir?

A) Dini bütün dostun cehennemde olacağı
B) Neyzen'in cennette olacağı
C) Dini bütün dostun cennette olacağı
D) Neyzen ile dostunun cennette buluşacakları

6. Dördüncü hicivde "süzmek" sözüyle anlatılmak istenen nedir?

A) Gülmek
B) Görmek
C) Bakmak
D) Yermek

7. Beşinci hicivde "geçimsiz" sözüyle anlatılmak istenen nedir?

A) Şüpheci
B) Kaygısız
C) Umursamaz
D) Kavgacı

5. Okuyalım, cevaplayalım.

Metin Eloğlu

1927 yılında doğdu. Güzel Sanatlar Akademisi Resim bölümünde okudu. Edebiyata öyküyle başladı ama şair olarak ün yaptı. Şiirlerinde argoyu ve sokak jargonunu ustaca kullandı. Kendine özgü bir dil ve mizah anlayışıyla yaşamda karşılaşılan bozuklukları ve düzensizlikleri eleştirdi, hicvetti.

ELOĞLU

Eloğlu binlik bozdurur
Ben bozduramam

Eloğlu başını yastığa kor komaz uyur
Ben uyuyamam

Eloğlu sofrasında dokuz türlü
Benim aç yattığım olur bazen

Benim evim gecekondu
Eloğlunda apartıman

Eloğlunda ince müzik
Benimkisi aman aman

Benim kuru başım bana yeter
Eloğlunda karı kızan

Ben keçileri kaybettim
Eloğlunda usta çoban

Bu soyadı bana haram

1. Şair, şiirinde kendisi ile ilgili nelerden söz etmektedir?

	D	Y
Mütevazı bir evde tek başına yaşamaktadır.		
Geçim zorluğu çekmektedir.		
Kendi müzik zevkini diğer insanlarınkinden üstün tutmaktadır.		
Yalnız yaşamaktan hoşlanmamaktadır.		
Bazı akşamlar yiyecek yemek bulamamaktadır.		
Soyadı ile yaşadığı hayat arasında tezat olduğunu düşünmektedir.		
Psikolojik problemleri vardır.		
Uykuya dalamamaktan şikâyet etmektedir.		
Sağlığının bozulmasından endişe etmektedir.		

2. Şair, "Eloğlu başını yastığa kor komaz uyur." dizesi ile neyi anlatmak istemektedir?

A) Başkalarının uyku problemi yok, hayal kurarak uyur.
B) Başkalarının yastığı iyi, rahat ve huzurlu uyur.
C) Başkalarının dertleri yok, yatar yatmaz uyur.
D) Başkaları uykuyu çok sever, uyur uyumaz rüya görür.

3. Şiirde "kuru baş" sözüyle anlatılmak istenen nedir?

A) Şairin tek başına yaşadığı
B) Baş derisinin kuru olduğu
C) Şairin başının ağrıdığı
D) Saçlarının beyazlaştığı

4. Aşağıdaki seçeneklerden hangisi, şiirde "keçileri kaçırmak" deyiminin karşılığıdır?

A) üzülmek
B) sevinmek
C) delirmek
D) yorulmak

5. "Eloğlu sofrasında dokuz türlü" dizesinde altı çizili sözcükler ile aşağıdaki seçeneklerden hangisi kastedilmektedir?

A) içecek
B) meyve
C) tatlı
D) yemek

6. Okuyalım, cevaplayalım.

Fitnat Hanım

18. yüzyılın önemli kadın şairlerindendir. İlk edebiyat bilgilerini ailesinden öğrenmiştir. Şiirleri kadar nükteleri ile de tanınmıştır.

Lüzum Yok

Eşinden ayrıldığı yıllarda, ahbapları Fitnat Hanım'a tekrar evlenmesini tavsiye ederler.

Fitnat Hanım,

- Evlenmeye lüzum kalmadı. Artık benim evimde bir kedim, bir papağanım ve bir de köpeğim var, der.

Bunun üzerine ahbapları,

- Bunlar hiç kocanın yerini tutar mı, diye sorarlar.

Fitnat Hanım,

- Niçin tutmasın? Köpek durmadan homurdanır, papağan akşama kadar küfreder, kedi de geceleri dışarıda gezer, der.

Fitnat Hanım'ın erkekleri böylesine sert eleştirmesinin nedeni ne olabilir?

A) Eski eşine ait kötü anılarının olması
B) Evlenmekten ümidini kesmesi
C) Hayalindeki insanı bulamaması
D) Yaşının evlenmeye müsait olmaması

7. Yazalım.

Okuduğunuz metinlerden yararlanarak kısa bir hiciv metni yazalım.

8. Okuyalım, cevaplayalım.

Süper Bir Antidepresan Tarifi

Evdeki bebek, kendi kendine bir şeyler yemeğe başladığından beri evde kurabiye pişiyor. Sağlıklı olsun diye de bir derdimiz var. Hazır bebe bisküvisi vermek istemiyorum. Vermiyorum da. Sağlıklı kurabiye yapmak kolay mı? Değil. İçinde şeker olmayacak, beyaz un olmayacak, kabartma tozu olmayacak, vanilin olmayacak, nişasta olmayacak... Bayağı, bildiğin mücadele! Yaptığımız "kafa kıran" kurabiyeleri yazmıştım, hatırlarsanız... Tam bir rezaletti. Ama vazgeçmiş değiliz. O gündür bugündür denemeler yapıp duruyoruz. Kimi iyi oldu kimi daha kötü oldu ama şekersiz, unsuz, kabartma tozsuz, karbonatsız, sahte vanilyasız kurabiye ve türevleri konusunda resmen uzman oldum. İyi bir şey çıktığı gün yazacağım burada tarifini.

Bu denemeler sayesinde çok şahane bir şey keşfettim. Kurabiye kokusu! Evimin kurabiye, kek, ekmek kokması benim için yeni bir şey. Ekmek hariç diğerleri, hayatımda hiç yapmadığım şeyler. Zira olunca deli gibi yiyorum. İki kurabiyeyle bir kilo alabilen, şişmanlamaya eğilimli bir vücuda sahipseniz (ve irade sıfırsa) en iyisi evde hiç bulundurmamak. O "şeyler" adınızı biliyor zira. Ve resmen çağırıyor. Fakat bebek gelince işler değişti. Derdim, önce eline sağlıklı bir şey vermekti. Hem kemirsin, hem beslensin istiyordum. Fakat sonra fark ettim ki bir evi

"yuva" yapmanın yolu kurabiye kokusundan geçiyor.

Son iki aydır "ben kendimi neden bu kadar iyi hissediyorum?" diye düşündüm ve fark ettim ki ne zaman kurabiye pişse ben bilhassa o zaman çok mutlu oluyorum. Dünya üzerinde daha mutluluk verici bir koku galiba yok. Dünyanın en şahane antidepresanı! Çek iki fırt, bütün dertlerini unut! Evime gelenler de aynı şeyi söylüyor: "Evine huzur gelmiş." Hâlbuki ev, tüp patlamış gibi! Buna rağmen gelenler mutlu! Uykusuzluk çekenler uyuyor, kafası bozuklar rahatlıyor... Artık yensin yenmesin iki günde bir kurabiye yapıyorum. İnternette bildiğim her dilde "sağlıklı kurabiye" tarifi arıyorum. Beğendiğimi yapıyorum. Evler güzel koksun diye tüplerde manolya, zambak, sümbül satıyorlar. Hâlbuki en güzel ev kokusu kurabiye kokusu... Şiddetle tavsiye ediyorum. Yeminle "tatlı" bir yazı konusu olsun diye kastırıp bunu çıkartmadım. Harbiden ruha iyi geliyor...

1. Yazar kurabiye kokusunu neye benzetiyor?

A) yatıştırıcı ilaçlara
B) çiçek kokularına
C) bebe bisküvilerine
D) vanilya kokusuna

2. "O gündür bu gündür" sözleriyle ne anlatılmak istenmektedir?

A) o gün
B) o günden önce
C) o günden beri
D) o günden sonra

3. "Deli gibi yemek" sözleriyle ne anlatılmak istenmektedir?

A) çok az yemek
B) az yemek
C) kararında yemek
D) çok yemek

4. "Çek iki fırt" denilerek ne anlatılmak istenmektedir?

A) İki kez nefes al.
B) İki kez kokla.
C) İki kez bak.
D) İki kez dokun.

5. "Tüp patlamış gibi" sözleriyle ne anlatılmak istenmektedir?

A) Evin sıcak olduğu
B) Evin dağınık olduğu
C) Evde gergin bir ortam olduğu
D) Evde huzurlu bir ortam olduğu

6. "Kastırmak" sözüyle ne anlatılmak istenmektedir?

A) zorlamak
B) inat etmek
C) gerilmek
D) denemek

9. Okuyalım, cevaplayalım.

Gırgır Dergisi

GIRGIR

Oğuz Aral yönetiminde çıkan ve 1972'den 1989'a kadar Türkiye'nin en çok satan mizah dergisidir. Gırgır dergisi aslında bir gazetenin mizah köşesiydi. O zaman çıkmaya başlayan 25 kuruşa satılan "Gün" gazetesinin mizah köşesi olarak başladı. Bu köşeyi Oğuz Aral hazırlıyordu. Köşe sevilince önce aynı gazetenin yanında verilen parasız bir dergiye dönüştü sonra bağımsız bir dergi oldu. Gırgır bir köşe olmaktan çıkıp dergiye dönüştüğünde de başında yine Oğuz Aral ve kardeşi Tekin Aral vardı. Bugün Türkiye'de tanınan pek çok ünlü karikatürist Gırgır dergisinin sayfalarında doğmuştur.

1970'lerin ikinci yarısında Türkiye'de siyaset her şeyden çok konuşulur hale gelmiştir, gençlik de siyasetle çok ilgilidir. Gırgır da buna paralel olarak giderek siyasal esprilere yönelir. Artık kapağında bol bol zamanın siyasetçilerinden Süleyman Demirel, Bülent Ecevit, Alpaslan Türkeş ve Necmettin Erbakan'ın karikatürleri çizilmeye başlanır. Zamlar ve diğer hükümet kararları üstüne bol bol espri yapılır, bir haftada ülkede ne olmuşsa mutlaka konuyla ilgili karikatürler çizilirdi. Böylece gazete okumayanlar bile o hafta olan bitenden haberdar olmuş olurdu. Bu dönem Gırgır'da yeni karikatür tiplerinin doğmasının da başlangıcıdır. Gırgır'ın her zaman amatörlere açık alanı vardı ve dergiye sürekli yeni katılımlar olurdu. Gırgır, ülke gündemini takip eden, mizahla eleştiren ve sürekli kendinden söz ettiren bir yayındı. Gırgır'ın siyaseti asla ideolojik değil, gündemdeki olayları eleştiren türdendi. İşte bu dönemde, satışlar önce 300 bine sonra 500 bine yükseldi ve Gırgır, dünyanın en çok okunan 3. mizah dergisi oldu. Gırgır, 500 bin satıyordu ama her bir dergi en az 3-4 kişi tarafından okunuyordu. Özellikle tüm öğrenciler birer Gırgır okuruydu. Bir kuşak Gırgır'la büyüyordu.

1980'li yıllarda, gazeteler ülke gündemindeki bazı haberleri açıkça yazamazken Gırgır dergisi bu haberleri mizahla ve karikatürle halka iletiyordu. Bazı haberler gazetelerden değil, Gırgır'dan öğreniliyordu. O dönemde dergide, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Turgut Özal'la ilgili yüzlerce karikatür yer aldı. Özal yurt dışına gittiğinde görüştüğü mevkidaşlarına, kendisi ile ilgili karikatürleri "Bakın beni ne hale düşürdüler!" diye gülümseyerek büyük bir hoşgörüyle gösterdi.

1990'lı yılların ortasında, bir grup karikatürist Gırgır'dan ayrılıp"Limon" dergisini, diğer bir grup da "Hıbır" dergisini çıkardı. Hem bu ayrılmalar hem de 90'lı yıllarda gençlerin siyasetle ilgilenmemesi ve siyasi mizah dergilerin pek fazla okunmaması nedenleriyle Gırgır dergisi yayın hayatından silindi.

Levent Cantek'ten alıntıdır.

10. İşaretleyelim.

1. Metnin ilk paragrafında seçeneklerde verilen bilgilerden hangisi vardır?

A) Dergi kaç sayfadır?

B) Dergi kaç liradır?

C) Dergiyi kimler çıkarmıştır?

D) Dergide hangi sanatçılar çalışmıştır?

2. İkinci paragrafta, "1970'li yılların ikinci yarısında yaşananlar" ile ilgili seçeneklerde verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Türkiye'de, siyaset diğer konulardan daha çok konuşulmuştur.

B) Gırgır'ın kapak sayfasında sanatçıların karikatürleri çizilmiştir.

C) Gırgır, siyasi esprilere sayfalarında daha çok yer vermeye başlamıştır.

D) Siyaset, gençlerin ilgisini çekmeye başlamıştır.

3. İkinci paragrafta verilen bilgilere göre, "Gırgır dergisi" ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

A) Öğrencilerin dergiye ilgisi çoktur.

B) İdeolojik bir dergidir.

C) Yarım milyon okuyucusu vardır.

D) Dünyanın en çok okunan mizah dergisidir.

4. Üçüncü paragrafta verilen bilgilere göre, aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Gırgır, Türkiye'nin gündemindeki pek çok haberi halka karikatürle iletmiştir.

B) Dergide Türkiye başbakanı ile ilgili çok sayıda karikatür yer almıştır.

C) Türkiye başbakanı hakkında çizilen karikatürlerden rahatsız olmuştur.

D) Başbakan hakkında çizilen karikatürleri kimseye göstermemiştir.

5. Gırgır dergisinin yayın hayatından kalkmasının sebepleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

A) Bazı çizerler dergiden ayrılıp başka dergiler çıkardılar.

B) 1990'lı yıllarda gençler siyasetten uzaklaştı.

C) Halkın siyasi dergilere olan ilgisi azaldı.

D) Derginin fiyatı, halkın alım gücünü aştı.

6. Metnin genelinde aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

A) Gırgır dergisi önceleri 25 kuruşluk bir gazetenin mizah köşesiydi.

B) Karikatüristler ünlü olduktan sonra Gırgır'da çizmeye başladılar.

C) 1970'li dönemlerde halk ülkede olup biteni gazeteden öğrenirdi.

D) Gırgır, halka saygısından ötürü sayfalarında amatörlere yer vermezdi.

11. Okuyalım, cevaplayalım.

Avanak Avni

Avanak Avni, Karikatürist Oğuz Aral'ın Gırgır'ın sayfalarında yarattığı ünlü bir çizgi kahramandır. Oğuz Aral, ofiste getir götür işlerini yapan bir delikanlıdan esinlenerek bu kahramanı yaratmıştır. Avni, tipik bir gecekondu mahallesi çocuğudur. Hep ezilir ama hiç boyun eğmez. Bazen hileyle bazen kurnazlıkla bazen de boyun eğer görünerek hakkını korumaya çalışır.

Gırgır Dergisi

Karikatüre göre Avni nasıl bir çocuktur?

A) Dürüst B) Kurnaz C) Saf D) Sevimsiz

12. Yazalım.

Avni neler söylüyor olabilir? Düşününüz ve konuşma balonlarını doldurunuz.

13. Okuyalım, cevaplayalım.

Âşık Seyrani

Asıl adı Mehmet'tir. 1807 yılında Kayseri'de doğmuş, 1866 yılında yine Kayseri'de vefat etmiştir (Bu tarihler kesin değildir.) Şiirlerinde haksızlığa, yolsuzluğa ve her türlü kötülüğe karşı çıkmış, adaletsizliği, cahilliği hiç çekinmeden eleştirmiştir. Devlet büyüklerine yönelttiği taşlamaları da vardır.

Halk ozanlığı geleneğinde, âşıkların mahlas (takma ad) almasına ilişkin çeşitli rivayetler anlatılır. Seyrani için anlatılan rivayet şöyledir: On beş yaşına gelmiş olan Seyrani'ye, mahalle imamı olan babası Cafer Efendi: "Anahtarı al da caminin kapısını aç, cemaat dışarıda kalmasın" der. Anahtarı alan Mehmet camiye gittiğinde cami kapısının açık olduğunu görür ve tereddüt içerisinde camiye girer. Girdiğinde iki saf halinde namaz kılmakta olan yeşil sarıklı, nurani yüzlü, aksakallı, iri yapılı insanları görür. "Hayırdır inşallah!" diyerek kendisi de namaza durur. Namazın bitiminde selam ve duadan sonra Mehmet'e "Yaklaş oğul yaklaş" diye seslenen kişinin yanına giderek diz çöküp oturur. Pir, elinde bade (şarap, şerbet, su vb. içecek) dolu kadehi Mehmet'e uzatır. Kadehin içerisindekini şarap zanneden Mehmet önce almak istemez. Sonra "Dostun elinden dost şarabını iç oğul!" diyen bu gönül ehlinin emrine uyarak badeyi içer. Pir: "Sen de düştün aşkın deryasına, yüz yüzebildiğin kadar" diyerek oradan uzaklaşır. Yeni tanıdığı bu insanlara "Anahtarı eve bırakıp size yetişirim." diyen Mehmet, eve anahtarı bıraktıktan sonra dağı, taşı dolaşıp camide karşılaştığı kişileri arar ancak bulamaz. Bileç'teki bağlarına gider, orada yatar. Ertesi gün **tesadüfen** bağa gelen annesi, bitkin bir biçimde uyuyan Mehmet'e "Buralara seyrana mı çıktın?" deyince rüyasında, ak sakallı bir ihtiyar "Anan senin mahlasını söyledi, bundan böyle bu mahlasla çal söyle" der. Bu olaydan sonra Mehmet, kendisine SEYRANİ mahlasını seçer.

Bir gün Seyrani'ye "Kimin kulusun?" diye sorarlar. O da, "Boyacının kuluyum." yanıtını verir. Bu yanıtı duyanlar, Seyrani'yi kadıya şikâyet ederler. Kadı, Seyrani'yi çağırır. Seyrani, bahçesinden topladığı çeşitli renkteki çiçeklerden bir demeti de koynuna koyarak kadının huzuruna çıkar. Kadı, "Kimin kulusun?" diye sorar. Seyrani, yine "Boyacının kuluyum." diye yanıt verir. Kadı kızar, böyle konuşmanın suç olduğunu, Allah'tan başka kimsenin kulu olunamayacağını söyler. Seyrani de, koynundaki çiçek demetini çıkarıp "Bu çiçekleri çeşitli renklere boyayan boyacının kuluyum." deyince kadı, Seyranî'nin sözlerinin arkasında saklı olan derin anlamı kavrayarak kendisini uğurlar.

Metin Turan

Metinde koyu yazılmış kelimenin yerine aşağıdakilerden hangisi <u>gelemez</u>?

A) şans eseri

B) kazara

C) rastgele

D) planlamadan

Kapalıçarşı / İstanbul

3
Modanın Kalbi

Bölümler
A) Moda
B) Estetik
C) Tasarım

Beceriler
• Moda ve estetikle ilgili temel kelime ve terimleri anlayabilme.

Kelimeler
• sezon
• defile
• şık
• güzellik

1. Okuyalım.
Osmanlı Kıyafetleri Bakü'de Büyüledi

Yunus Emre Enstitüsünün Azerbaycan'da düzenlediği "Osmanlı Kadın Kıyafetleri Defilesi" göz kamaştırdı. Defilede sunulan yirmi beş kadın kıyafeti, Osmanlı'nın her dönemini temsil etmesi, işlemeleri ve Bursa'ya ait ipek kumaşlarıyla Türk kültür ve el işlemeciliğini en iyi şekilde yansıttı.

Başkent Bakü'de düzenlenen Osmanlı kıyafetleri defilesi Bursa Olgunlaşma Enstitüsünün hazırladığı kıyafetlerle gerçekleşti. Yunus Emre Enstitüsü Bakü Türk Kültür Merkezi ve Türkiye Büyükelçiliği tarafından düzenlenen defileye Türkiye Bakü Büyükelçisi başta olmak üzere milletvekilleri, büyükelçiler, diplomatik misyon temsilcileri, siyasetçiler, modacılar ve sanat dünyasının önde gelen isimleri katıldı. Defileye Bursa Valiliği, Lider Kadın İçtimai Birliği ve Jumeirah Beach Otel de katkıda bulundu.

Defilede şalvar, bluz, bolero ve kaftan başta olmak üzere Osmanlı'nın her dönemine ait kadın kıyafetleri, katılan davetlilere saray kıyafetlerinin ihtişamını, Osmanlı'nın kültürünü, zenginliğini gösterdi. Saray kültürünün etkisini bugünlere kadar taşıyan kıyafetler gerek motifiyle gerek el işlemeciliğindeki çeşitliliği ile defileye katılan izleyicileri hayran bıraktı.

Türkiye'nin Bakü Büyükelçisinin yaptığı konuşmada, "Bugün çok zevkli bir etkinlik vesilesiyle bir araya geldik. Azerbaycan'dan en değerli milletvekillerimiz, sanat çevrelerinden önde gelen insanlar, Azerbaycanlı kardeşlerimiz ve Türkiye'den turizm fuarı vesilesiyle Bakü'de bulunan bazı değerli vatandaşlarımızın katılımıyla çok hoş bir defile izledik." dedi.

Yunus Emre Enstitüsü Bakü Türk Kültür Merkezi Müdürü ise, "Bakü'nün seçkin misafirleri için görkemli bir defile oldu. Azerbaycan halkı bizim Osmanlı tarihine çok ilgili bir halk. Bugün Osmanlı'nın başından sonuna kadar, her türlü yöresel kıyafetlerin yer aldığı bir defile oldu. Gördüğümüz ve aldığımız izlenimler çok güzel oldu. Bizim geleneksel Osmanlı kıyafetlerinden oluşan özellikle oya işleme sanatı ipek kumaşlardan oluşan harikulade rengârenk bir festival niteliğinde diyebileceğim çok güzel bir defileydi." diye konuştu.

Azerbaycan Milletvekillerinden, Lider Kadınlar İçtimai Birliği Başkanı da bu defilenin sadece basit bir defile olmaktan ziyade Türk halklarının ortak bir medeniyet eseri olduğunu dile getirdi.

http://www.yee.org.tr/turkiye/tr/haberler/bizden-haberler/osmanli-kiyafetleri-bakude-buyuledi-2451

(Düzenlenmiştir.)

2. Cevaplayalım.

1. Okuduğunuz haber metninde aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Defilenin yapıldığı ülkeye
B) Defilenin bütçesi
C) Defilede sergilenen ürünlere
D) Defiledeki izleyici kitlesine

2. "Yunus Emre Enstitüsünün Azerbaycan'da düzenlediği "Osmanlı Kadın Kıyafetleri Defilesi" göz kamaştırdı." Cümlesinde altı çizili deyimin aşağıdakilerden hangisi getirilirse cümlenin anlamı bozulmaz?

A) beğenildi
B) hayran bıraktı
C) alkışlandı
D) coşkuyla karşılandı

3. "Modacılar ve sanat dünyasının önde gelen isimleri katıldı." Cümlesinde altı çizili deyimin yerine aşağıdakilerden hangisi getirilirse cümlenin anlamı bozulmaz?

A) ilk gelen
B) ileri gelen
C) başlangıçta gelen
D) birinci gelen

3. Okuyalım.

Dünyaca Ünlü Alışveriş Caddeleri

Bağdat Caddesi, İstanbul

Tatiller, alışveriş yapmak için bazen büyük bir fırsat oluyor. Tatilde dinlenmekten hoşlanmayıp mağaza mağaza dolaşmayı sevenler için dünyanın en iyi alışveriş caddeleri rehberini hazırladık. Tatilini caddelerde geçirmek isteyen alışveriş tutkunları, tatil planı yapmadan önce haberimizi mutlaka okumalı.

Bağdat Caddesi, İstanbul

Geçen yıllarda dünya genelinde 30 önemli alışveriş caddesi üzerinde yapılan araştırmada Bağdat Caddesi 4. sırada yer almıştı. Dünya markalarına ev sahipliği yapan Bağdat Caddesi temizlik, ışıklandırma gibi farklı alanlarda da yüksek puan almayı başardı.

Fifth Avenue, New York

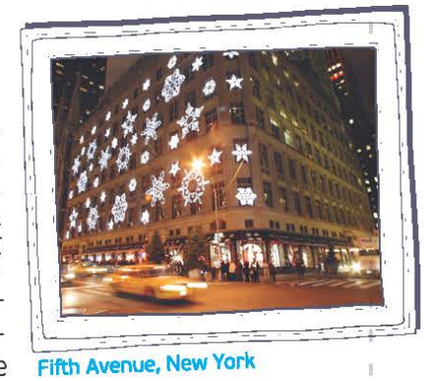

Fifth Avenue, New York

New York'un en bilenen caddesi Fifth Avenue'da tüm lüks markaların ve tasarımcıların mağazalarını bulmanız mümkün. Caddenin üst kısmında moda evleri ve ünlü giyim mağazaları, alt kısmındaysa meşhur antika ve halı mağazaları sıralanıyor. Amerika'nın en büyük mağazalar zincirlerini de barındıran Fifth Avenue'da mağazaların indirim sezonlarına denk gelebilirseniz %70'e varan indirimlerden faydalanabilirsiniz.

Avenue Montaigne, Paris

Haute Couture evleri, Fransız butikleri, lüks markaları ve muhteşem mimarisi ile ünlü Avenue Montaigne'de tam anlamıyla lüksü yaşaya-

bilirsiniz. Özellikle Noel dönemine denk gelirseniz; caddenin ışıltılarıyla büyülenebilirsiniz.

Galleria Vittorio Emanuele, Milano

Ünlü Duomo Katedrali yakınındaki Galleria Vittorio Emanuele, İtalyanlar tarafından dünyanın ilk alışveriş merkezi olarak kabul ediliyor. Şık restoranları, lüks mağazalarıyla Milano'nun en çok turist akınına uğrayan bu caddesinde, dört koridorunun kesiştiği noktada, tam cam kubbenin altında, boğa figürlü bir mozaik bulunuyor. Bereket getireceğine inananlar, topuklarını bu boğa figürünün üzerine koyup kendi etrafında üç kere dönüyor. Denemekte fayda var. Galleria Vittorio Emanuele, Milano'da görülmesi gereken yerlerin başında geliyor.

George Street, Sidney

George Street'in üzerinde bulunan Queen Victoria Building, tarihî bir atmosferde alışveriş keyfi sunuyor. 190 metre uzunluğunda, 30 metre genişliğinde bu romanesk yapıda her zevke hitap eden mağazalar bulmak mümkün.

Orchard Road, Singapur

Orchard Road, Singapur

Singapur'da ilk akla gelen yer Orchard Road, yani Orkide Caddesi'dir. Aradığınız her şeyi bulabileceğiniz tek yönlü Orchard Road kafeleri, restoranları, dev alışveriş merkezleri, prestijli otelleri ve çiçek düzenlemeleriyle çok çekici görünüyor.

Rodeo Drive, Los Angeles

Hollywood ünlüleriyle Los Angeles'ta alışveriş yapmak isteyenler, dünyanın en göz alıcı ve en pahalı alışveriş caddesi Rodeo Drive'ı tercih ediyor. Yaklaşık 325 metre uzunluğundaki caddede 143 butik, her gün yüz binlerce zengin müşteriye hizmet veriyor. Kafe ve restoranlarıysa ünlülerin uğrak yeri.

Ginza, Tokyo

Sekiz bloktan oluşan Tokyo'nun en seçkin alışveriş alanı Ginza, uçuk gayrimenkul fiyatlarıyla da biliniyor. Burada birçok alışveriş merkezi, butik, kafe, restoran ve sanat galerisi bulunuyor. Mağaza vitrinlerinde klasik Japon kültürünü yansıtan Ginza, gece neonlarla ışıklandırılarak şehri aydınlatıyor. Sony'nin son model ürünlerini ilk alanlardan olmak isterseniz, Ginza'daki mağazaya uğramalısınız.

New Bond Street, Londra

Moda dünyasına yön veren tasarımcıların mağazalarını bulabilirsiniz. Bond Street aynı zamanda kraliyet ailesinin tedarikçilerine de ev sahipliği yapıyor. Bond Street'te tasarım butikler, kuyumcular, pahalı dekorasyon mağazaları, antika ve sanat eseri satan yerler bulmak mümkün. Alışveriş sevenler için tam bir cennet.

New Bond Street, Londra

Janpath, Delhi

Janpath Caddesi'nde renkli tekstil ürünlerinden mücevherlere; el yapımı çanak çömleklerden baharat ve şifalı otlara kadar birçok alanda alışveriş yapabilirsiniz. El sanatları ürünlerinin yanı sıra burada birçok kitapçı da bulunuyor.

Maria Hilfer, Viyana

Fiyatların yüksekliğine rağmen çeşit zenginliği ile Viyana çekici bir alışveriş merkezi aslında. Gardırop alışverişinin yanında porselen, kristal, cam işleri ve kayak malzemesi gibi ülkeye özgün ürünleri Maria Hilfer Caddesi'ndeki büyük küçük birçok mağazada bulmak mümkün.

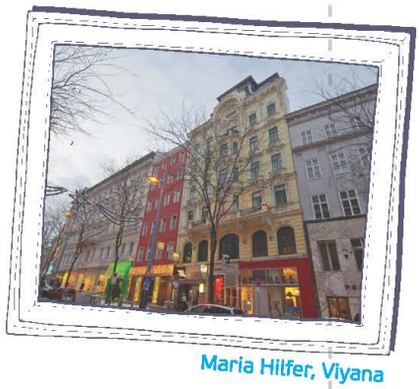
Maria Hilfer, Viyana

Avinguda Diagonal, Barselona

Barselona'yı batı ve doğu şeklinde diagonal olarak kesen, şehrin en önemli ve geniş caddesi Avinguda Diagonal, 5 kilometre uzunluğunda. Cadde birçok alışveriş merkezine, kuyumcuya, modaevine ve galeriye ev sahipliği yapıyor. Büyük L'Illa Alışveriş Merkezi de burada bulunuyor.

http://www.pudra.com/moda-stil/alisveris-rehberi/dunyanin-en-unlu-alisveris-caddeleri-16559.htm

(Düzenlenmiştir.)

4. Cevaplayalım.

Metinde geçen alışveriş merkezlerinin adlarını yazınız.

1. El sanatları ve kitapçıların yoğun olduğu caddedir.	
2. Kraliyet ailesine gerekli malzemeyi sağlayan de ev sahipliği yapan cadde.	
3. Dünyanın en göze çarpan ve en pahalı alış veriş caddesi.	
4. Bu romanesk yapıda her zevke hitap eden mağazaların bulunduğu, tarihî bir atmosferde alışveriş keyfi sunan cadde.	
5. Gece neonlarla ışıklandırılarak şehri aydınlatan cadde.	
6. Prestijli otelleri ve çiçek düzenlemeleriyle dikkat çeken cadde.	
7. Bereket getireceğine inanılan boğa figürünün olduğu cadde.	
8. Temizlik ve ışıklandırmadan yüksek puan alan ve dünya sırlamasında 4. sırada yer alan cadde.	

5. Okuyalım, cevaplayalım.

Estetik Yönleriyle Müzik

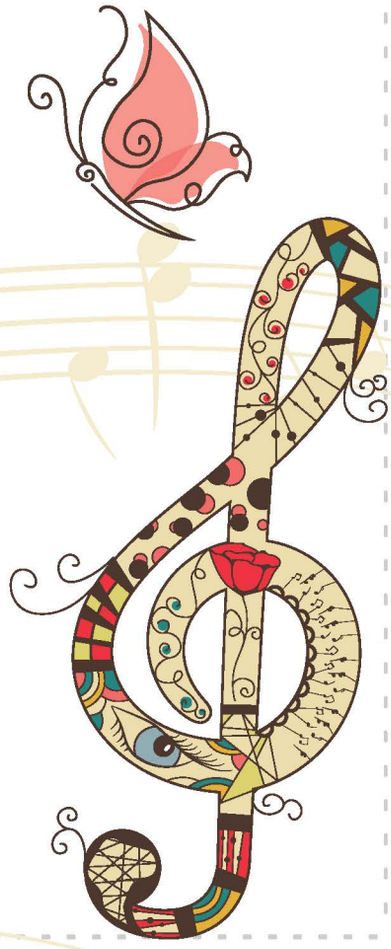

Müzik estetiği hakkında, özellikle 19. yüzyıl başlarından bu yana çok söz söylenmiş ve yazılmıştır. Batıda çağdaş düşünce anlayışının ve müzik sanatının yorumuna yönelik filozofları, şairleri, bestecileri ve yazarları arasında şüphesiz en başta pesimist filozof Arthur Schopenhauer (1788-1860) yer almaktadır. Kendisini yalnız sanatın ve özellikle müziğin mutlu kıldığını söyleyen bu karamsar filozof, bizlere müzik için ne diyor, şimdi onu dinleyelim:

"Müziğin ne olduğunu çok düşündüm ve sizlere, her şeyden önce bu sanatın zevkine varabilmenizi öneririm. İnsanı bu sanat kadar hiçbir sanat doğrudan doğruya, derinden derine etkileyemez. Çünkü öteki sanatların hiçbiri, dünyanın gerçek yönünü insana onun kadar derinden ve doğrudan tanıtamaz. Ulu, dolgun ve güzel bir müziği dinlemek, aynı zamanda ruhu arıtır. Kişi mizacından gelen pürüzleri, küçüklükleri giderir ve kişiyi, ruhsal yaşamın en yüce doruğuna ulaştırır; büyük bir müziği dinlerken kişi, gerçek değerin bütünüyle ne olduğunu iyice anlar, hatta daha çok nelerin değer sayılması gerekeceğinin farkına varır... Şurasını da unutmamalıdır ki sanatları gereği gibi anlayıp kavrayabilme yeteneği, en çok kültürle güçlendirilebilir çünkü sanatın amacını ve neye yönelik olduğunu anlayabilmek de her şeyden önce ona yaklaşabilmiş olmanın bilincine varmakla mümkündür. Onun içindir ki müzik sanatı da pek çok bilgiyi gerektirir. Şöyle ki zamanla ve ruhu sürekli bir çalışma

aşaması içinde tutmakla, sayısı çok olan ve çeşitlilik içinde oluşan seslerin tümünü aynı oranda kavramak ve onların birbiri ardından çabucak akışlarıyla bağlantı kurabilmek mümkündür. Eğer bir kimse, 'Bu bir sürü rengârenk müziğin bence hiçbir değeri yok. Bana yalnız dans müziği veya gitar eşliğinde şarkı dinlemek yeter.' derse, bu davranış sadece kültür yoksunluğundan başka bir şey değildir. Bu alandaki kültürün ve bu alanda elde edilebilecek zevkin, insan için düşünülebilen fırsatların en güzeli olduğuna inanınız. Müzik gibi düzeltici, iyilik getirici bir sanatın gereğince anlaşılabilmesi için onu dinlemeniz, hatta uygulamanız her bakımdan öneriye değer bir nitelik taşır. Kendini bilgiye veren kişi, aklını ve ruhunu tümüyle yücelten kişidir... Dünyaya tat veren sanatsever, kendini mutlu kılan her işte yaratıcıdır; ruhsal ve düşünsel mutlulukların en yücesini anlayabilmenin çabasındadır...".

Şimdi biraz da Doğuyu ele alalım: Şirazlı Gülistan yazarı şair Sadi'nin (1193-1291) müzik sanatı karşısındaki estetik anlayışı, tümüyle dinleyicinin filozof Schopenhauer'in de üstünde durduğu gibi kültürel yeteneği ile ruhsal duyarlılık gücüne yöneliktir. Nitekim şair Sadi, kendisine "Müzik nasıl bir sanattır?" diye yöneltilen bir soruyu, şöyle cevaplandırır: "Müziğin ne olduğunu mu bana soruyorsun kardeşim! Bana dinleyeni göster de sana müziğin ne olduğunu söyleyeyim!"

Biraz da Hindistan'ın büyük şairi Rabindranath Tagore'a (1861-1941) dönelim Hint musikisi ile Batı müziği hakkındaki yorumunu dinleyelim. Tagore da şöyle diyor: "Batı müziğinin ruhuna inebildiğimi sanmam ama onu, dış görünüşüyle olsun anlayabilme yolunda öğrendiğim zararsız şeyler bile beni tüm gücüyle bu müziğe bağladı... Burada açıklamak istediğim etken, çeşitlilik içinde dolup taşan bir görüntü, yaşam denizinin bitmez tükenmez gölge-ışık belirtileri arasında, sonsuz bir hareketle inip çıkan dalgaların müziği. Bütün bunların yanında, karşıt bir görüş de var. Dümdüz bir dünyanın, masmavi ve sessiz bir göğün görünüşü, uzak ufuklarda tüm sessizliğiyle sonsuzluğu simgeleyen bir hâlin görünüşü. Başkaları ne derse desin, amacımı tam olarak anlatamasam bile gene de söyleyeceğim şey şudur: Ne zaman Batı müziğinin etkisi altında kalırsam, kendi kendime hep şöyle derim: Bu müzik, romantik bir müzik, bu sanatta, ölümlü yaşamın ta kendisi müzik olmuş... Bizim nağmelerimiz, yıldızlı göklere ve günün ilk ışığına ses katan, bulutların koyu gölgesine sığınan, gökleri kararan acıdan, ormanlara sızan baharın, tam bir içe yönelişle yansıttığı sessiz neşesinden söz eden bir müziktir".

(Cevad Memduh ALTAR'ın, 139 sayılı ve
Haziran 1979 tarihli Bilim ve Teknik dergisinde çıkan yazısı.)
(Düzenlenmiştir.)

1. Metinde aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?

A) Schopenhauer karakter özelliğine,

B) Schopenhauer müzikle ilgili verdiği tavsiyeye

C) Müzik dinlemenin faydalarına,

D) Sanatın asıl amacının ne olduğuna,

2. Parçadan çıkarılabilecek en genel yargı nedir?

A) Batı müziği ruhu rahatlatır.

B) Sanatların içinde en önemlisi müziktir.

C) İyi bir müzik insana estetik verir.

D) Her kültürün müziği önemlidir.

3. Metinde aşağıdaki yargılardan hangisi <u>çıkarılamaz</u>?

A) Batı müziği romantik bir müziktir.

B) Batı müziği yaşamın kendisini yansıtır.

C) Batı müziği ile Doğu müziği birbirinden farklıdır.

D) Batı müziğinde içe yönelişi anlatan bir durum vardır.

4. "Kişi mizacından gelen pürüzleri, küçüklükleri giderir ve kişiyi, ruhsal yaşamın en yüce doruğuna ulaştırır." **cümlesinde geçen altılı çizili sözcük yerine aşağıdakilerden hangisi getirilirse cümlenin anlamı bozulur?**

A) yaradılışından

B) tabiatından

C) karakterinden

D) duygusallığından

3. Metne göre müzikten daha çok dinleyicisiyle müzik sanatını ne olduğunu anlatan kişi kimdir?

A) Schopenhauer

B) Sadi Şirazi

C) Tagore

D) Cevad Memduh Altar

4. Ünlü Filozofa göre sanatları gereği gibi anlayıp kavrayabilme yeteneği nasıl güçlendirilebilir?

.....

.....

6. Okuyalım, cevaplayalım.
Güzellik Eleştirisi

(1) Güzel olmak önemli midir? Güzellik dış görünüşün beğenilere uygun olması mı demektir? Evrensel bir güzel var mıdır? Hepimiz farklı zevklere, farklı düşüncelere, farklı kişiliklere sahibiz. Bu nedenle tercihlerimiz değişiktir. Bir konu hakkında zıt şeyleri savunabiliyoruz. Peki, güzellik anlayışımız ne durumdadır? Ortak bir güzelde karar kılabilir miyiz? Yoksa düşüncelerimiz gibi güzellik ölçütümüz de değişir mi?

(2) En azından filozoflara göre güzellik ölçütü değişkendir. Birbirinden farklı güzellik anlayışları, birbirinden farklı güzellikleri akla getirir. Manzaranın güzelliği, karşı cinsin güzelliği, seyahatin güzelliği ve bebeğin güzelliği aynı güzelliğe mi işaret eder? Şüphesiz ki hepsi farklı anlamları içinde barındıran benzer güzelliklerdir. Bir anlamda dilsel varlığımızın tasarrufu ile iyi niteliklere güzel demişizdir. Güzel sözcüğünü beğendiğimiz bir duruma veya görünüşe yakıştırmışızdır.

(3) Güzellik farklı anlamlara gelebilmektedir. Aynı konu üzerindeki güzellik algısı da kişiden

kişiye göre değişmektedir. En azından felsefede bu böyledir. Tarih boyunca iyi, onaylanan ya da beğenilere uygun anlamında kullandığımız sözcüğe evrensel anlamlar arasak da bu mümkün görünmüyor. Güzellik bu hâlde kişisel onamadan ibaret oluyor. Fakat hayatta birçok şeyin etrafımızdakilerce güzel addedildiği olmuştur. Öznel olmayan güzellik var mıdır?

(4) Her ne kadar hayatta her şeyin öznel olduğunu, evrensel yasaların dahi, en azından toplum açısından, paradigmalardan ibaret olduğunu söylesek de bazen ortak güzellik anlayışları oluşabiliyor. Bir bebek herkese güzel gelebiliyor ya da bir manzara ortak bir kanı oluşturabiliyor. Kendi değer yargılarımıza göre olmadıkça en sevimli bebeği bile beğenmeyiz. Kendi çocuğumuz bize güzel görünürken sevmediğimiz bir kişinin çocuğu güzel olmayabilir. Diğer hayvanların bebekleri, mesela yılanın bebeği güzel gelmeyebilir.

(5) Dünyanın en güzel kadını ya da erkeği seçilen insanlar çoğumuza güzel gelebilir. Ancak felsefeyle uğraşan birine göre bu insanların güzelliği serbest piyasanın bir ürünüdür. Önyargısız estetik bir anlayış değil. Pazarlama ürünü güzel kılmaktadır. Ayrıca insanın herhangi bir türlüsünü güzel görmeyebiliriz. Neticede yeryüzünde akıllı olmakla övünüp kendini yok eden başka bir tür yoktur. Bu nedenle insanı beğenmeyebiliriz. Kimi insan da insanları çok sevdiğinden vahşi hayvanları beğenmeyebilir. Kirli ya da pis diye sevmediği hayvanlar başkasında büyüleyici özelliklere sahip güzel canlılar olabilir. Bir şehrin manzarası izlerken güzel gelebilir. Ancak daha sonra, kaynakların tutarsızca israfı ve doğanın katledilmesini düşündüğümüzde çirkin gelebilir. Güzellik nedir? Bize düşen, güzelliğin göreliliğini keşfetmek ve değer yargılarımızı sorgulamaktır. Kesin güzele ilişkin kararlarımız varsa bunları görelileştirmek ve her şeyin içinde bir şekilde güzellik bulunduğunu keşfetmektir. Herkesin içinde güzelliğe dair ilgi vardır. Herkes güzel olanı değerlendirir. O hâlde güzelliği aradıktan sonra her yerde bulabiliriz. Sadece görünürdeki güzelliği değerlendirmek, güzelliğin kaynağı olan kişiliği görmezden gelmektir. Güzellik her zaman sergilenmeyebilir. Hayatta sadece görsel güzelliği hedeflerseniz, aldığınız sadece görüntü olur. Aslına ilişkin merakınız olmazsa illüzyon ile yetinmek durumunda kalırsınız.

Bakınız: dmy.info/deger-nedir
http://www.dmy.info/guzellik-nedir/

1. Metinden aşağıdaki yargılardan hangisi <u>çıkarılamaz</u>?

A) Güzelli aramak ve görmek isteyenlerin onu her yerde görebileceği

B) Güzellik olgusunun herkes tarafından farklı algılandığı

C) Güzelliğin aslında sadece illüzyondan ibaret olduğu

D) Ancak pazarlamayla güzelliklerin ortaya çıkabileceği

2. Metinde aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı <u>yoktur</u>?

A) Güzellik ölçütü değişken midir?

B) Güzellik farklı anlamlara gelebilir mi?

C) Güzellik öznel midir nesnel mi?

D) Güzellik geçici midir?

3. Metnin hangi paragrafında insanlara göre güzellik algısının farklılaşmasına somut bir örnek verilmiştir?

A) 1 B) 2 C) 4 D) 5

4. Yazar metnin hangi paragrafında güzellikle ilgili genel bir yargıdan bahsetmektedir?

A) 2 B) 3 C) 4 D) 5

5. "Aslına ilişkin merakınız olmazsa <u>illüzyon</u> ile yetinmek durumunda kalırsınız." **cümlesinde altı çizili sözcüğün anlamı aşağıdakilerden hangisidir?**

A) yanılsama

B) bulanıklaşma

C) belirsizleşme

D) yadsıma

6. "Hayatta birçok şeyin etrafımızdakilerce güzel <u>addedildiği</u> olmuştur." **cümlesinde altı çizili sözcüğün yerine aşağıdakilerden hangisi getirilse cümlenin anlamı bozulmaz?**

A) kabul edildiği

B) benimsendiği

C) sayıldığı

D) belli edildiği

7. Yazalım.

Aşağıdaki sözlerin ortak yönünü açıklayan bir yazı yazınız.

- "Güzellik kendiliğinden ortaya çıkmaz, insanlar tarafından açığa çıkarılır. Eğer Lin Tang (Orkide Köşkü), berrak nehri ve narin kamışları Wang Xizh (303-361) tarafından tasvir edilmemiş olsalardı, kimsecikler fark etmeksizin ıssız dağlar ardında yok olacaklardı." **Liu Zongyuan (773-819)**
- "İnsan gözdür, öte yanı deriden, etten başka bir şey değil. Gözü, neyi görürse değeri o kadardır insanın." **Mevlana**
- "Herkes göremese de her şeyde güzellik vardır." **Konfüçyüs**
- "Güzelliği görme yeteneğini kaybetmeyen asla yaşlanmaz." **Franz Kafka**

8. Okuyalım.

Resim, Matematik, Estetik İlişkisi

(1) Resim tablosu her şeyden önce bir kurgu ustalığıdır. Bir tabloda izleyiciyi çeken en büyük şeyin desendeki matematiksel denge olduğunu düşünürüm. Bu denge, evrendeki o büyük armoninin bir yansıması gibidir.

(2) İzleyici farkında olmadan, bu uyumu algıladığı zaman tabloyu güzel bulur. Bu durağan bir denge değildir. Tam aksine devingen bir dengedir. Bu denge halinde bir uyum söz konusudur ve göz ister istemez bu dengeyi arar. İşte büyük sanat eserleri bu üstün uyumu barındırır. Uyum ise belli bir oran sonucu ortaya çıkar. Bütün bu oran ve uyumun temeli matematiksel bir düzenleme ile gerçekleşir.

(3) Resim tablosundaki bu matematiksel düzenleme ile tabloda yer alan figür ve renkler belli bir sıralanış arz eder. Bu düzenleme izleyeni içine çekip resmin içeriğindeki ifadeyi, mesajı izleyiciye iletir.

(4) Günümüzden 2400 yıl önce Platon "Düzensiz bir şey güzel olamaz."der. Eski Yunan uygarlığı, güzelliği bir varlığın iç düzeninde ya da çeşitli varlıkların uyumlu topluluğunda arıyordu. Platon felsefesinin etkilerini yaygın bir şekilde hissettiğimiz Yunan sanatında iki zıt kuvvet birbirini etkisiz hâle getirerek uyum ve simetriyi oluştururdu. Çağlar öncesinin güzellik anlayışını oluşturan bu estetik kuram üzerine pek çok ilaveler yapılarak günümüz estetiği oluşturuldu.

(5) Resim sanatı ifade aracı olarak matematiğin alt dalları olan; aritmetiği(oran) ve geometriyi(perspektifi) içinde barındırır. Resimdeki matematiksel düzeneğin gerçekleşmesine en büyük yardımcı perspektiftir. Perspektifin resme girişi 14. yy.dır. Perspektifle iki yüzeyli tuvale üçüncü yüzey yani derinlik eklenmiştir. Tuval üzerindeki iki boyutlu figürler perspektifin etkisiyle üç boyutlu görünürler. Perspektifin yanı sıra renklerin de açıklı koyulu uygulanışıyla perspektif etkisi

yaratılır veya desteklenir.

(6) Bilindiği gibi Rönesans sanatla birlikte bilimin de insan hayatının yönünü belirlediği dönemdir. Doğaya yönelen sanatçı nesnelerin doğadaki görüntüsüne benzeyen resimler yaparken en çok matematiksel bilgilere gereksinim duyuyordu. Bu dönemde resme giren perspektif, figürler arası uzaklığa bağlı görünüşleri düzenler. Dolayısıyla gözün görmeye alıştığı mesafeye bağlı figür boyutları aynı düzenlenişle tuvale aktarılır.

(7) Resimde matematik doruk noktasına Rönesansla, perspektif kuramıyla ulaştı. Özellikle Leonardo da Vinci'nin "İsa'nın Son Akşam Yemeği" adlı tablosu geometrinin yani perspektif kurallarının, sanatsal anlamda kullanılışının en güzel örneklerinden biridir. Perspektifi resminde ilk uygulayan ressam Giotto'dur. Perspektifi geometri düzenine ve çizgi perspektifine en etkili uygulayan ise Ressam P.Uccello'dur.

(8) Sonraki çağlarda, resimde matematiğin öteki alt dalı olan aritmetiğin yani oranın en etkin kullanıldığı dönemlerden biri de ekspresyonizm, özellikle de kübizm akımıdır. Ressam Cezanne'nın eserlerinde ustaca uyguladığı matematiksel formlar ile resimdeki algıyı güçlendiren bir ifade kazandırmıştır. Picasso ise, nesnenin içsel yapısını da resmin konusu yaparak, geometrik düzenlemelerle eserlerinde hacimsel formlar oluşturmuştur. Nesneleri parçalara ayırarak, farklı açılardan görünüşleriyle resmeden kübistler matematiği resimde en yaygın kullananlardır.

(9) 19.yy resimde pek çok akımın, arayışın öne çıktığı dönemdir. Özellikle dışavurumcular ifadeci resim anlayışlarını dile getirirken matematiği resmin baş öğesi hâline getirdiler. Örneğin: Mondrian, Klein ve Malevich, matematiksel formları resimlerinde yoğun bir şekilde kullandılar.

(10) Sanatçı hiç kuşkusuz yetenekli bir insandır. Ancak sanat insanında var olan yeteneğin yanı sıra, sanatçının en büyük dayanağı matematiksel zekâya sahip olmasıdır. Aslında yüksek bir matematiksel düzenek olan evrenin küçük bir örneğidir sanat eseri. Sanatçının özgün bir kurgulamayla hayata aktardığı bu uyum belki de evrenin gizli şifrelerini barındırdığı için her çağda insanların vazgeçilmezi olmuştur.

http://blog.milliyet.com.tr/resim-matematik--estetik-iliskisi/Blog/?BlogNo=249164

(Düzenlenmiştir.)

9. Cevaplayalım.

1. Metinde aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?

A) Günümüz estetiğinin temelinin atıldığı döneme

B) Sanat akımlarının özelliklerine

C) Perspektifin tarihî sürecine

D) Resim sanatının inceliklerine

2. Metinde aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı <u>yoktur</u>?

A) Perspektifi ilk uygulayan kimdir?

B) Perspektifin resme olan katkıları nelerdir?

C) İyi bir sanatçıda olması gereken özellikler nelerdir?

D) Bilim hangi dönemde insan hayatını yönlendirmiştir?

3. Günümüz estetiğinin oluşumuna sebep olan düşünce hangi paragrafta anlatılmaktadır?

A) 1 B) 4 C) 6 D) 8

4. Resimde matematiğin en üst seviyeye ulaşma noktası hangi paragrafta anlatılmaktadır?

A) 3 B) 5 C) 7 D) 9

5. Resimde hacimsel formlar oluşturan ressam aşağıdakilerden hangisidir?

A) Picasso

B) Giotto

C) Klein

D) Malevich

6. Resim sanatı matematiğin hangi koluyla ilgilidir?

.....

.....

"Sanatçı hiç kuşkusuz yetenekli bir insandır. Ancak sanat insanında var olan yeteneğin yanı sıra, sanatçının en büyük dayanağı matematiksel zekâya sahip olmasıdır."

7. Bu görüşe katılıyor musunuz? Niçin?

.....

.....

.....

10. Okuyalım.
Sessiz Gemi

Artık demir almak günü gelmişse zamandan,
Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.
Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alır yol;
Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir kol.
Rıhtımda kalanlar bu seyahatten elemli,
Günlerce siyah ufka bakar gözleri nemli.
Biçare gönüller! Ne giden son gemidir bu!
Hicranlı hayatın ne de son matemidir bu!
Dünyada sevilmiş ve seven nafile bekler;
Bilmez ki giden sevgililer dönmeyecekler.
Birçok gidenin her biri memnun ki yerinden,
Birçok seneler geçti; dönen yok seferinden.

Yahya Kemal BEYATLI

Okuduğunuz şiirde hangi tema işlenmiştir?

A) Ölüm
B) Hastalık
C) Yolculuk
D) Ayrılık

11. Okuyalım, cevaplayalım.
Moda Tasarımcısı

Moda tasarımcısı günümüzde ve gelecekteki giysilerin ve giysiyi tamamlayan aksesuarların tasarımını yapan, çizen, gerektiğinde çizdiği modeli kalıba dönüştürerek ilk deneme ürününün elde edilmesini gerçekleştiren kişidir.

Moda Tasarımcısının görevlerini üç ana başlık altında toparlayabiliriz:

1-Tasarlama

2-Uygun malzeme ve araç-gereci seçme, deneme üretimini gerçekleştirme ve katalog hazırlama

3-Pazarlama ve satış tekniklerini uygulayarak sunuş yapma.

Çalışma Ortamı ve Koşulları

Moda Tasarımcısı çalışmasının büyük çoğunluğunu kapalı ve geniş tasarım stüdyolarında yapmaktadır. Genelde sessiz, temiz ve aydınlık bir ortamdır. Zaman zaman üretim kısmında da bulundukları için gürültülü, bazen kokulu (deri ile ilgili alanda) ve tozlu ortamda da bulunulur. Tasarım ve kalıp çıkarma işlemleri sık sık eğilmeyi gerektirdiğinden omurga ve eklem ağrıları

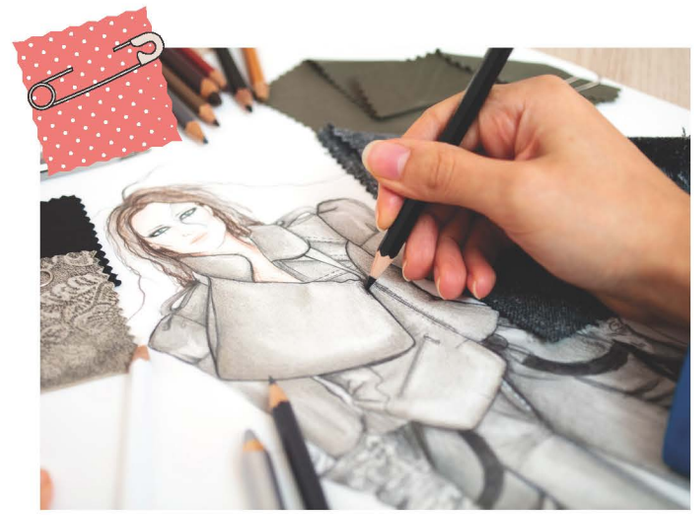

ile karşılaşılabilmektedir. Çalışma süresi esnektir. Dünyadaki değişimlerin farkında olmak ve tasarım araştırması amacıyla çeşitli ülkelerdeki moda fuarlarını ve pazarlarını, satış noktalarını (mağazalar), defileleri, moda merkezlerini izlemek için seyahatlere çıkabilir. Çalışırken kalıpçılarla, makinecilerle, meslektaşlarıyla, müşterilerle iletişimde bulunur.

Çalışma Alanları ve İş Bulma Olanakları

Moda Tasarımı veya Moda ve Tekstil Tasa-

rımı bölümünü bitiren kişiler hazır giyim ve ısmarlama giyim, giyim aksesuarı üzerine çalışan işletmelerde (tekstil, deri, triko...) model hazırlama, kalıp hazırlama, üretim, pazarlama ve kalite kontrol birimlerinde görev alabilirler, Ar-Ge (ürün geliştirme) çalışmalarını yürütebilirler. Yine çeşitli işletmelerde endüstriyel tasarım, tekstil tasarım, grafik tasarımcısı olarak da çalışabilirler.

Giyim ve aksesuarların ilk çağlardan beri insanların yaşantısında önemli yer alması ve sürekli kendini yenileyen bir alan olması, insanların ekonomik durumlarına paralel olarak modaya daha fazla ilgi duymaları mesleğin geleceğinin de iyi olacağını göstermektedir. İstemesi durumunda sanatsal ve daha yaratıcı çalışmalarını oluşturmak için kendi işyerini de açabilir. Kamu kurumlarında çalışma alanı neredeyse yok gibidir.

Meslek Eğitiminin Verildiği Yerler

Mesleğin eğitimi çeşitli üniversitelere bağlı fakültelerin "Moda Tasarımı" ile "Moda ve Tekstil Tasarımı" bölümlerinde verilmektedir.

Meslek Eğitimine Giriş Koşulları

- Lise veya dengi okul mezunu olmak,

- Özel yetenek sınavı ile öğrenci alan fakülteler için ilgili üniversitenin belirleyeceği baraj puanı almak ve özel yetenek sınavını kazanmak gerekmektedir.

Konfeksiyon (Hazır Giyim), Kostüm Tasarımı, Moda Konfeksiyon, Moda Tasarımı, Örme ön lisans programını başarı ile bitirenler, ÖSYM tarafından açılan Dikey Geçiş Sınavında (DGS) başarılı oldukları takdirde, Moda Tasarımı veya Moda ve Tekstil Tasarımı lisans programına dikey geçiş yapabilirler.

Meslekte İlerleme

Lisans eğitiminden sonra yüksek lisans, doktora yapabilir, araştırma görevlisi olabilir ve akademik kariyer yapabilirler. Çalışılan alan veya sanayi koluna göre çalışmalarını belli bir konuda yoğunlaştırabilir. Örneğin giysi tasarımı (çocuk giyimi, erkek giyimi, bayan giyimi, deri konfeksiyon..vb.), tekstil tasarımı, moda aksesuar tasarımı gibi.

1. Metne göre aşağıdakilerden hangisi moda tasarımcısının görevleri arasında <u>sayılamaz</u>?

A) Uygun malzemeyi seçme

B) Katalog hazırlama

C) Ürünü tasarlama

D) Ürünlerin satışını yapma

2. Metinde moda tasarımcısının çalışma ortamı ve koşulları arasında aşağıdakilerden hangisi <u>yoktur</u>?

A) Çalışmalarını kapalı ve geniş tasarım stüdyolarında yapmaktadırlar.

B) Sessiz, temiz ve aydınlık bir ortamda çalışmaktadırlar.

C) Çalışma süreleri esneklik olmayabilir.

D) Moda merkezlerini izlemek için seyahatlere çıkabilirler.

3. Metne göre moda tasarımı veya moda ve tekstil tasarımı bölümünü bitiren kişiler aşağıdaki meslek gruplarının hangisinde çalışamazlar?

A) Giyim aksesuarı üzerine çalışan işletmelerde çalışabilirler.

B) Ürün pazarlama ve satış alanında çalışabilriler.

C) Pazarlama ve kalite kontrol birimlerinde görev alabilirler.

D) Grafik tasarımcısı olarak çalışabilirler.

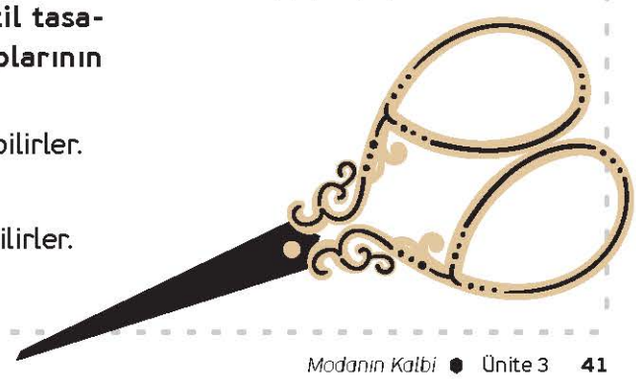

12. Okuyalım, işaretleyelim.
Dice Kayek Markası ve Tasarımcıları

DİCE KAYEK olarak bilinen markanın başında zannedildiği gibi tek bir şahıs bulunmamaktadır. Markanın iki Türk kurucusu vardır ki bunlar iki kız kardeştirler. Ayşe Ege ve Ece Ege kardeşler Bursa'da doğdular. Annesi ev hanımı babası ise kuyumcu olan kardeşler liseye kadar olan eğitimlerini bulundukları şehirde, beraber geçirdiler. Ayşe Ege, Boğaziçi Üniversitesi'ne gitti ve mezun oldu. Ece Ege ise yüksek öğretim eğitimini Paris'te moda eğitimi alarak gerçekleştirdi ve bundan sonraki adımı ise ''moda müessesi yaratma'' hayaliydi ve gerçekleştirmek için Paris'te kaldı.

Ayşe Ege ve Ece Ege kardeşler ilk koleksiyonlarını 1992 yılında hazırladılar. 1994'te ise Paris'te kurdukları DİCE KAYEK markası ile tasarım şirketlerini dünya moda edebiyatına sokmayı başardılar. Fakat dünya çapında seslerini duyurmaları için gerekli olan adım "Pr Fuarı" olmuştur. Gerçekleşen bu fuarda tasarımları ile dünyanın en büyük mağaza zincirlerinin alıcılarının dikkatini çekmeyi başardılar. Böylece defileler başladı ve tasarımları, markaları dünyanın sayılı markaları arasına girebildi. Bu aşamalar sırasında dünyada büyük organizasyonlara imza atmış başarılı bir reklamcı olan Alinur Dedeoğlu'nun da markanın reklamlarını tasarlamada, sunmada rolü büyüktü. DİCE KAYEK'in Amerika'daki defilelerini ünlü Hollywood yıldızları da izlemeye geliyor.

2003'te Bobigny Tiyatrosu'nda Gertrude Stein'ın bir eserinin kostümlerini yapan DİCE KAYEK, aynı yıl Fransa'da moda alanında "Femme en Or" (Altın Kadın) ödülüne layık görüldü. Türkiye'de, Türk markalarının yurt dışında tanınmasını hedefleyen DTM'nin projesi Turquality programına kabul edildiler.

2004'te Prime filmi için Uma Thurman'ın kostümlerini hazırladılar. Yine aynı yıl "Kinetix" için spor ayakkabı serisi tasarladılar. Ayakkabıların sembolü kanat takmış bir yıldız. Yıldız, DİCE KAYEK'in sembolü. Ege kardeşler kanatlı yıldızla, "şansınıza, kendi kanatlarınızla ulaşın" mesajını veriyorlar.

Japonya'nın en büyük ticari firmalarından biri olan "Mitsui and Co" ile danışmanlık ve dağıtım anlaşması yaptılar.

DİCE KAYEK markası bugün 35 ülkede seçkin butiklerde tüketicilere ulaşıyor. Başarılarını dünyaya duyuran, Aralık 2010'da Fransa meclis binasında düzenlenen törenle, Fransa Avrupa Akdeniz Derneği'nin, "En başarılı kadın" (France Euro Méditerranée) ödülünü alan kardeşlerden Ece, "Şimdi gözlerimi kapattığım zaman 'Güzel şeyler yaptım, yararlı oldum, başkalarına örnek oldum, birilerine bir şeyler öğrettim, o da bunun sayesinde bir şey oldu.' demek çok büyük bir mutluluk ve huzur veriyor insana. Yiyip içip ondan sonra öbür tarafa gitmek için yeryüzünde bulunmuyoruz." sözleriyle başarılarından duydukları mutluluklarını dile getiriyor.

http://www.giyimvemoda.com/dice-kayek-markasi-ve-yaraticilari.html

(Düzenlenmiştir.)

1. Metinde aşağıdaki cümlelerin hangilerine değinilmiştir. İşaretleyelim.

	Var	Yok
1. Markanın tasarımcılarının çocukluk dönemine		
2. Tasarımcıların ailelerinin maddi durumuna		
3. Tasarımcıların eğitim aldıkları okullara		
4. Tasarımcıların bu sektördeki hedeflerine		
5. Hedeflerine ulaşırken yaşadıkları birtakım sıkıntılara		
6. İlk koleksiyonlarını tanıtırken yaşadıkları heyecana		
7. Dünya çapındaki başarılarına		
8. Tasarımcıların defilelerini izlemeye giden ünlülere		
9. Hangi ünlülerin kostümlerini diktiklerine		
10. Tasarımlarında hangi markayla çalıştıklarına		
11. Anlaşma yaptıkları firmalara		
12. Başarılarının arkasındaki sebebe		

2. "Şansınıza, kendi kanatlarınızla ulaşın." **sözüyle ne anlatılmak isteniyor? Açıklayınız. Siz şansa inanır mısınız? Niçin?**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

"Kontrastlar Şehri İstanbul" adlı koleksiyonu
ile İstanbul'u kostümlere yansıttılar.

3. Kendi markanızı oluşturseydınız hangi ismi tercih ederdiniz? Niçin?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

13. Okuyalım, işaretleyelim.

Söğüt Çeşme Sokağı

Soğuk Çeşme Sokağı İstanbul'un Sultanahmet semtinde yer alan üzerinde tarihsel evlerin bulunduğu küçük bir sokaktır. Ayasofya Müzesi ve Topkapı Sarayı arasında yer alan bu sokak trafiğe kapalıdır. Soğuk Çeşme Sokağı adını yine bu sokakta bulunan, III. Selim dönemine ait 1800 tarihli mermer bir Türk çeşmesinden almıştır.

Soğuk Çeşme Sokağı'nın ilk kez 18. yüzyılda biçimlendiği tahmin edilebilir. Bu düşünceyi doğrulayan iki kanıttan biri, bugün İstanbul Kitaplığı olarak yeniden inşa edilmiş olan en büyük parsele sahip evin tapusuna ait araştırmada 7 Temmuz 1784 tarihli eski bir alım satım belgesinin bulunmasıdır. İkinci kanıt, sarnıç cephesine monte edilen ve sokağa adını veren çeşmenin yazıtının 1800 tarihini taşımasıdır. Burada tarihi 18. yüzyıldan daha eskiye giden bir yerleşim olsaydı, bir su hayratının da önceden yapılacak olduğu kabul edilebilir.

1840'lı yıllarda Ayasofya'yı restore etmiş olan İtalyan-İsviçreli mimar Fossati Kardeşler'in, Sultan Abdülmecid'e sunduğu albümde yer alan bir litografyası var. Hem mimar hem ressam olan sanatçının Ayasofya minaresinden yaptığı bir resimde sur önünde yer alan evler görülüyordu. Burada oturan nüfus, karşıdaki Ayasofya ve arkadaki Topkapı Sarayı ile ilgili kişilerdi. Saray kapısı tarafındaki birinci ev Naziki Tekkesi şeyhinin hanesiydi. Zamanla ve özellikle hanedanın Dolmabahçe Sarayı'na taşınmasından sonra bu sosyal dokuda değişim olmuş İstanbul'un orta sınıf tabakasından diğer aileler de ev sayısı sınırlı olan bu iç sokağa yerleşmişlerdir.

20. yüzyılın başına kadar sadece Soğuk Çeşme Sokağı'nda değil Ayasofya'nın arkasında ve hatta önündeki meydanda da evler bulunmaktaydı. 20. yüzyıl başında artan trafik nedeniyle meydanda bulunan evlerde ağır tahribatlar olmuş ve bu evler yıkılmıştır. Fakat Soğuk Çeşme Sokağı bu trafikten etkilenmediği için bugüne kadar muhafaza edilebilmiştir.

1. Metinde aşağıdakilerden hangilerine değinilmiştir?

	Var	Yok
1. Sokaktaki evlerin yapısına		
2. Sokağın bulunduğu konuma		
3. Adını nereden aldığına		
4. Soğuk Çeşme Sokağında yaşayan ünlü kişilere		
5. Ayasofya'nın restorasyonunu yapan kişilere		
6. Topkapı Sarayının çevresinde bulunan yapılara		
7. Soğuk Çeşme Sokağı'ndaki ev sayısına		
8. Ayasofya'nın çevresinde bulunan evlere		
9. Soğuk Çeşme Sokağı'nın şuan ki kullanımına		

2. "Hem mimar hem ressam olan sanatçının Ayasofya minaresinden yaptığı bir resimde sur önünde yer alan evler görülüyordu." **Cümlesinin en yakın anlamı aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Mimar ve aynı zamanda ressam olan sanatçının yaptığı resimde sur önündeki evler görülüyordu.

B) Mimar ve eskiden ressam olan sanatçının yaptığı resimde sur önündeki evler görülüyordu.

C) Mimar ve ressamlık yapan sanatçının çizdiği resimde surun arkasındaki evler görülüyordu.

D) Mimar ve ressam olan sanatçının çizdiği resimde surun çevresindeki evler görülüyordu.

14. Okuyalım.
La Rambla Caddesi

La Rambla (Les Rambles) Barselona'daki en ünlü caddedir. Cadde, işlek bir meydan olan Plaça de Catalunya ile Columbus Monument'ı (Kolombus Anıtı) birbirine bağlar. Hem yerel hem de yabancı turistler için popüler bir nokta olan La Rambla'nın orta kısmı yayalara açıktır ve ağaçlarla sınırlandırılmıştır. Büfeler, çiçekçiler ve sokak sanatçıları bu caddede görülebilir. Trafik ise yaya yolunun iki yanında akar.

La Rambla aslında küçük bir caddeydi. 16. yüzyılda nehir kenarında manastırlar ve üniversiteler inşa edildi. 19. yüzyılda şehir duvarı yıkıldı ve yerine bugün gördüğümüz binalar yapıldı. Orijinal binalar zarar gördü ama bir şekilde hala hatırlanıyorlar. Bir caddenin tamamı olan kısım ise La Rambla olarak adlandırıldı ve bu cadde beş kısımdan oluşur.

La Rambla'nın ilk kısmı "Rambla de Canaletes"dir. İsmini 19. yüzyıl yapımı Canaleta çeşmesinden alır. İnanışa göre bu çeşmeden su içen kişi Barselona'ya tekrar gelir. İkinci kısım "Rambla dels Estudis"dir. 16. yüzyıl yapımı bir üniversiteden adını almıştır. Bu üniversite 1843'de zarar görmüştür. Bir sonraki kısım "Rambla de Sant Josep"dir. Adını 1900 lerde yıkılan bir manastırdan alır. Çiçekçilerin yoğun olduğu bir kısımdır. La Rambla'nın dördüncü kısmının adı "Rambla dels Caputxins"dir. Adını yine yıkılan bir manastırdan alan bu kısımdaki en önemli ve dikkat çeken bina Gran Teatre del Liceu adındaki Barselona opera binasıdır. La Rambla'nın beşinci ve en son kısmı "Rambla de Santa Monica"dır. Önceden manastır olan ve sonrasında müzeye dönüştürülen bir yerden adını alır. Buradan Kolombus Anıtı (Columbus Monument)na ulaşılabilir. Bu anıt 1888 dünya sergisi için yapılmıştır.

La Rambla'dan Port Vell yönünde yürümeye devam ederseniz mağaza, tiyatro, sinema ve bir akvaryumun olduğu Rambla de Mar kısmına ulaşabilirsiniz. Viaplana ve Pinon tarafından tasarlanan Rambla de Mar tahta bir köprü ile denize ulaşır ve Akdeniz'e bağlantının sembolüdür.

Cadde ortasında şehrin en ünlü gezi noktalarından olan La Boqueria bulunuyor. Kapalı pazar olan La Boqueria'da birbirinden taze meyve ve sebzeler bulabilirsiniz.

Cadde üzerinde birçok hediyelik eşya satan dükkân bulunuyor. Buradan sevdiklerinize ve kendinize güzel hatıra eşyalar alabilirsiniz. La Rambla Caddesi bu kadar hareketli olmasına rağmen pazar günleri neredeyse her yer kapanıyor. Sadece turistler ve ana cadde üzerindeki hediyelikçiler açık kalıyor. Onun dışında ara sokaktaki çoğu mağazayı pazar günleri açık bulamıyorsunuz.

http://gezipgordum.com/la-rambla/

(Düzenlenmiştir.)

1. Metinde aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?

A) Caddenin bulunduğu konuma

B) Caddenin araçlara kapalı olduğuna

C) Caddede bulunan sokak satıcılarına

D) Caddenin eski durumuna

2. Metinde aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı <u>yoktur</u>?

A) La Rambla Caddesi nerededir?

B) La Rambla Caddesi kaç kısımdan oluşuyor?

C) La Rambla Caddesi'nde hangi mağazalar vardır?

D) La Rambla Caddesi'ne en çok hangi ülkeden turistler geliyor?

3. Siz de ülkenizdeki tarihî ve turistik olan bir sokağı anlatınız?

.....

.....

Selimiye Camisi / Edirne

4
Bilimin Ötesinde

Bölümler
A) Sanata Bakış Açısı
B) Bilim Dünyası
C) Uykunun Gizemi

Beceriler
- Sanatla İlgili Kavram ve Terimleri Kullanma
- Bilimle İlgili Terimleri Tanıma

Kelimeler
- evren
- madde
- uyku
- rüya
- parmak izi

1. Okuyalım, cevaplayalım.
Yer Bilimi Coğrafya

Coğrafya, insanlar ve yer (mekân) ile bunlar arasındaki ilişkiyi inceleyen bir bilim dalıdır. Yer ve insanlar arasındaki ilişkiler coğrafyanın konusunu oluşturur. Coğrafya sözcüğü Yunanca "gaia (yer)" ve "graphein (yazmak, betimlemek)" sözcüklerinden türemiştir. Gress ve Leinhart (1994), coğrafyayı dört özellikle karakterize edilen bir disiplin olarak tanımlamaktadırlar.

Birincisi bir yere eşsiz bir karakter kazandıran, yeryüzü üzerindeki özelliklerin dağılımıdır (dağlar, ırmaklar, denizler gibi).

İkincisi, bazı şeylerin oldukları yerlerde ve zamanda neden ve nasıl meydana geldiğini anlamaktır (örneğin yanardağların oluşumu).

Üçüncüsü, meydana gelen olayların, diğer olaylarla ilgisi ve bağlantısıdır (yağmur ormanlarının tahribi gibi).

Sonuncusu, coğrafyanın haritalar ile bilgilerin ve düşüncelerin iletişimini sağlamasıdır.

Bu dört özellik birbiri ile çok çeşitli yollardan etkileşim içindedir. Bunlardan ilk üçü coğrafyanın dayanak ilkeleridir. Sonuncusu ise coğrafî araştırmalar sonucu elde edilen bilgilerin söylenişidir.

Coğrafyanın bu değişik yönleri arasındaki etkileşim, onu tanımlama amaçlı olarak kesin çizgilerle tasnif edilmesini zorlaştırır. Coğrafî beceriler, yerler, fizikî, beşerî ve çevre coğrafyası biçiminde bir bölümleme, bunlardan bir veya iki alanın coğrafya eğitiminin çeşitli basamaklarında yer alması; öğrencinin çeşitli alanlar arasındaki ilişkiyi anlamasının engellenmesi şeklinde bir sonuç doğurabilir.

Coğrafya, bazı yeteneklerin gelişimini ve kavramların anlaşılmasını içerir. Bu kavram ve yetenekler ise fizikî çevre (ortam), beşerî çevre ve bunlar arasındaki ilişki ile ilgilidir.

1. Aşağıdaki soruları yukarıdaki metinde sıralanmış coğrafyanın özellikleriyle ilgili tanımlara göre eşleştiriniz.

A) Alp dağları coğrafyanın hangi özelliğiyle ilgilidir? ☐
B) Türkiye haritası coğrafyanın hangi özelliğiyle ilgilidir? ☐
C) Hazar gölü coğrafyanın hangi özelliğiyle ilgilidir? ☐

2. Metinde geçen "sonuç doğurmak" ifadesindeki "doğurmak" fiiliyle aynı anlamda bir cümle yazınız.

.....

3. Coğrafyanın kesin çizgilerle bölümlenmesini zorlaştıran etken aşağıdakilerden hangisidir?

A) Coğrafyanın farklı alanları arasındaki etkileşim
B) Coğrafyanın sübjektif bir bilim olması
C) Coğrafyanın değişik bilimlerle ilişkisinin fazlalığı
D) Coğrafyanın tanımlanmasının güçlüğü

4. Yukarıdaki metinde aşağıdakilerden hangisinden söz edilmemiştir?

A) Coğrafya sözcüğünün hangi dilden geldiğinden
B) Bu bilim dalının tanıtıcı özelliklerinden
C) Bu bilim dalı ile farklı bilim dallarının ilişkilerinden
D) Coğrafyanın alt dallarından

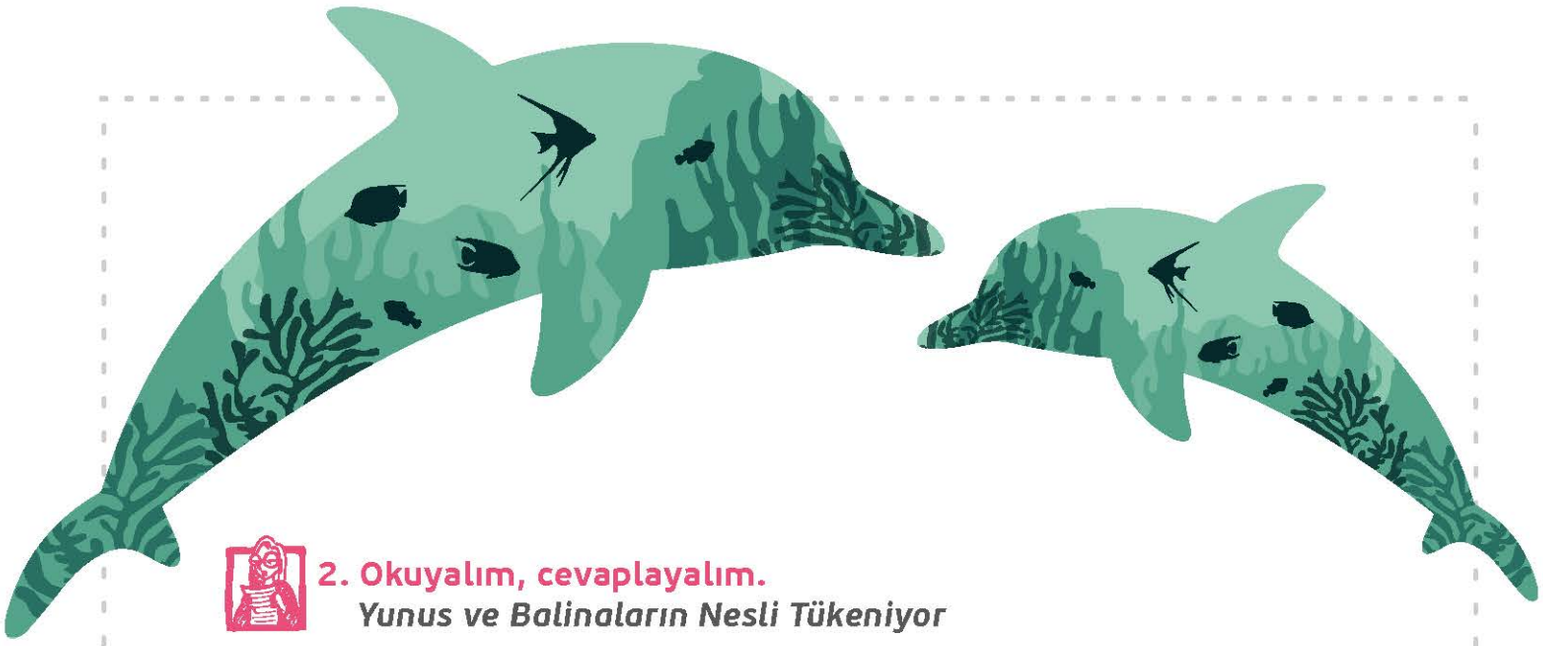

2. Okuyalım, cevaplayalım.

Yunus ve Balinaların Nesli Tükeniyor

Dünya Doğayı Koruma Birliği'nin (IUNC) iki yılda bir yayımladığı nesli tükenen hayvanlar listesinde yunus balıkları ve balinalar başı çekiyor.

Yok olma tehdidi altında olan, denizin sevimli hayvanları ve insan dostu yunusların yanı sıra balinalar da hazırlanan kırmızı listede yer alıyor.

Birlik, yaptığı araştırmaları 6 kategoriye ayırıyor: Kategorilerden ikisini oluşturan "CR" (Critically endangered: Vahşi yaşamda soyu tükenme tehlikesi had safhada olan türler) ve "EN" (Endangered: Vahşi yaşamda soyu tükenme tehlikesi çok büyük olan türler) kategorilerinin yüzde 10'undan fazlasını ise yüzen memeliler oluşturuyor. Deniz memelilerinin yüzde 44'ü ise "DD" (Data deficient: Üzerinde yeterli bilgi bulunmayan türler) kategorisine giriyor. Yaklaşık dörtte biri nesli tükenmekle karşı karşıya olan bu hayvanların özellikle daha küçük kıyı şehirlerde yaşayanları tehlike içinde. Bunun sebebi ise, etraflarında dolaşan balıkçı tekneleri.

Bir gazete haberine göre, uzmanlar, balıkçı teknelerinin balıklar için büyük tehlike oluşturduğunu ve durumun daha kötüye gittiğini özellikle vurguluyor. Araştırmalar balinaların en çok gemi darbelerinden, oltaların uçlarındaki tellerden, askeri deniz radarlarının kullanım artışından, iklim değişiklikleri ve yaşadıkları yerlerin giderek kirlenmesinden dolayı tehdit altında olduklarını gösteriyor. Uzmanlar, en azından türlerin birkaçının kurtarılması için, tehlike teşkil eden yerlerin mevsimlere göre kapatılması gerektiğini vurguluyor.

1. Dünya Doğayı Koruma Birliği'nin yaptığı araştırmalar sonucu oluşturduğu kategorilerden üçünü açıklayınız.

.....

2. Deniz hayvanlarının korunması için alınabilecek önlemler neler olabilir?

.....

3. Aşağıdakilerden hangisi yunus balıklarının ve balinaların nesillerinin tükenmemesi için doğrudan alınabilecek önlemler arasında yer alır?

A) Deniz taşıtlarının rotasını balinalara zarar vermeyecek şekilde değiştirmek

B) Deniz kirliliğini azaltacak önlemleri çoğaltmak

C) Yunuslar ve balinalar hakkında çalışan uzman sayısını çoğaltmak

D) Yasa dışı avlanan balıkçı tekneleri için güvenlik önlemlerini artırmak

4. Nesli tükenen hayvanlar en çok tehlikeyi nerede yaşamaktadırlar?

A) Denize sahili olan büyük şehirlerde

B) Küçük kıyı şehirlerinde

C) Sahil kasabalarında

D) Okyanus kıyılarında

3. Okuyalım, cevaplayalım.
Nesli Tehlikedeki Türler

Nesli tehlikedeki türler, yok olma tehdidi altındaki bitki ve hayvan türleridir. (I) Dünya Doğayı Koruma Birliği'nin (IUCN) iki yılda bir yayımlanan kırmızı listesinde yer alırlar. (II) Bir türün kırmızı listeye alınması için dünya üzerinde 50'den az yetişkin bireyin kalmış olması gereklidir. (III) Bunun için temel kıstas türün yetişkin popülasyonunun 1000'den az olmasıdır. (IV) Dünya Doğayı Koruma Birliği'nin (IUCN) 2006 raporu, insan kaynaklı suistimaller sonucu 784 türün dünya üzerinden tamamen yok olduğunu ve 16.119 hayvan türünün tükenmekte olduğunu göstermekte. (V) Sadece 2006'da listeye 530 türün eklenmiş olması canlı türlerinin ne büyük bir tehdit altında olduğunu gösterir.

1. "Diğer bir kategori hassas türlerdir." cümlesi yukarıdaki hangi sayıdan sonra gelirse paragrafta anlatım bütünlüğü <u>bozulmaz</u>?

A) I B) II C) III D) IV

2. Okuduğunuz paragrafta sınıflandırma neye göre yapılmıştır?
A) Nesli tükenen hayvanların cinsine göre
B) Türlerin yok olma miktarına göre
C) Türlerin tehdit edilme yüzdelerine göre
D) Türlerin coğrafi dağılımına göre

3. "İnsan kaynaklı suiistimaller" ifadesinden ne anlıyorsunuz?
A) İnsana yönelik kötü niyetler
B) İnsandan kaynaklanan yetersizlikler
C) İnsanların sebep olduğu art niyetli davranışlar
D) İnsan dışı faktörlerin etkisi

4. Okuyalım.
Arkeoloji

Arkeoloji kazı bilimi demektir. (I) Eski zamanları, bütün abidelerine ve maddi kalıntılarına bakarak inceleyen, tarihe yardımcı olan bir bilim dalı. (II) Yunancada eski anlamındaki "arkhaios" ve bilim anlamındaki "logos" kelimelerinden gelir. (III) Arkeolojinin inceleme sahasına her türlü sanat eserleri, şehir kalıntıları, abideler ve çeşitli eşyalar girer. (IV) Arkeolojinin temeli, insan tarafından yapılmış elle tutulan her eseri inceleyerek, her biriyle insanlık tarihinin bir safhasını ortaya çıkartmaktır. (V) Arkeologlar, bu incelemeleri esnasında filoloji, antropoloji, jeoloji, etnografya, coğrafya, nümismatik, sanat tarihi gibi yardımcı bilim dallarından geniş çapta faydalanırlar.

Arkeolojik bir eserin ortaya çıkarılması için başlıca dört safha vardır:

1. Keşif: Tarihi belgeler, mahalli adetler, rastgele buluşlar veya gerektiğinde yapılan sondajlarla Toprak yüzeyinin metodlu bir şekilde taranmasıdır.

2. Kazı: Eski arkeologlar sadece eşya aramakla yetinirlerdi. Şimdi ise bölgenin tarihi incelemesi yapılmaktadır. Kazı ile üzerinde çalışılan bölgenin yerleşme alanları, mezarları, kuyuları, temel hendekleri ortaya çıkarılır.

3. Buluşların teknik incelenmesi: Bu safhada ele geçen eşyanın üslup ve estetik incelenmesi yapılarak, yapıldığı yer ortaya çıkarılır. Günümüzdeki en son teknik buluşlardan da (radyoaktivite) faydalanarak, bulunan eşyanın yapılış senesi ve yeri tespit edilmektedir.

4. Kalıntıların korunması: Yeryüzüne çıkarılan bir çok eşya ışık, ısı ve iklim şartlarının tesiriyle hemen bozularak dağılmaktadır. Bunun önüne geçmek için, temizleme ve restorasyon atölyelerinde, kimyevi bazı işlemler sonucu bunlar muhafaza altına alınmakta ve böylelikle eski eserler korunabilmektedir.

5. Cevaplayalım.

1. "Bu malzemelere dayanarak eski çağların tarihini canlandırmaya çalışır." cümlesini yukarıda rakamlarla belirtilen yerlerden hangisinden sonra getirilirse anlatımın akışı bozulmaz?

A) I B) II C) III D) IV

2. Hangisi arkeolojinin araştırma alanına girmez?

A) Sanat eserleri
B) Şehir kalıntıları
C) Coğrafi şekiller
D) Abideler

3. Hangisi arkeolojinin yararlandığı bilim dallarından biri değildir?

A) Filoloji
B) Jeoloji
C) Antropoloji
D) Nöroloji

4. Arkeolojik bir eserin ortaya çıkarılmasında niçin kazıdan önce keşif yapılır?

A) Kazı yapılacak bölgenin arkelojik değerini tespit etmek için
B) Kazı yapılacak bölge halkına bilgi vermek için
C) Kazıyı gerçekleştirecek ekiple anlaşmak için
D) Kazıya başlama izni alabilmek için

5. Aşağıdaki boşluklara uygun bilim dallarının isimlerini yerleştirelim.

filoloji antropoloji jeoloji etnografya nümismatik

1. .....: Dili ve yazılı belgeleri dil ve tarih açısından inceleme

2. .....: Kavimleri karşılaştırarak inceleyen, kültür oluşumlarını araştıran bilim, budun betimi, kavmiyat

3. .....: Eski para ve madalyaların tarihi ve tanımıyla uğraşan bilim

4. .....: Yer bilimi

5. .....: İnsanın kökenini, evrimini, biyolojik özelliklerini, toplumsal ve kültürel yönlerini inceleyen bilim, insan bilimi

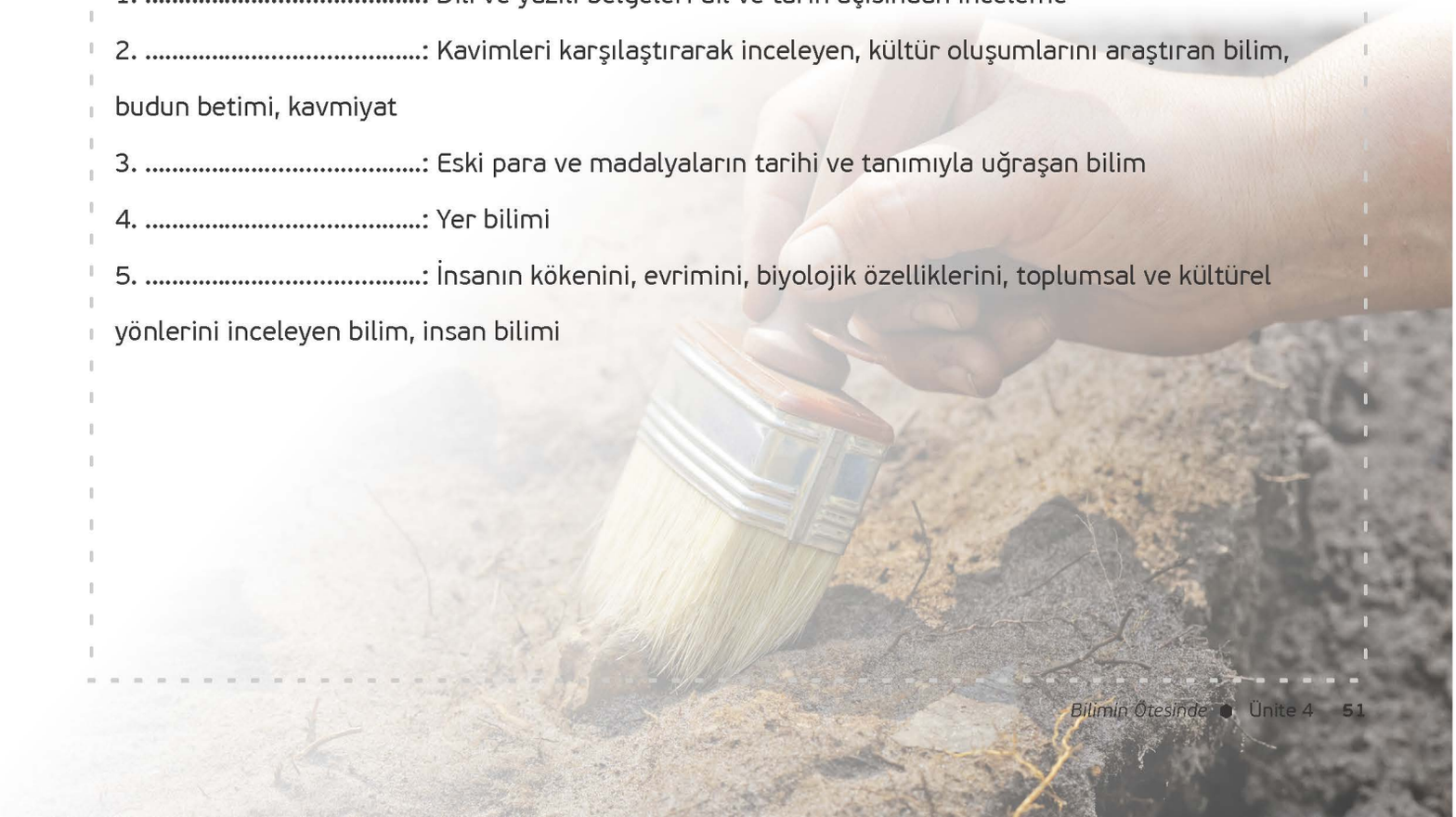

6. Okuyalım, cevaplayalım.
Bilim Adamlarının Hayatlarından Kısa Kesitler

Kristof Kolomb

1490 yılında Kristof Klomb, Hint Adaları'na giden yeni ve daha kısa bir yol bulma planı İspanya Kraliçesi Isebella ve Kral Ferdinand'a sunar. Kraliyet bu etkileyici planın incelenmesi amacıyla bir komite kurar.

Coğrafya uzmanları ve bilim adamlarından oluşan kalabalık bir heyet Kolomb'un planlarını inceler ve şu sonuca ulaşır: "Olanaksız!"

Buna rağmen yaptığı hesaplara ve elde ettiği bilgilere güvenen Kristof Kolomb, Kraliçe Isebella ve Kral Ferdinand'ı ikna ederek yolculuk için gerekli mali desteği sağlar.

En kısa sürede Nina, Pinta ve Küçük Santa Maria adlı gemileriyle yola çıkan Kolomb, ulaşılması olanaksız olarak görülen yeni topraklara ayak basarak o güne kadar düz olduğu düşünülen dünyayı birden yuvarlak hale getirmeyi başarır.

"Siz kendinize inanın, başkaları da size inanacaktır."

Tacitus

Thomas Alva Edison

Michigan Port Huran İlkokulu öğretmeni, ailesinin başarısız olduğu gerekçesiyle okuldan aldığı öğrencisi Thomos Alva Edison için, "O beyinsiz bir çocuk ve hiçbir işte başarılı olamaz." demişti.

Daha sonraki yıllarda Edison, yaptığı kimyasal deneylerden birinin patlaması sonucu telgraf ofisindeki işinden kovulmuştu.

Asla pes etmeye niyeti olmayan Edison, yaptığı buluşlar sayesinde bir süre sonra "Menlo Parkı Sihirbazı" olarak anılmaya başlamıştı.

Edison elektrik ampulü başta olmak üzere insanlığın hayatını kolaylaştıran icatları nedeniyle tarih boyunca unutulmayacak bilim adamları listesine adını yazdırmayı başarmıştır.

"Harkülade şeyler ancak , içlerindeki bir şeyin koşulların üzerinde olduğuna inanma cesaretini gösterenler tarafından yapılmıştır."

Bruce Barton

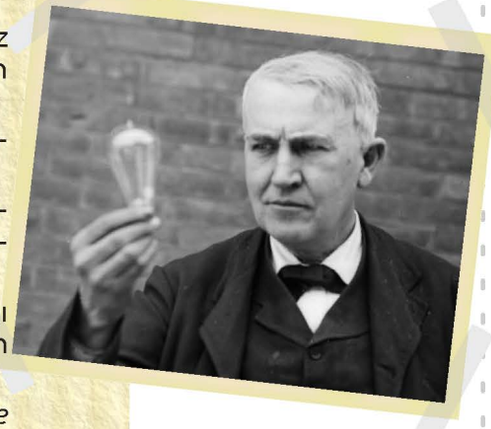

1. Okuduğunuz iki hayat hikâyesi arasındaki benzerlikler nelerdir?

.....

2. Okuduğunuz iki hayat hikâyesi arasındaki farklılıklar nelerdir?

.....

3. En çok hangi hikâye sizi etkiledi, niçin?

.....

7. Okuyalım, cevaplayalım.

30 Bin Yıldır Uyuyan Virüs Canlandı

Bilim insanları Sibirya buzullarında 30 bin yıldır donuk hâlde bulunan bir virüsün canlandığını söyledi. Araştırmacılar, virüsün insanlar veya hayvanlar için tehdit oluşturmadığını belirtiyor.

Bilim insanları, eski bir virüsün 30 bin yıllık uykusundan uyandığını söyledi. Sibirya'da donan kara parçalarının derinlerinde bulunan virüs eridikten sonra "bulaşıcı" etkisine yeniden kavuştu.

Fransız bilim insanları, virüsün bulaşıcı etkisinin insanlara veya hayvanlara herhangi bir tehdit oluşturmadığını fakat bölgenin görünür hâle gelmesiyle diğer virüslerin de açığa çıkabileceğini söyledi. Araştırma, PNAS adlı bilim dergisinde yayımlandı.

Fransa'daki Aix-Marseille Üniversitesi'nin Ulusal Bilimsel Araştırmalar Merkezi'nde görevli Prof. Dr. Jean-Michel Claverie, "Bu kadar uzun bir süre sonra bulunan bir virüsün hâlâ bulaşıcı olduğunu ilk defa gördük." dedi.

Virüs, buzulun yaklaşık 30 metre derinine gömülü hâlde bulundu. "Pithorivus sibericum" adlı virüs, 10 yıl önce keşfedilen dev virüsler sınıfına ait. Bu tip virüsler, diğerlerine kıyasla mikroskopla görülebilecek büyüklükte. Bu türler arasında keşfedilen en büyük virüs olan "pithorivus sibericum"un uzunluğuysa 1,5 mikrometre.

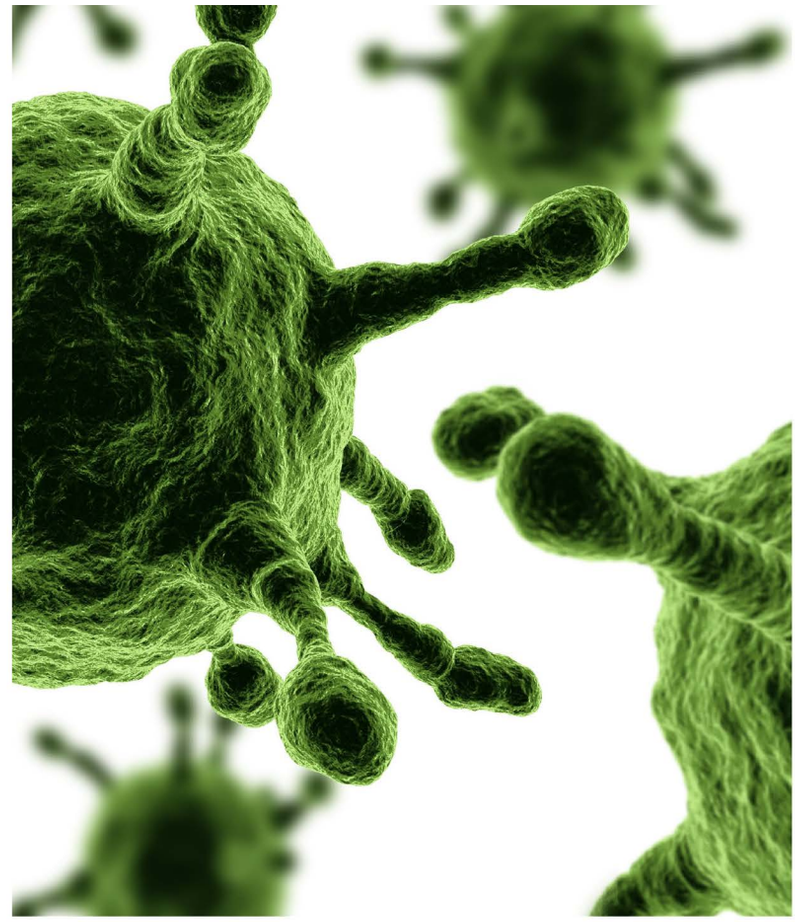

1. Donuk hâldeki virüsün çözülmesinin ve ortaya çıkmasının sebebi sizce ne olabilir?

.....

2. Bu tür virüsler dünyanın geleceğiyle ilgili ne gibi sonuçlar doğurabilir?

.....

3. Metne göre uzmanları düşündüren nokta nedir?

A) Virüsün insanlara ve hayvanlara bulaşması

B) Diğer virüslerin de açığa çıkabileceği

C) Virüsün hâlâ bulaşıcı olması

D) Virüsün diğer virüslere göre büyük olması

4. Virüsün bilim adamlarınca önemli oluşunun temel sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Buzulların erimesiyle birlikte virüsün ortaya çıkması

B) Virüsün hâlâ bulaşıcı özelliğinin bulunması

C) Bu virüsün dev virüsler sınıfında bulunması

D) Virüsün 1,5 mikrometre uzunluğunda olması

5
Kültür Aynamızdan Yansımalar

Bölümler

A) Karagöz Oyunu
B) Mevlana ve Mesneviden Seçmeler
C) Portreler

Beceriler

- Kültürle İlgili Temel Kalıpları Tanıma
- Edebî Türlere İlişkin Kavram ve Kalıpları Tanıma

Kelimeler

- espirili
- hazırcevap
- mizah
- mutasavvıf

A. KARAGÖZ OYUNU

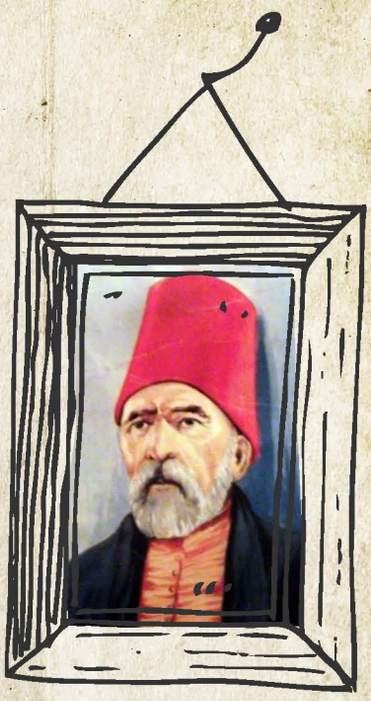

1. Okuyalım, cevaplayalım.

Hammâmîzade İsmail Dede Efendi

Hammâmîzade İsmâil Dede Efendi, 9 Ocak 1778'de İstanbul'da doğdu. Babası geçimini hamam işletmeciliğiyle sağladığı için Hammâmîzade adıyla tanınmıştır. Ancak günümüzde çoğu zaman Dede Efendi diye anılır.

Sesinin güzelliği ve müzik yeteneği çok küçük yaşta ortaya çıkınca dönemin ünlü müzisyenlerinden Uncuzade Mehmet Emin Efendi'den özel dersler almaya başladı. Bestelediği ilk şarkısıyla padişah III. Selim'in dikkatini çekti, art arda bestelediği yapıtlarla dönemin gözde bestecileri arasına girdi. III. Selim'den sonra IV. Mustafa, II. Mahmut ve I. Abdülmecid tarafından himaye edildi, yakın ilgi ve destek gördü.

İsmail Dede Efendi, bir yandan saray fasıllarına ses sanatçısı olarak katılırken bir yandan da Enderun'da ve Yenikapı Mevlevihanesi'nde müzik dersleri verdi. Yetiştirdiği çok sayıda öğrenci arasında özellikle, kendisinden sonra 19. yüzyılın en büyük bestecileri arasında yer alan Zekai Dede, Dellalzade İsmail Efendi ve Eyyubi Mehmet Bey sayılabilir.

Dede Efendi, Sultan I. Abdülmecid'in klasik Türk müziği ile fazla ilgilenmediğini, daha çok Batı müziğinden hoşlandığını hissetti. Saraydan uzaklaşmak için uzun zamandır yerine getirmek istediği hac ibadetini sebep göstererek padişahtan izin aldı ve alelacele Mekke'ye gitti. Hac ibadetini yerine getirdiği sıralarda Mekke'de kolera salgını ortaya çıktı. Dede Efendi, bu salgında hastalığa yakalanarak 29 Kasım 1846'da vefat etti ve Mekke'de defnedildi. Dede Efendi'nin vefat ettiği haberi, İstanbul ve tüm Osmanlı Devleti'nde derin üzüntüye sebep oldu.

Türk müzik tarihinin şüphesiz en büyük isimlerinden olan İsmail Dede Efendi, 500 dolayında beste yapmışsa da, nota kullanımının yaygın olmayışı ve müzik öğretiminin ezbere dayanması nedeniyle bunların yarısına yakını unutulmuş; yalnızca 267 yapıtı günümüze ulaşabilmiştir.

Bir rivayete göre, Avusturyalı ünlü besteci Johann Strauss, konser vermesi için Osmanlı sarayına davet edilir. Padişah I. Abdülmecid'in huzurunda konser verir. Padişah valsleri çok beğenir. Dede Efendi buna içerler. Strauss'la konuşurken makamlardan söz açılır. Strauss Dede Efendiyi dinler, "Makamlarınız, eserleriniz pek hoş üstat, ama sizin makamlardan vals olmaz." der. Dede Efendi bunu kaldıramaz ve gidip bir gecede rast semai makamındaki ünlü bestesi Gülnihal'i yazar. Bu beste günümüzde de çok sevilmekte ve dinlenmektedir.

1. Dede Efendi müziğe ilk adımını nasıl atmıştır?

A) Gülnihal adlı şarkısını besteleyerek

B) Strauss'la tanışarak

C) III. Selim'in dikkatini çekerek

D) Uncuzade Mehmet Emin Efendi'den dersler alarak

2. Metinde geçen bunların sözcüğünün yerine aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

A) müziklerin

B) eserlerin

C) notların

D) sanatçıların

3. Metinde altı çizili geçen "huzur" kelimesi aşağıdakilerden hangisiyle aynı anlamda <u>değildir</u>?

A) Şimdi huzurlarınıza büyük ses sanatçısı Zeki Müren gelecek.

B) Hayatta huzur ve sağlık çok önemlidir.

C) Dün yakalanan adamı padişahın huzuruna çıkardılar.

D) Kitap yazarlarına ücret ödenmiyor ama huzur hakkı veriliyor.

4. Dede Efendi'nin eserlerinin neden yalnızca bir kısmı günümüze ulaşabilmiştir?

A) Nota kullanımı yaygın olmadığı ve müzik öğretimi ezbere dayandığı için

B) Eserlerini kimse sevmediği için

C) I. Abdülmecid klasik Türk müziğini sevmediği için

D) Dede Efendi Osmanlı sarayından uzaklaştığı için

5. Johann Strauss Osmanlı sarayına niçin davet edilmiştir?

A) Dede Efendi ile görüşmesi için

B) Konser vermesi için

C) Vals yapması için

D) Padişahla görüşmesi için

2. Okuyalım, cevaplayalım.

Bir Tepsi Baklava

Nasrettin Hoca, akşamüstü evine doğru yürürken bir köylüyle karşılaşır. Köylü, "Hocam, kısa bir süre önce bir adam büyük bir tepsi baklava götürüyordu." der. Hoca, "Beni ilgilendirmez!" cevabını verir. Adam baklavayı çok seviyor olacak ki, "Baklava tepsisini sizin eve götürüyordu." der. Hoca. "O zaman seni ilgilendirmez!" cevabını verir.

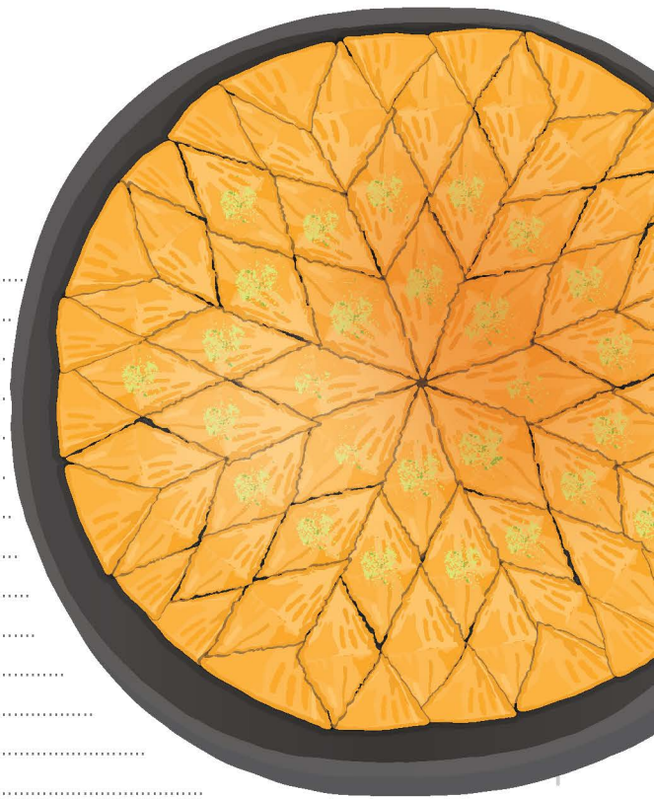

Bu fıkranın ana fikri nedir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Okuyalım, cevaplayalım.

Fare ile Deve

Çok eskiden, kendini beğenmiş şımarık bir fare ile akıllı ve alçak gönüllü bir deve vardı. Bir gün karşılaşıp arkadaş oldular. Fare, "Sana kılavuzluk etmeliyim! Yularından çekip istediğim yere götürmeliyim!" dedi. Deve arkadaşının bu küstahça teklifine razı oldu.

Bir süre gittikten sonra küçük bir dere kenarına ulaştılar. Devenin diz kapaklarına bile ulaşmayan su, fare için uçsuz bucaksız bir deniz gibiydi. "Ben buradan geçemem." diye fısıldadı korkuyla. Deve: "Ne bekliyorsun?" diye çıkıştı. "Kılavuz önden gider, dal bakalım suya." "Ama" diyerek kekeledi Fare. Sonra "Görmüyor musun su çok derin?" dedi.

Fare mahcup olmuş, boyundan büyük işlere giriştiği için kıpkırmızı kesilmişti. "Senin için küçük ama bana göre çok büyük bir su." dedi utanarak. "Ben artık kılavuz olmaktan vazgeçiyorum. Keşke daha önce düşünseydim de boyumdan büyük işlere girişmeseydim." Bunun üzerine deve, "Evet. Herkes kendi haddini bilmeli ve kimse asla aldatıcı gurura kapılmamalı." dedi yumuşak bir sesle.

1. Aşağıdaki söz öbeklerinin anlamlarını yazınız.

kendini beğenmiş .....

kıpkırmızı kesilmek .....

boyundan büyük işlere girişmek .....

haddini bilmek .....

gurura kapılmak .....

2. Bu masalın ana fikri nedir?

.....

.....

.....

4. Okuyalım, cevaplayalım.

Özay Gönlüm

Türk halk müziğinin en büyük üstatlarından biri sayılan Özay Gönlüm, Denizlili bir aileye mensup olmasına rağmen babasının görevi sebebiyle 5 Şubat 1940'ta Erzincan'da doğmuştur.

1953 yılında başladığı Denizli Erkek Sanat Enstitüsü'nde farklı kişiliği ve müziğe yatkınlığı ile okulda sevilen biri oldu. 16 yaşında Türk türkülerinin en ünlü derleyicisi olan Muzaffer Sarısözen'le tanışması kariyerinde belirleyici oldu. Ankara Radyosu Yurttan Sesler programıyla sanat dünyasına adım attı. Belli bir süre Milli Eğitim Bakanlığı "Film Radyo Televizyon Merkezi"nde çalıştı. 1966'da "yetişmiş saz sanatçısı" olarak Ankara Radyosu'nda çalışmaya başladı. Özellikle Denizli yöresinin türkülerini, sesi ve sazı ile mikrofonlara taşıdı. Çalıp söylediği Ege türküleri kadar, taklit yeteneği, şovmenliği, fıkraları ve kullandığı Denizli şivesiyle folklora zenginlik kattı.

1960'larda sahneye çıkmaya başlayan sanatçı, 1973'ten itibaren İzmir Enternasyonal Fuarı'nda sahne aldı. Başta Zeki Müren olmak üzere pek çok ünlüyle aynı sahneyi paylaştı. Bir Yeşilçam filminde başrolde oynadı. TRT'de, tarıma ve çocuklara yönelik programlarda yer aldı. Kültür Bakanlığı Halk Müziği Geliştirme Merkezi Repertuar Kurulu üyeliği yaptı. Son televizyon programı TRT-1'deki "Türk Halk Müziği İstekleri" oldu. Radyo oyunlarında ve tiyatrolarında roller alan Özay Gönlüm, radyo ve televizyonlarda yayınlanan "Nineden Mektuplar" tiplemesiyle çok sevildi. Sosyal bilinci geliştirmek üzere birçok projede de yer almıştır.

Avrupa, Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya, Çin ve Hindistan'da konserler veren Özay Gönlüm, başta Denizli ve Kütahya yöreleri gelmek üzere pek çok yöreden 3400'den fazla türkü derledi. Teatral yeteneği, yöresel icra tekniği, vokal yorumu ve "yaren" adını verdiği üçlü sazı ile Türk Halk Müziğinde bir ekol oluşturdu.

Türküleriyle 34 yıl boyunca gönülleri fetheden Özay Gönlüm, 2 yıl akciğer rahatsızlığı çekti. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Kliniği'ne tedavi amacıyla yattı ancak, hastalığa yenik düşerek 1 Mart 2000'de hayata gözlerini yumdu ve Ankara'da defnedildi.

1. Özay Gönlüm nerede konser vermiştir?

A) Japonya

B) Çin

C) Brezilya

D) Kanada

2. Aşağıdakilerden hangisinin cevabı parçada yoktur?

A) Özay Gönlüm nerelidir?

B) Özay Gönlüm nerede doğmuştur?

C) Özay Gönlüm kendisine kimi örnek almıştır?

D) Özay Gönlüm'ün ölüm sebebi nedir?

3. Özay Gönlüm'ün Türk halk müziğinde bir ekol oluşturmasında aşağıdakilerden hangisinin rolü yoktur?

A) teatral yeteneği

B) Denizlili olması

C) yöresel icra tekniği

D) vokal yorumu

4. Parçaya göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

A) Muzaffer Sarısözen'le tanışması Özay Gönlüm için bir dönüm noktası olmuştur.

B) Özay Gönlüm'ün Nineden Mektuplar tiplemesi büyük ilgi görmüştür.

C) Özay Gönlüm TRT Ankara Radyosu'nda çalışmaya 1966 yılında başlamıştır.

D) Özay Gönlüm yalnızca 1973 yılında İzmir Enternasyonal Fuarı'nda sahne almıştır.

5. Aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) Özay Gönlüm kanserden ölmüştür.

B) Özay Gönlüm'ün mezarı Ankara'dadır.

C) İlk olarak Yurttan Sesler programında yer almıştır.

D) Sadece Denizli türküleri derlemiştir.

Video

Özay Gönlüm - Elif Dedim

Elif Dedim Be Dedim Aman,
Kız Ben Sana Ne Dedim.
Guş Ganedi Galem Olsa Aman,
Ah Yazılmaz Benim Derdim.

Elifim Noktalandı Aman,
Az Derdim Çokçalandı.
Yetiş Anam Yetiş Bubam Aman.
Ah Mezarım Tahtalandı.
Yetiş Anam Yetiş Bubam Aman.
Ah fermanım imzalandı.

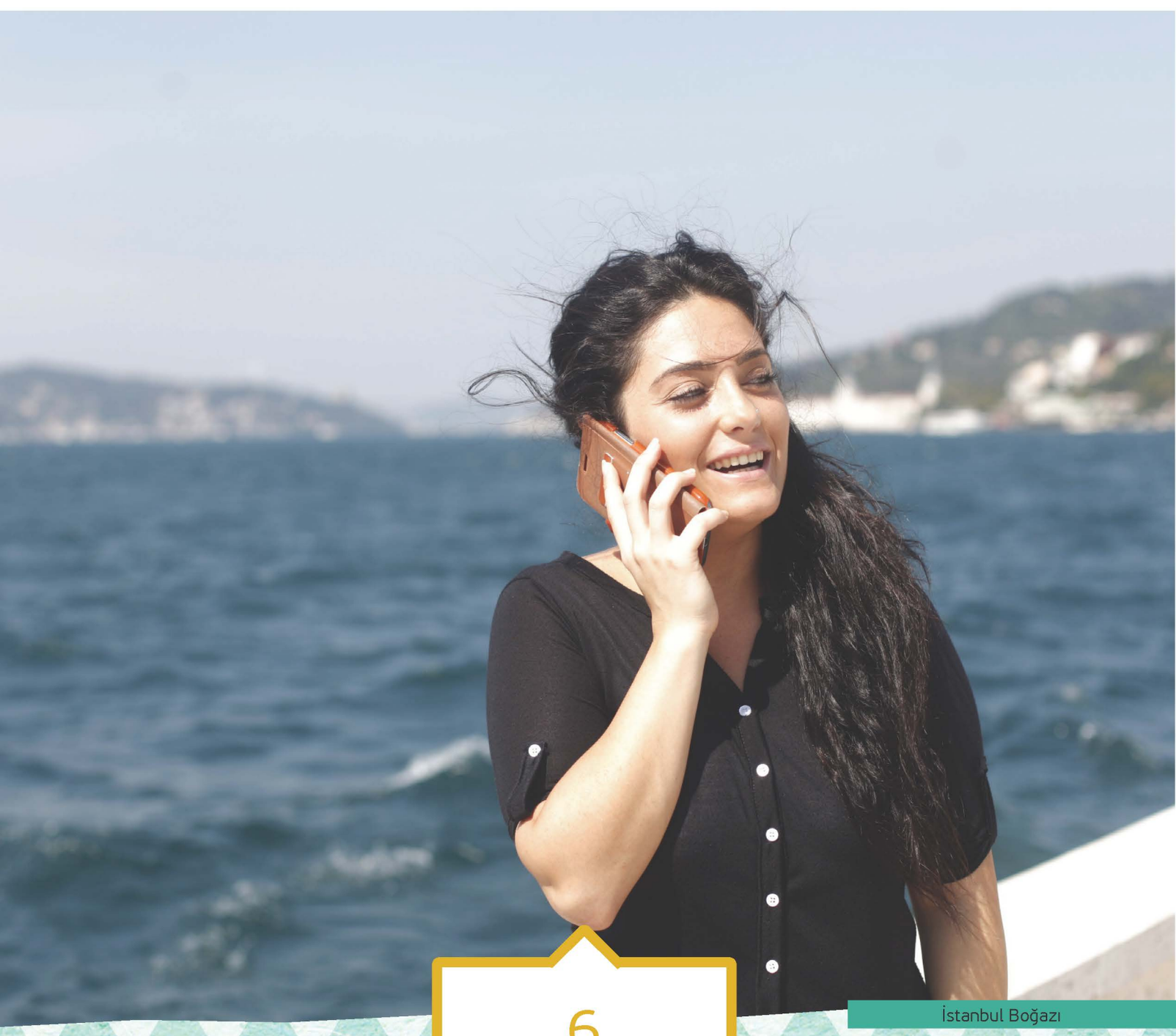

İstanbul Boğazı

6 İLETİŞİM DÜNYASI

Bölümler

A) İletişim Türleri
B) Sözsüz İletişim
C) Kitle İletişimi

Beceriler

- İletişimle İlgili Temel Konuları Kavrama
- Etkili İletişim için Gerekli Konuları Kavrama ve Uygulama

Kelimeler

- İletişim
- Beden Dili
- Etik
- Kitle İletişimi
- Göz Teması

1. Cevaplayalım.

Cümleleri uygun seçeneklerle tamamlayınız.

1. Sen bile anlamıyorken .....
A) o beni anlar mutlaka.
B) içinde bulunduğum durumu kime açıklayabilirim.
C) bulunduğum durumu sadece annem anlar.
D) beni zorlama sana anlatmayayım dedim.

2. Bir insana yapılacak en büyük kötülük, ...
A) ona umut verip sonra terk edip gitmektir.
B) ona gerçeği söyleyip umut vermektir.
C) ona sadece güven vermektir.
D) insana değerli olduğunu hissettirmektir.

3. Mutlu insanlar; her şeyin en iyisine sahip olanlar değil, ...
A) mutlu olan insanlardır.
B) her yerde en iyiyi yapanlardır.
C) sahip olduklarını kaybetmeyecek kadar çok sevenlerdir.
D) sahip olduklarıyla yetinmeyen ve daha çok isteyen insanlardır.

4. Ne kadar okursan oku, ...
A) bilgine yakışır şekilde davranmıyorsan cahilsin demektir.
B) bütün kitaplar içinde sadece bunu anladığına eminim.
C) aklında kalanlar sana hayat yolunda ışık tutacaktır.
D) neden bu yazarın kitaplarını beğendiğini ben de okuyunca anladım.

2. Okuyalım, cevaplayalım.

Göbekli Tepe

Göbekli Tepe, Şanlıurfa il merkezinin yaklaşık olarak 15 km kuzeydoğusunda, Örencik Köyü yakınlarında yer alan dünyanın bilinen en eski kült yapılar topluluğudur. Bir yerleşim yeri değil, kült merkezi olarak tanımlanmaktadır. Buradaki kült yapılarının üretime geçiş aşamasına –tarım ve hayvancılığa- yakın olan son avcı grupları tarafından inşa edilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Diğer bir deyişle Göbekli Tepe, çevredeki oldukça gelişmiş ve derinlik kazanmış bir inanç sistemine sahip olan avcı – toplayıcı gruplar açısından önemli bir kült merkezidir. Ortaya çıkarılan yapılardan hiçbirinde bir çatı olduğunu gösterir buluntu ya da iz yoktur. Bu da bize buradaki yapıların birer açık hava tapınağı olduğunu göstermektedir.

Göbekli Tepe'de yapılan kazılarda konut olabilecek herhangi bir mimari kalıntıya ulaşılamamıştır. Bunun yerine çok sayıda anıtsal kült yapısı ortaya çıkarılmıştır. Yapılarda kullanılan dikilitaşların çevredeki kayalık platolardan tek parça olarak kesilip işlenerek Göbekli Tepe'ye getirildiği ileri sürülmektedir. Bazılarının boyu 7 metreyi bulmaktadır. Jeofizik araştırmaları, bugüne kadar gün yüzüne çıkarılanlar dâhil olmak üzere Göbekli Tepe'deki yapılarda toplam 300'e yakın dikilitaş kullanılmış olduğunu göstermektedir. Bölgede kesilmiş ama işlenmemiş dikilitaşlar bulunmakta olup çevredeki kayalık platolarda, ne amaçla yapıldığı anlaşılamayan bir takım oyuklar ve kazıntılar vardır. Öte yandan çoğunluğu platonun batı kesiminde toplanmış olan yuvarlak ve oval çukurların yağmur sularını toplamak için yapılan bir tür sarnıç olduğu düşünülmektedir.

1. Parçadan anlaşıldığı gibi Göbekli Tepe'de .....

A) irili ufaklı tam 300 dikilitaş bulunmaktadır.
B) ortaya çıkan yapıların açık hava tapınakları olduğu anlaşılmıştır.
C) kazılar yapılmış ve yerleşim yerleri bulunmuştur.

2. Parçadan anlaşıldığı gibi Göbekli Tepe .....

A) önemli bir tarihsel değeri olan alan değildir.
B) mimari kalıntılar açısından çok önemlidir.
C) tarım ve hayvancılığı bilmeyen gruplar tarafından inşa edilmiştir.

3. Parçadan anlaşıldığı gibi yapılarda kullanılan dikilitaşların .....

A) tek parça olarak işlendiği iddia edilmektedir
B) çok uzaklardan getirildiği belirtilmektedir.
C) birleştirilerek inşa edildiği ileri sürülmektedir.

3. Boşlukları dolduralım.

1. ..... bardağın parçalarını temizliyordu.

A) bozulan B) kırılan

2. Bize, ... bir iş bırakmamıştı.

A) yapacak B) yapılan

3. ..... artık onu artık arayıp sormuyordu.

A) tanımamışları B) tanıdıkları

4. Küçük çocuk ..... ablasına anlattı.

A) görenlerini B) gördüklerini

5. ..... kitapları adresinize yollayacağız.

A) istediğiniz B) isteyen

6. Onun beni ..... sanmıyorum.

A) üzeceğine B) üzeceğini

4. Tamamlayalım.

Aşağıdaki cümleleri eklerle tamamlayalım.

- -ip, (-ıp, -up, -üp)
- -erek (-arak)
- -meden (-madan)
- -meksizin (-maksızın)
- -dikçe (-dıkça, -tıkça)
- -ince (-ınca),-eli (-alı)
- -ken
- -a (...-a ...-a)
- ...-r ...-mez (...- r ...-maz)

1. Çiftliğe doğru ..... yürüdü. (isteme-)
2. Yine farkına ..... senli benli olduk. (varmak-)
3. Zaman kuş ..... uçuyor. (ol-)
4. Çocuklar ..... evlerine gittiler. (gül-)
5. Sorulara ..... cevap verdi. (düşünme-)
6. Çocuğun yüzüne ..... onu hatırlıyordu. (bak-)
7. Ders zili ..... sınıftan çıktılar. (çalma-)
8. Ders ..... odada kimseyi istemezdi. (çalış-)
9. Akşam ..... komşular bahçede toplanırdı. (ol-)
10. Okulunu ..... bir yıl bile olmamıştı. (bitir-)
11. Sofraya ..... bir bardak su istedi. (otur- otur-)
12. Yağmur sabahtır ..... yağıyordu. (dur-)

5. Okuyalım, cevaplayalım.

En Çok Kimi Severseniz?

Bir bilgeye sormuşlar:

-Efendim, dünyada en çok kimi seversiniz?

-Terzimi severim, diye cevap vermiş.

Soruyu soranlar şaşırmışlar,

-Aman üstadım, dünyada sevecek o kadar çok kimse varken terzi de kim oluyor? O da nereden çıktı? Neden terzi?, demişler.

Bilge, bu soruya da şöyle cevap vermiş:

-Dostlarım, evet ben terzimi severim. Çünkü ona her gittiğimde, benim ölçümü yeniden alır. Ama ötekiler öyle değildir. Bir kez benim hakkımda karar verirler, ölünceye kadar da, beni hep aynı gözle görürler.

1. Metindeki mesaj; .....

A) önyargı kolaylıkla değiştirilemez. B) peşin hükümlü olmakta yarar vardır.

2. Metinde verilmek istenen mesaj, aşağıdaki sözlerdenhangisiyle açıklanabilir?

A) Bir ön yargıyı ortadan kaldırmak atomu parçalamaktan daha güçtür. (Einstein)
B) Terzi kendi söküğünü dikemez. (Atasözü)

6. Okuyalım, cevaplayalım.

İki Simge

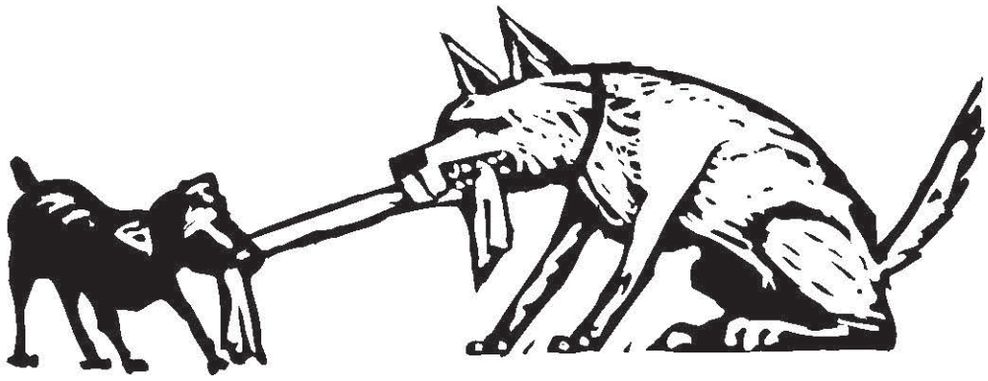

Yaşlı Kızılderili reisi kulübesinin önünde torunuyla oturmuş, az ötede birbiriyle boğuşup duran iki kurt köpeğini izliyorlardı. Köpeklerden biri beyaz, biri siyahtı ve on iki yaşındaki çocuk kendini bildi bileli o köpekler dedesinin kulübesi önünde boğuşup duruyorlardı.

Dedesinin sürekli göz önünde tuttuğu, yanından ayırmadığı iki iri kurt köpeğiydi bunlar. Çocuk, kulübeyi korumak için bir köpeğin yeterli olduğunu düşünüyor, dedesinin ikinci köpeğe neden ihtiyacı olduğunu ve renklerinin neden illa da siyah ve beyaz olduğunu anlamak istiyordu artık. O merakla, sordu dedesine: "Dede, kulübede neden iki köpek var ve neden biri siyah biri beyaz?" Yaşlı reis, bilgece bir gülümsemeyle torununun sırtını sıvazladı.

- Onlar benim için iki simgedir evlat, dedi.
- Neyin simgesi, diye sordu çocuk.
- İyilik ile kötülüğün simgesi. Aynen şu gördüğün köpekler gibi, iyilik ve kötülük içimizde sürekli mücadele eder, durur. Onları seyrettikçe ben hep bunu düşünürüm. Onun için yanımda tutarım onları, dedi ihtiyar adam.

Çocuk, sözün burasında; mücadele varsa, kazananı da olmalı, diye düşündü ve her çocuğa has, bitmeyen sorulara bir yenisini ekledi:

- Peki, dedi. Sence hangisi kazanır bu mücadeleyi?

Bilge reis, derin bir gülümsemeyle baktı torununa.

- Hangisi mi evlat? Ben, hangisini daha iyi beslersem!

1. Metinde verilmek istenen mesajı birkaç cümleyle açıklayınız.

.....

.....

.....

2. Metne en uygun atasözü hangisidir?

A) Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı olur.
B) Rüzgâr eken fırtına biçer.

7. Okuyalım, cevaplayalım.
Çok Gezen Mi Bilir Çok Okuyan Mı?

Tabi ki bu sorunun cevabı görecelidir. Ama bu soruya cevap verilirken göz önünde bulundurulması gereken noktalardan biri, Dünya'nın bir ucundaki bir kültür ya da o kültüre ait bir bilgi ansiklopediden ya da internetten okuyarak öğrenebilir. Elbette her şeyi gezerek öğrenmeye kalkışırsak buna ömrümüz yetmez. Bu soruyu cevaplarken dikkat edilmesi gereken bir diğer önemli nokta ise; Piri Reis, Avrupa ve Afrika'nın batı kıyılarının haritasını çizerken tüm bu coğrafyayı gezerek, görerek, keşfederek çizmiştir. Çünkü onun başka bir imkânı yoktu. Şimdi ise biz istediğimiz bir ansiklopediyi açıp Avrupa'nın batı kıyısında neler var öğrenebilirsiniz. Bu bağlamda oraları gezen gören Piri Reis mi sizden çok bilir, yoksa onun yazdığı haritadan okuyan siz mi?

1. Sizce çok gezen mi bilir yoksa çok okuyan mı? Neden?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7
Hayat Dersleri

Bölümler
A) Aksakaldan Öğütler
B) Hayatın İçinden
C) Mutluluğun Sırrı

Beceriler
- Düşünceyi Geliştirme Yollarını Kavrama ve Uygulama

Kelimeler
- Düşünceyi Geliştirme Yolları

1. Okuyalım, yazalım, işaretleyelim.
Hayata Dair

Yazar, Regina Brett aslında 90 değil, 54 yaşında... Kanserle yüzleştikten sonra 45'inci yaş gününden bir önceki gece "Hayata Dair Dersler" isimli bir makale kaleme alıyor. Fakat makalesini beğenen birinin makalenin başlığını "90 Yaşında Birinden Hayat Dersleri" şeklinde değiştirmesi ve yaşlı bir kadın fotoğrafını eklemesiyle birlikte makale ün kazanarak tüm dünyaya yayılıyor.

1. Yukarıdaki metne göre makalenin adı değiştirildikten sonra makale neden dünyaca bir üne kavuşmuştur? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Aşağıdaki cümlelerin ne tür bir cümle olduğunu işaretleyiniz.

	Tanımlama	Benzetme	Karşılaştırma	Kişileştirme
1. Hayat adil değildir ama yine de ölümden iyidir.				
2. Şüphe kurt gibidir içinizi kemirmesine fırsat vermeyin				
3. Hayat yüz metre koşusu gibi çok kısa, tadını çıkarın.				
4. İşiniz hastalandığınızda sizinle ilgilenmeyecek. Arkadaşlarınız ve aileniz elinizi tutacak.				
5. İhtiyacınız olmayan şeyleri almak israftır, almayın.				
6. Hayat aniden yağan yağmur gibidir, her şey aniden değişebilir.				
7. Geçmişiniz le barışın ki, şu anı bozmasın.				
8. Hediye paketiyle sunulmamış armağana hayat denir.				
9. Mutluluk, en sıcak dosttur, ona sıkı sarılın.				
10.Çocukluk hayatımızın en değerli dönemidir, kıymetini bilin.				
11.Biriyle beraber ağlayın. Yalnız ağlamaktan iyidir.				
12.İşinize yaramayan eşyalar birer ölüdür, onları yalnız bırakın.				

2. Cümleleri sıralayalım.
İyilik Bulaşıcıdır

Küçük kız hüzünlü bir yabancıya gülümsedi. (1) ..... Hemen bir not yazdı, yolladı. Arkadaşı bu teşekkürden dolayı o kadar keyiflendi ki, her öğlen yemek yediği lokantadaki garson kıza yüklü bir bahşiş bıraktı. Garson kız ilk defa böyle bir bahşiş alıyordu. (2) ..... İki gündür fakir adamın boğazından aşağı lokma geçmemişti. Karnını bir güzel doyurduktan sonra, ıslık çala çala bir apartman bodrumundaki tek odalı evinin yolunu tuttu. (3) ..... Küçük köpek gecenin soğuğundan kurtulduğu için mutluydu. Sıcak odada sabaha kadar koşuşturdu.

Gece yarısından sonra tüm apartmanı dumanlar sarmıştı. Büyük bir yangın çıkmıştı. (4) ..... Apartmanın üçüncü katında oturan ve sabahki hüzünlü adama gülümseyen küçük kızın anne ve babası da köpeğin havlamasına uyanmış ve bir yangın çıktığını kısa zamanda anlamışlardı. Hemen küçük kızın odasına koşarak onu kucaklayıp kendilerini apartmanın dışına attılar...

Aşağıdaki cümleleri yukarıdaki parağrafın anlatım bütünlüğünü bozmadan ilgili boşluklara yerleştiriniz.

☐	Akşam eve giderken kazandığı paranın bir kısmını her zaman köşe başında oturan fakir adamın şapkasına bıraktı.
☐	Dumanı koklayan köpek öyle bir havlamaya başladı ki, önce fakir adam uyandı, sonra bütün apartman halkı...
☐	Öyle neşeliydi ki, bir saçak altında titreyen köpek yavrusunu görünce kucağına alıverdi.
☐	Bu gülümseme adamın kendisini daha iyi hissetmesini sağladı ve yakın geçmişte kendisine yardım eden bir dostuna teşekkür etmediğini hatırladı.

3. Okuyalım, yerleştirelim, bulalım.
Gülü İncitme Gönül

Gülü incitme gönül.

Dili incitme gönül.

Külü incitme gönül.

Kulu incitme gönül.

Dalı incitme gönül.

Yolu incitme gönül.

Çiçeklerle hoş geçin,
Balı incitme gönül.
Bir küçük meyve için
.....

Konuşmak bize mahsus,
Olsa da bir güzel süs,
'Ya hayır de, yahut sus.'
.....

Sevmekten geri kalma,
Yapan ol, yıkan olma,
Sevene diken olma,
.....

Başın olsa da yüksek,
Gözün enginde gerek,
Kibirle yürüyerek
.....

Mevlâ verince azma,
Geri alınca kızma,
Tüten ocağı bozma,
.....

Dokunur gayretine,
Karışma hikmetine.
Sahibi hürmetine
.....

Bestami YAZGAN

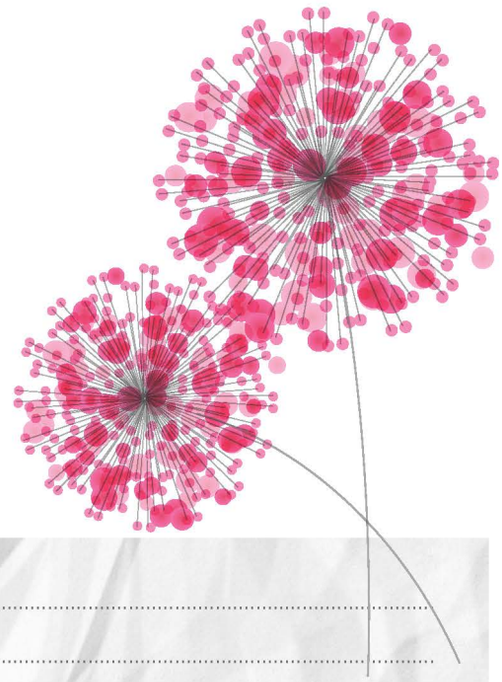

Şiirde geçen kişileştirmeleri bulalım.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Bulalım

Karşılaştırmaları bulalım.

	Var	*Yok*
1. Bilgisayarın hayatımıza girmesiyle her şey değişti.		
2. Bugün hava daha sıcak.		
3. Ülkemizin birbirinden güzel şehirleri var.		
4. Yurt dışına çıkmak istiyormuş.		
5. Çiçeklerin en görkemlisidir gül.		
6. Ressamlar, hayatı daha farklı gözlerle görürler.		
7. En kısa zamanda seni ziyaret edeceğim.		
8. Su kadar güzel bir içecek yok.		

5. Okuyalım, bulalım.
Sağlık Olsun

Öyle sabah uyanır uyanmaz yataktan fırlama,
Yarım saat erkene kurulsun saatin.
Kedi gibi gerin, ohh ne güzel, yine uyandım diye sevin..
Pencereni aç, yağmur da olsa, fırtına da olsa nefes al derin derin...
Yüzüne su çarpma, adamakıllı yıka yüzünü serin serin...
Geceden hazır olsun, yarın ne giyeceğin.
Ona harcayacağın vakitte bir dilim ekmek kızart,
Çek kızarmış ekmek kokusunu içine,
Bak güzelim kahvaltının keyfine.
Ayakkabıların boyalı olsun, kokun mis,
Önce sana güzel gelsin aynadaki siluetin...
Çık evinden neşeyle, karşına ilk çıkana gülümse, aydınlık bir gün dile.
Sonra koş git işine, dünden, önceki günden,
Hatta daha da eskiden yarım ne kadar işin varsa hepsini tamamla,
Ohhh şöyle bir hafifle!
Bir güzel kahve ısmarla kendine,
Seni mutlu eden sesi duymak için "Alo! "de,
Hiç işin olmasa da öğle üzeri dışarı çık.
Yağmur varsa ıslan, güneş varsa ısın, hatta üşü hava soğuksa...
Yürü, yürürken sağa sola bak, öylesine değil, görerek bak
Çiçek görürsen kokla ,köpek görürsen okşa,
Çocuk görürsen yanağından makas al.
Sonra, şöyle bir düşün, kimler sana yol açtı,
Sen çok darda iken kimler seni ferahlattı,
Hani kapını kimsenin çalmadığı günlerde kimler kapını tıklattı?
Ne kadar uzun zamandır aramadın onları değil mi?
Hadi hemen uğrayabilirsen uğra, arayabilirsen ara.
Hatırlarını sor, öyle laf olsun diye değil, kucaklar gibi sor...
Bu sadece onların değil, senin de yüreğini ısıtacak,
Yüzünde güller açtıracak.
Günün güzeldi değil mi? Akşamın da güzel olsun...
Yemeğin ne olursa olsun, masanda illaki kumaş örtü olsun..
Saklama tabakları, bardakları misafire.
Sizden âlâ misafir mi var bu dünyada?
Ailecek kurulun sofraya, öyle acele acele değil,
Vazife yapar gibi hiç değil,
Şöyle keyfe keyif katar gibi, lezzete lezzet katar gibi,
Eksik bıraktıklarını tamamlar gibi tadına var akşamının...
Gece evinde, dostların olsun,
Sohbetin, yemeğin, kahkahan olsun...
Arkadaşım,
Hayat bu daha ne olsun?
Ama en önce ve illa ki sağlık olsun!

Can Yücel

Şiirdeki benzetmeleri bulalım ve defterimize yazalım.

6. Yazalım.

Yaşama sevinci konulu kısa bir hikâye yazalım.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. Eşleştirelim.

	Hareketlerimiz, konuştuklarımızdan daha değerlidir.	1	Bir baba yüz öğretmene bedeldir. (George Herbert)
	İnsan bulunduğu makama daha uygun birini gördüğünde geri çekilebilmeli.	2	Her bildiğini söyleme, fakat her söylediğini bil. (Marcel Lenoir)
	İnsanın en büyük öğretmeni ailesidir.	3	Önemli olan sözler değil, davranışlardır. (Robert Hall)
	Yaşamın sonsuz olmadığını, bir emanet olduğunu unutmamalıyız.	4	Senden iyilere yerini vermesini bil. (Terence)
	İnsan az konuşmalı ama doğru konuşmalıdır.	5	Hak bellediğin bir yola yalnız da olsa gideceksin. (Tevfik Fikret)
	Bazen toplumun tümü yanlış yapabilir, yalnız da kalsak doğru yoldan şaşmamalıyız.	6	Hayat, insana bağışlanmış değil, ödünç verilmiştir. (Publilius Syrus)

8. Okuyalım, cevaplayalım.
Sevginin Bedeli

Küçük çocuk annesinin yanına rüzgâr gibi geldi ve ona elindeki kâğıdı uzattı. Annesi ellerini önlüğüne silerek kuruladıktan sonra kâğıdı okumaya başladı:

"Çimleri biçtiğim için: 5 lira

Bu hafta odamı temizlediğim için: 2 lira

Alışverişe gittiğim için: 1 lira

Küçük kardeşime baktığım için: 1 lira

Çöpü döktüğüm için: 1 dolar

İyi bir karne getirdiğim için: 5 lira

Bahçeyi temizlediğim için: 2 lira

Toplam borç: 17 lira"

Annesi, umutla kendisini süzen oğluna baktı. Eline bir kalem aldı; kâğıdın arka yüzünü çevirdi ve şunları yazdı:

"Seni dokuz ay karnımda taşıdım: Bedava

Hasta olduğunda başında bekledim, elimden geleni yaptım: Bedava

Senin için dua ettim: Bedava

Yıllar boyu değişik nedenlerle senin için gözyaşı döktüm: Bedava

Senin için geceler boyu bir gece lambası gibi bekledim, uykusuz kaldım: Bedava

Oyuncaklarını topladım, yemeğini hazırladım, giysilerini yıkadım, ütüledim: Bedava.

Oğlum bunların hepsini topladığın zaman gerçek sevginin bedelinin olmadığını görürsün; sevgi bedavadır çünkü."

Çocuk, annesinin yazdıklarını okuyunca gözleri doldu. Annesine baktı ve "Anneciğim seni seviyorum" dedi. Sonra annesinin elinden kalemi aldı ve kâğıda büyük harflerle şunu yazdı:

"Hepsi ödenmiştir."

1. Sevginin karşılığı olur mu? Niçin?

.....

2. Anne ve babamızın hakkını ödeyebilir miyiz? Açıklayınız.

.....

3. Metinde düşünceyi geliştirme yollarından hangisi kullanılmıştır?

.....

4. Metnin ana fikri nedir?

.....

9. Okuyalım, cevaplayalım.
İlginç İstatistikler

BBC Programcısı Jessica Williams, dünyanın röntgenini çekmiş. Tespitlerini ise bir kitapta toplamış. İşte o istatistiklerden bazıları:

1. Bir Japon kadını ortalama 84 yıl, bir Botswanalı kadın sadece 39 yıl yaşıyor.
2. Dünyadaki obez nüfusun üçte biri, gelişmekte olan ülkelerde yaşıyor.
3. Dünya nüfusunun beşte biri, günlük 1 dolarında altında gelirle yaşıyor.
4. 1 yılda 13.2 milyon Amerikalı, estetik ameliyat yaptırdı.
5. Hindistan'da 44 milyon çocuk işçi var.
6. Dünyanın en çok kazanan sporcusu golfçu Tiger Woods, yılda 78 milyon dolar, yani saniyede 148 dolar kazanıyor.
7. Motorlu araçlar dakikada 2 insanı öldürüyor.
8. Amerikalıların üçte biri, uzaylıların varlığına inanıyor.
9. Her gün dünya nüfusunun yedide biri, yani 800 milyon insan aç kalıyor.
10. Petrol rezervleri 2040'da tükenebilir.
11. Her yıl 10 dil ölüyor.
12. Amerikalılar çöpe saatte 2.5 milyon plastik şişe atıyor, yani her üç haftada bir Ay'a ulaşmaya yetecek uzunlukta şişe birikiyor.
13. Sıradan bir İngiliz, günde yaklaşık 300 defa kameraya yakalanıyor.
14. Yeni Zelanda'dan İngiltere'ye uçakla getirilen bir tane kivi, atmosfere kendi ağırlığının 5 katı sera gazı salıyor.

1. En beğendiğiniz istatistik hangisi? Niçin?

.....

2. En beğenmediğiniz istatistik hangisi? Niçin?

.....

3. Sizi en çok şaşırtan istatistik hangisi? Niçin?

.....

4. Dünya nüfusunun beşte birinin, günlük 1 dolarında altında gelirle yaşaması hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu konuyla ilgili neler yapılabilir?

.....

.....

.....

.....

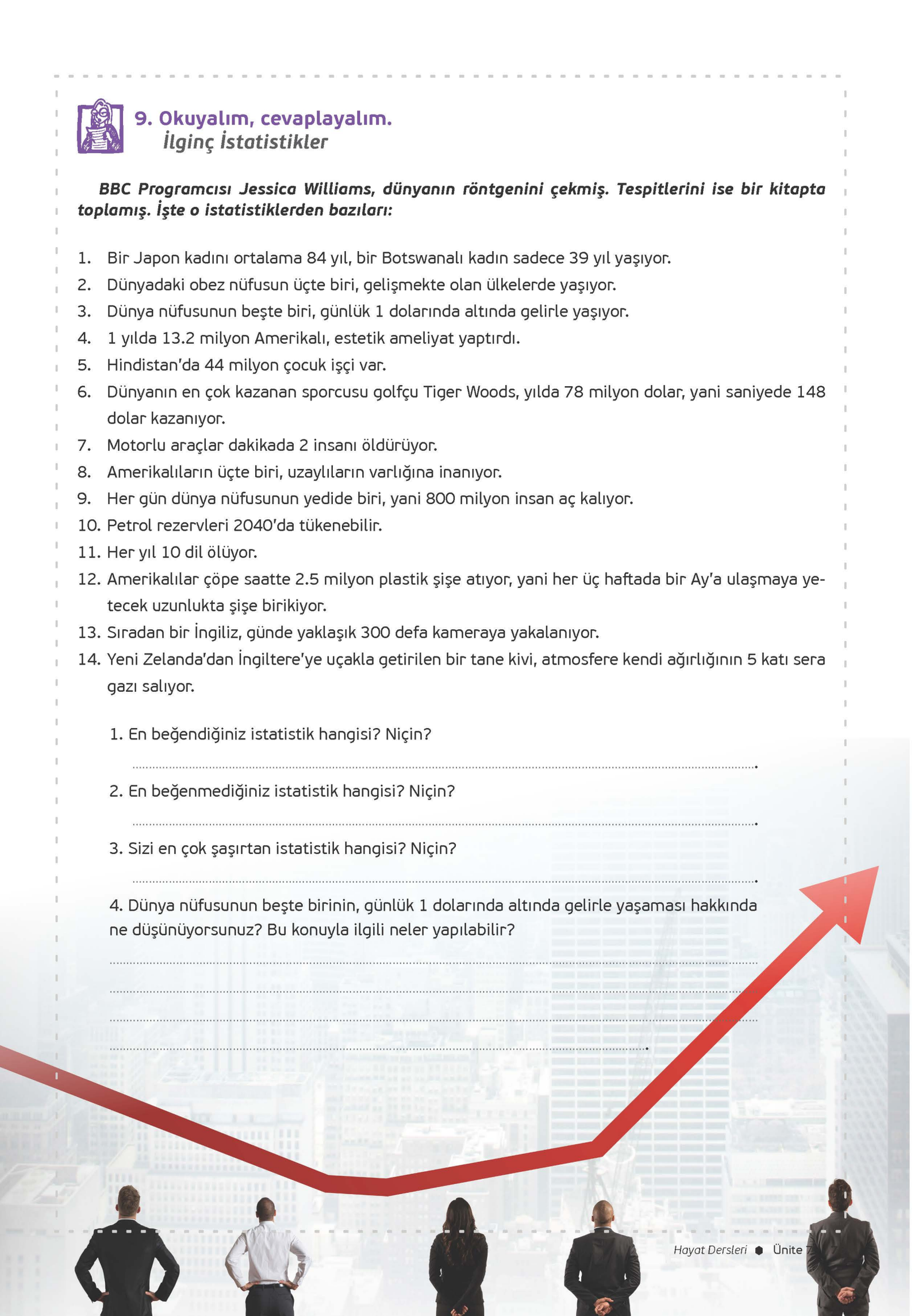

10. Okuyalım, işaretleyelim.

	Sayısal verilerden faydalanma	Örnekleme	Karşılaştırma
Trafiğe kayıtlı 17,6 milyon aracın yüzde 18'i İstanbul'da kayıtlı iken, bu şehri yüzde 8,5 ile Ankara takip ediyor.			
Ülkemizin batı kesimleri, iç kesimlerine göre daha sıcaktır.			
Türkiye'nin seyahat oranı yüzde 20 arttı. THY'nin hâlihazırda 270 hava aracı bulunuyor.			
Bazı çiçekler şifa kaynağıdır. Papatya, açelya, begonya bunlardan birkaçıdır.			
Yürümeyi, bisiklete binmeye tercih ederim.			
Bazı şeyler rahatlatır insanı: deniz, orman ve gökyüzü...			

11. Tamamlayalım.

Her şey Elimizde

Zamanın birinde çok akıllı iki kardeş yaşarmış. Etrafındaki ve okuldaki bilgiler kendilerine yetmediğinden, annesi onları bulundukları beldenin bilge adamına götürmüş.

Kardeşler, bilge adama pek çok soru sormuşlar ve her defasında kendilerini tatmin eden cevaplar almışlar. Bundan çok memnun olan kardeşler, bir müddet bilgenin yanında kalıp daha çok şey öğrenmek için annelerinden izin istemişler ve bilge adamın yanında kalmışlar.

Başlangıçta Bilge Adam'ın bilgilerinden faydalanmaktan çok memnun olan çocuklar, bir süre sonra bu durumdan sıkılmaya başlamışlar. Bilgenin bilemeyeceği bir soru bulmamız lazım diye düşünmüşler.

Kardeşlerden biri, "Buldum" demiş. "İki elimin arasına bir kelebek koyacağım ve bilge adama soracağım. Avucumun içinde bir kelebek var, canlı mı ölü mü? Ölü derse kelebeği bırakacağım, canlı derse avucumu hafifçe bastıracağım. Her ne derse cevabını bilemeyecek!"

Kelebeği ellerinde tutan kardeşlerden biri, kapalı tuttuğu ellerini bilgeye doğru uzatmış ve sormuş...

"Avucumun içinde bir kelebek var, canlı mı ölü mü?"

Bilge, uzun uzun çocuğun gözlerinin içine bakmış ve cevaplamış:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Macahel Yaylası / Artvin

8
Gezi
Deneme
Makale

Bölümler

A) Gezi/Yorum
B) Yazarlık ve Yalnızlık
C) Uzayın Derinlikleri ve İnsan

Beceriler

- Seyahatle İlgili Temel Söz ve Kalıplar
- Yazmak ve Yazarlıkla İlgili Kavram ve Öneriler
- Uzayla İlgili Söz ve Kavramlar

Kelimeler

- seyahat
- merak
- yazarlık
- yalnızlık
- uzay
- gezegen

1. Okuyalım, cevaplayalım.
Anadolu Manzaraları

...Artık Keltepe'ye çıkacağız. Fakat gün kavuşmadan yürüyerek tepeye ulaşmak kabil değilmiş, çok çekermiş. Çaresiz atla çıkacağız. Atlarımız hazır. Atlara atlıyor, bölgenin önündeki yolu hızlı bir tırısla geçip Keltepe'nin güney yamacındaki ormana dalıyoruz. Orman içindeki patikadan yükselerek ilerliyoruz. Ormanda mesafenin, yönün, yükseklik ve alçaklığın, ne kadar küçük olsalar bile büyük önemi vardır. Bakalım, bizim gibi Keltepe'ye tırmanan ağaçlardan hangileri geride kalacak? Yayvan yapraklı ağaçlar yavaş yavaş azalmaya, çamla köknar sıklaşmaya başlıyor. Fakat aralarında hâlâ çok seyrek de olsa kayın, altın sarısı yaprakları durmadan ırgalanan titrek kavak ve tek tük akçaağaç var. Biraz yükselince bunlar da sahneden çekiliyor ve ormana safi çamla köknar hâkim oluyor. Galiba 1600-1700 metre yükseklerdeyiz. Dev gibi çamların, köknarların arasından geçiyoruz. Artık yüksek dağ ormanları, iğneyapraklı ormanlar basamağındayız. Yapraklı ormanları, iğneyapraklı ormanlardan çok sevmekte haksızmışım. Cayıyorum fikrimden; her ormanın başka bir güzelliği var.

Öğle üzeri gördüğümüz Belen Yaylası'nı andıran Düzova Yaylasına; biraz sonra da Sorkun Yaylası'na varıyor ve geçiyoruz. Gün tepenin ardına kaydığı için birden kararan ormanda uzun sakalları, acayip şekilleriyle insana hayret veren koca çamların altından geçerek 100-150 metre kadar yükseliyor; Yürükalanı'na varıyoruz. Burası da ötekiler gibi bir yayla, ama yaylanın dört yanında manzara bambaşka. Yüz metre aşağıdaki dev çamlar burada cüceleşiyorlar. Bu kadar kısa bir mesafe içinde bu kadar büyük değişikliğe şaşırmamak mümkün değil. Fakat bunun şaşılacak yanı yok. Dağda iklim adım adım değişir; bizim farkına varamadığımız değişikliği ağaçlar iliklerine kadar duyarlar.

Artık ağaç sınırına yaklaşıyoruz. Dağla ormanın cenkleştiği, dağın ormanı yenmek, ormanın dağı fethetmek için savaştığı sınıra. Dalları yere yaslanmış, yayılmış kalmış olan bodur ardıçlardan da belli ki ağaç sınırındayız. Yürükalanı'nın üst kenarında seyrelip tekleşen çamların, köknarların dalları kışın yığılan kardan salkım söğütler gibi yere sarkmış ve en kabadayısının boyu 5-6 metreyi aşamamış. Ne kadar yoğun, ne kadar bezgin, bitkin bir halleri var. Az sonra, kurumuş gövdeleri bomboz kesilmiş, kadavraları sırıtan ve hâlâ ayakta duran bir alay çam cenazesinin yanından geçiyoruz.

Bunlar savaş sınırının son kurbanları olacak. Hepsinin kabuğu çoktan çürümüş, dökülmüş olduğundan gövdeleri çırılçıplak ve yerden tepelerine kadar helezon gibi kıvrılmış. Anlaşılan Yürükalanı deli dağ yellerini baca gibi çekiyor ve durmadan anafor yapan fırtınalar buradaki ağaçların gövdelerini dallarından yakalayarak kıvırıyor. Buradan sonra talih dağdan yana çıktığı için artık ağaçlar birer birer savaş meydanını terk ediyorlar. Dağ galip! Ne yapsınlar? Bütün yüksek dağlarda böyle bir ağaç sınırı, savaş kuşağı vardır. Fakat bu kuşak düpedüz değil, inişli çıkışlı, dalgalı olur.

Yolumuz yer yer çetinleşiyor. Dağ yollarına alışık olduğu belli olan küçük atım da bunun farkında. Tetikte durduğumu anlaması için dizginleri pek gevşetmesem de geçeceği, basacağı yerleri gene kendisi seçiyor ve pek iyi ediyor.

Artık ağaç sınırının üstündeyiz; ormanlar hep altımızda. Kel tepe'de ağaç sınırının

üstünde yalnız bodur ardıçla biraz Daphne var. Dağ başlarında yaz pek kısa olur. Dağ çiçekleri karlar eriyip parlak sıcak yaz günleri gelince birden açılır ve kim bilir Keltepe o zaman ne güzel olur!..

Keltepe'ye birkaç gün önce kar yağmış. Kuzeye bakan taşlık kayalık bir kesimde, taşların gölgesinde, çukurlarda taze kar da var. Tepede güz çiğdemleri de açmış. Koyu yeşil çimenlerin üstünde taze beyaz karın yanında menekşe renkli, kocaman kocaman güz çiğdemleri... Hayvandan inip çiğdemlere bakarken kestirme yollardan bizden önce tepeye çıkan sürücümüz yanıma geliyor: "Şurada bir yatır var, görmek ister misiniz?" "Görelim." diyorum. Gidip bakıyoruz. Dört yanı üst üste yığılan büyük taşlarla çevrilmiş, uzun, on adam boyunda bir mezar. Bu, gerçek azizlerden, ebedî istirahatgâhında bile dünyanın yalnız, eşsiz, huzurlu yüzünü görmek isteyen birinin mezarı olacak! Tabii kendine mezar olarak çevresindeki bu kadar güzelliklere yukarıdan bakan tepeyi seçen hazretin boyu da elbette bizimkiler gibi olmayacaktı!..

Nirenginin yanına varınca artık Keltepe, çevresindeki ufuklara yaslanan dağlar, tepeler, ormanlar, her şey bizim olmuştu. Burada bizden yukarıda gök kubbesiyle, havada epeyce yükseklerde süzüle süzüle kavisler çizen bir kartaldan başka bir şey yoktu. Her yer, her şey ayağımızın altında idi. Dört yanımız gözlerimizin seçebildiği, bakışlarımızın erişebildiği, uzaklara, ufuklara kadar açıktı. Kuzeyde, koyu nefti ormanların bittiği yerde, Karadeniz'i görür gibi oluyorduk. Doğuda Karabük'ü ve çok daha gerilerdeki Safranbolu bağlarını çok iyi seçiyorduk. Güneyde altımızda kalan soyuk ormanlarını tepenin üstündeki platonun kenarı kapıyor, göremiyorduk. Batıda batmak üzere yarısı dağların ardına çekilen güneş, uçsuz bucaksız orman denizine, üzerlerinden duman renkli buğular yükselen derelere, tepelere sonuncu ışıklarını fışkırtıyordu.

Kararınca yolu zor buluyoruz diye, Belen Yaylası yolunda bizi bekleyen otomobilimize döndük.

Güvercin Geçidi'nden geçerken güneş iyice inmiş, İncedere'nin karşı yamacının ardına çekilmeye başlamıştı. Yamacın öte yanı daha gündüzdü, bu yanında ise akşam oluyordu.

Artık iniyor, alçalıyor, indikçe de karanlığa dalıyorduk. Açık bir dönemeçte durduk, bakıyoruz: Her yer orman; her şey o yeşil sarı sessizlik içinde. Birbiri ardına sıralanan, önden arkaya doğru benizleri yağızlaşan ve ufukta akşam bulutlarıyla bir olan tepeler hep orman. Hepsi güzel bir akşam kokusu içinde yüzüyor, hepsi mor bir buğunun içine gömülüyordu. Güzel günlerin habercisi olan bu buğu içinde gün ve orman yavaş yavaş erimiş, akşam olmuştu...

Hikmet Birand

1. Yazar gezisini hangi mevsimde yapıyor? Bunu hangi cümlelerden anlıyoruz?

.....

2. Yazar, ormanda hangi ağaç türlerine rastlıyor?

.....

3. Yazar, yamaçtaki ağaçlarla tepedeki ağaçlar arasında ne tür farklılıklar görüyor?

.....

4. Yazar, dağ ve ormanın neden savaştıklarını düşünüyor?

.....

5. Aşağıdaki cümlelerin hangilerinde kişileştirme vardır? Altını çiziniz.

Yayvan yapraklı ağaçlar yavaş yavaş azalmaya başlıyor.
Bakalım, bizim gibi Keltepe'ye tırmanan ağaçlardan hangileri geride kalacaklar?
Bizim farkına varamadığımız değişikliği ağaçlar iliklerine kadar duyarlar.
Dağla ormanın cenkleştikleri, sınıra yaklaşıyoruz.
Dağın ormanı yenmek, ormanın dağı fethetmek için savaştıkları sınır.
Ağaçlar birer birer savaş meydanını terk ediyorlar.
Havada epeyce yükseklerde kavisler çizen bir kartaldan başka bir şey yoktu
Dağ galip!
Safranbolu bağlarını çok iyi seçiyorduk.
Çamların ve köknarların ne kadar bezgin, bitkin bir halleri var.

2. Okuyalım, cevaplayalım.
Kitaplık ve Okuma

Evde bulunduğum zaman hayatım daha çok kitaplığımda geçer; oradan ev işlerini yönetmek imkânını da bulurum. Giriş kapısının hemen üstündeyim; hem bahçeyi, kümesi, avluyu görürüm hem de evimin öteki bölümleri içinde sayılırım. Hiçbir düzene uymadan, hiçbir amaç gütmeden bir bu kitabı, bir şu kitabı karıştırırım; zaman olur hayal kurarım, zaman olur kurduğum hayalleri ya kendim yazarım ya da bir aşağı bir yukarı dolaşarak başkasına yazdırırım.

Kitaplığım bir kulenin üçüncü katındadır; birinci katta tapınak, ikinci katta da yalnız kalayım diye sık sık yattığım bir oda ile eklentileri, kitaplığın üstünde ise büyük bir sandık odası vardır. Eskiden kitaplık, evimin lüzumsuz yeriymiş. Bense hayatımın çoğu günlerini, günlerimin de çoğu saatlerini burada geçiriyorum.

Kitaplığım yusyuvarlak bir oda; masamla sandalyemi alacak kadar yer var; bir bakışta kitaplarımın tümünü birden görebileceğim şekilde düzenlenmiş beş raflı dolaplar çember halinde duvarları kaplar. Odanın, on altı adım çapında boşluğa bakan çok geniş ve çok güzel manzaralı üç penceresi var. Bu oda ıssız bir yerde olduğu için hoşuma gider; böylece, hem çalışmamın verimli olmasını sağlar, hem de beni topluluktan uzak tutar. Oturduğum yer, böyle bir yer işte; orada tam bir egemenlik kurmaya, karımdan da çocuklarımdan da, toplum hayatının geleneklerinden de uzak tutmaya çalışırım. Başka nerde olursa olsun egemenliğim sözde kalır: Aslında zaten şüpheli bir egemenliktir bu. Evinde kendi kendisiyle baş başa kalacak, kendi kendine övgüler yağdıracak, şundan bundan kaçıp gizlenecek bir yeri olmayan kişi benim gözümde zavallının biridir. Gösterişe düşkün olanların bu huyları çok pahalıya mal olur onlara; Pazar yerlerindeki heykellere benzerler de ondan: "Büyük başın derdi büyük olur".

Gençken gösteriş olsun diye okurdum; sonradan, biraz da kendimi yetiştirmek için okumaya incelemeye başladım; şimdi ise vakit geçirmek, oyalanmak için yapıyorum bu işi; çıkarımı sağlamak aklımdan bile geçmedi. Kitaba karşı içimde, aşırı bir sevgi vardı; yalnız kendi ihtiyacımı karşılamak için değil, üç adım uzaktaki çevremi doldurmak, süslemek içindi bu sevgi; bir hayli oluyor, onu da bıraktım.

Seçmesini bilen için kitabın çok hoş meziyetleri vardır; ama her nimet bir zahmet karşılığıdır; bu zevk de ötekiler gibi belli ve açık değildir; kendisine has, çok ağır yükleri vardır; okudukça ruh gelişir, ama kalıp, benim hiçbir zaman yüzüstü bırakmadığım kalıp, hareketsiz kalır, yıkılır, ezilir büzülür. İhtiyarlığa yöneldiğim şu anda fazla okumak kadar zararlı, kaçınılması bunun kadar gerekli bir şey bilmiyorum ben.

Montaigne

1. Yazar, evinde zamanını daha çok nerede, ne yaparak geçiriyor?

.....

.....

2. Yazar, kitaplığında olmaktan niçin hoşlanıyor?

.....

.....

3. Kitaplığının ıssız bir yerde olması yazara neler sağlıyor?

.....

.....

4. Yazar, hayatının çeşitli dönemlerinde hangi amaçlarla kitap okumuş?

.....

.....

5. Yazarın kitaplığı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

A) Bir kulenin üçüncü katındadır.
B) Üç penceresi vardır.
C) Üç odalıdır.
D) Dolapları beş raflıdır.

6. Yazar, kitaplığının penceresinden aşağıdaki yerlerden hangisini görmemektedir?

A) Bahçe
B) Avlu
C) Ahır
D) Kümes

7. Aşağıdaki düşüncelerden hangisi, yazara ait değildir?

A) Kitap okumak, hayatın her döneminde büyük bir ihtiyaçtır.
B) Kitap okudukça ruh gelişir, kalıp hareketsiz kalır.
C) Kitabın meziyetleri yanında zahmeti de vardır.
D) İhtiyarlığa girdiği zamanlarda fazla okumak yazarın kendisi için zararlıdır.

8. Yazarın gözünde kimler "zavallı"dır?

A) Çevrelerine sevgi ve saygı duymayanlar
B) Başkalarından kaçıp gizlenecek yeri olmayanlar
C) Aileleriyle ve çevreleriyle geçinemeyenler
D) Ailelerinin geçimini sağlayacak parayı kazanamayanlar

3. Okuyalım, cevaplayalım.
Otoray Yolculuğu: Niğde-Kayseri

Niğde'ye yaklaşıyorduk. Yanımda oturan bir Niğdeli şehrin eteğini saran ağaç kümeleri arasında pek iyi seçemediğim bir noktayı işaret etti.

"Faruk Nafiz'in hanı." dedi.

Büyük şairin han sahibi olduğu günleri de inşallah görürüz. Fakat yol arkadaşımın bana gösterdiği bina sadece Faruk Nafiz'in unutulmaz "Han Duvarları" şiirinde tasvir ettiği han idi. Kıyafetinden anlaşıldığına göre Niğdeli arkadaş bir esnaf yahut işçi idi. Böyle olmakla beraber "Han Duvarları"nı ve Faruk Nafiz'i biliyordu. Daha garibi trende ilk gördüğü yabancının bu şiiri, şiirde tasvir edilen hanı ve Faruk Nafiz'i tanımamasını kabul etmiyor, ateş ve su nevinden herkesçe malum şeylerden bahseder gibi iki kelime ile bana maksadını anlattığına inanıyordu. Güzel şiirin kudreti! İyi yazılmış bir manzum hikâye koskoca bir hanı, koynundaki tapu senedine rağmen asıl sahibinin elinden alıyor, Faruk Nafiz'e mal ediyordu.

Mamafih, arabamızda ayakta duran ve bizi dinleyen uzun boylu bir sakallının, ''Yok yahu... O han falanındır." diye öteki mal sahibinin hakkını da ziyandan kurtardığını itirafa mecburum.

Niğde ile Kayseri arasındaki yolu, Faruk Nafiz'in İstiklâl muharebesi senelerinde kona göçe üç günde aştığı o uzun mesafeyi, ben bugün otoray denen yeni icat bir alet içinde, âdeta uçarak geçiyorum. Akşamın beş buçuğunda daha Niğde İstasyonunda kahve

içiyordum. Sokak fenerleri yanarken Kayseri'de olacağım. Bisikletin ilk icadı zamanlarında ona verilen "şeytan arabası" ismini bu otoraya saklamak lazımmış! Otoray görünüşte yirmi, otuz kişilik büyücek bir otobüs. Fakat ikisi arasında âdeta nalınlı adam ile patenli adam farkı var. Otobüsün mütemadiyen taşla, toprakla boğuşmasına mukabil otoray, cilalı çelik raylar üstünde yağ gibi kayıyor. Ulukışla ile Kayseri arasında günde iki sefer yapan bu arabaların, birinci ve ikinci sınıf yolcuları için, şoförün arkasında dört maroken koltuk, camekânlı bir kapı ile buradan ayrılan geri tarafından da demokratlara mahsus, yirmi otuz kişilik kanepesi var.

Bazı şakacı yolcular lüks kısma "Lordlar Kamarası", ötekine "Avam Kamarası" adını takmışlar.

Bu otoray, yolları âdeta çocuk oyuncağına çevirmiş. Mesela, Kayserililer bizim Ada vapurları biletinden daha ucuz bir para ile günübirliğine Bor bahçelerinde eğlenmeye gidiyorlar.

Şoför, daha doğrusu makinistin bana anlattığına göre, Adana ve Kayseri'de oturan iki akraba, mesela bir ana kız, pazar sabahları bulundukları yerden hareket ediyor, öğleyin Ulukışla'da birleşiyorlar; akşama doğru yine evlerine dönüyorlarmış.

Bu seyahat, artık yolculuktan usandığım bir zamana rastlamış olmakla beraber beni atlı karıncaya binmiş bir bayram çocuğu gibi eğlendiriyordu. Otoray, son derece munis bir dekor arasında akıp giderken kâh makinistin omuz başından önümüzdeki yola kâh arkaya geçerek akşam ışıklarıyla sararıp kızaran ovalara bakıyordum.

Yeni bir icat yalnız manzaralar ve hayatı değiştirmekle kalmıyor, duygularımıza, dünyayı görüş tarzımıza da tesir ediyor.

Yolculukta akşam, insanın gayri ihtiyari garipsediği, kendini karanlık düşüncelere bıraktığı saatti. Halkın akşam garipliği terkibiyle anlattığı bu duyguda kendimizi uçsuz bucaksız mesafeler arasında kaybolmuş hissetmemizi arkada bıraktığımız uzağı bir daha görmek şüphesinin, öndeki uzağa yetişmemek korkusunun elbette bir payı vardır. Mesafelere hâkim olmak emniyeti, işte bu şüphe ve korku mefhumunu kaldırıyor, insana bu geniş ovalarda kendi mahallesinde, evinin bahçesinde dolaşmak hissini veriyor. Faruk Nafiz, "Dönmeyen yolculara ağlayan yaslı yollar" diye anlattığı bu yolu vaktiyle bir yaylının şiltesine uzanarak, "kendini tekerleğin sesine kaptırarak" geçmiş olmasaydı da, benim bindiğim otoray içinde tayyare gibi geçseydi bu acı gurbet şiirini bilmem yazabilir miydi? Yeni edebiyatlarda romantik hüzün ve spleen'in gide gide kaybolmasında bu yeni icatların da bir tesiri olsa gerektir.

Not: Faruk Nafiz Çamlıbel, "Han Duvarları" şiirini yazan ünlü Türk şairidir.

Reşat Nuri GÜNTEKİN

1. Yazar, hangi sebeplere dayanarak Faruk Nafiz Çamlıbel'in "Han Duvarları" şiirini "kudretli olarak nitelendiriyor?

.....

2. Otorayın özellikleri nelerdir?

.....

3. Yazar, otorayı hangi araçlarla karşılaştırıyor? Aralarında hangi bakımdan farklar buluyor?

.....

4. Okuyalım, cevaplayalım.
Eteklik Giymiş Baston

Dolmuş kuyruğunda beklerken yağmur hızlanmaya başlayınca önümdeki adam şemsiyesini açarak bir kuş gibi altına tünedi. Arkamdaki genç kız da çantasından çıkardığı katlanabilir şemsiyesini açınca iki şemsiyenin arasındaki bendeniz yağmur damlacıklarıyla yüz yüze kaldım. Dolmuş gelmediği gibi yağmur da giderek hızlanıyordu... Önümdeki adam bir kez olsun arkasına dönüp bakmıyor, çantasında katlanabilir şemsiye taşıyan genç kız ise herhalde beni katlanılmaz buluyordu!.. Oysa, iki kişilik olan şemsiyesini benimle paylaşsaydı ona "Şemsiye" adlı şiirimi okuyabilirdim.

İstanbul'da şemsiyeyi eskiden Yahudiler ve Rumlar satarlardı. Seyyar satıcılar "Umbrella.... Umbrella..." diye bağırırlardı. O yıllarda dil kirlenmesi yoğun olarak yaşanmadığı için bu ses İstanbullulara İngilizce dersi gibi gelirdi. Ayakkabı tamircileri de aynı zamanda şemsiye tamircileriydiler.

Zeytinburnu ile Kazlıçeşme tren istasyonları arasında denize doğru inen bir sokağın tabelasında ise şu okunur: "Şemsiye Sokağı"...

Cemal Süreya, Karaköy Postanesi'nde bulunan 1349 no'lu posta kutusuna gitmek için Karaköy alt geçidinden tedirginlikle geçerdi. Tüfeğini şemsiye gibi omzundan aşağı asmış bir katilin kendisini orada beklediğine inanırdı. Sözcüklerle insanların portresini çizdiği yazıların sonunda ise şemsiyelerini nasıl kullandıklarına getirirdi sözü.

Şemsiye aynı zamanda yağmurun dinip dinmediğinin habercisidir. İşte Kemal Özer'den bir şemsiye altı şiiri:

İncecik bir ilkyaz yağmuru
altında yürüyen şemsiyeliler
o kadar güveniyoruz ki birbirimize
dinip dinmediğini anlamak için yağmurun
bakacağımız yerde bir cama, bir su birikintisine
bakıyoruz birbirimizin şemsiyesine.

"Şemsiye eteklik giymiş bastondur. Kadınlaşmış bir baston..." Bu sözün kime ait olduğunu biliyor musunuz? Yanıtını vermeden önce birazcık daha okuyalım: "Bunun içinde, kavgacı karakterini kaybetmiş, ancak yaşlı kadınların elinde dövüşçülüğünü ara sıra diriltebiliyor." Şemsiyeyi eteklik giymiş baston olarak yorumlayan Nazım Hikmet'tir!.. Nazım, bastonu bazen ağırbaşlılığın, bazen züppeliğin, bazen kuvvetin, bazen güçsüzlüğün, romatizmanın, siyatiğin ''alameti'' olarak gördüğünü belirterek Akşam gazetesindeki köşesinde sözü yeniden şemsiyeye getirir.

Oysaki şemsiye öyle değil, son yıllarda çıkan bodurları bir yana bırakılacak olursa, şemsiye babayaniliğin, yaşlılığın, titizliğin işaretidir. Titizliğin dedim, çünkü titiz olmayanlar şemsiyeye merak sarsalar bile, onu er geç ya tramvayda, ya vapurda, ya trende unuturlar.''

Arapça "şems" güneş demektir... "iyye" ise dişilik ekidir. Yani, yağmurlu havalarda altına sığındığımız şemsiye aslında "güneşlik" anlamına gelmektedir. Arap kadınların kızgın çöl güneşinden korunmak için taşıdıkları şemsiyeyi yağmurda yürüyen bir erkeğin elinde görmek elbette güldürür Türkçeyi!.. Nazım Hikmet'in şemsiyeyi eteklik giymiş bastona benzetmesi boşuna değildir.

Şiir sokağında her şair kendi şemsiyesinin altında yürür. Sokağa bir pencereden bakıldığında ne kadar ayrı renklerde şemsiye görülürse, bu şiirin o denli zengin olduğu demektir.

Şiiri kendi dışımızda sevememek sokağın aynı renkte şemsiyelerle dolmasını istemek kadar fakirliktir. Ki, öylesi bir sokağa yağmur da yağmaz zaten!..

Sunay Akın, İstanbul'un Nâzım Planı...

5. Cevaplayalım.

1. Kemal Özer'e göre şemsiye neyin habercisidir?

.....

2. Nazım Hikmet'e göre şemsiye nedir, nelerin işaretidir?

.....

3. Sunay Akın'a göre şemsiye nelerin işaretidir?

.....

4. Arapçada "şemsiyye" ne demektir, ne zaman kullanılır?

.....

6. İşaretleyelim.

1. "Bodur" sözcüğünün metindeki anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Geniş şemsiye
B) Kısa şemsiye
C) İnce şemsiye
D) Uzun şemsiye

2. "Titiz" sözcüğünün metindeki anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Çok dikkat ve özenle davranan kişi
B) Temizliğe aşırı düşkün kişi
C) Yaşlı kişi
D) Vapura binmekten korkan kişi

3. Metne göre, Cemal Süreya alt geçitten geçerken niçin tedirgin oluyor?

A) Polislere yakalanmak istemediği için
B) Yerin altından geçmekten hoşlanmadığı için
C) Karanlıktan korktuğu için
D) Bir katilin onu orada beklediğine inandığı için

4. Metne göre, "dil kirlenmesi" nedir?

A) Dile yabancı kelimelerin girmesi
B) Dildeki kelimelerin yanlış yazılması
C) Alfabeye yabancı harflerin girmesi
D) Kelimelerin yanlış telaffuz edilmesi

7. Okuyalım, cevaplayalım.

Astronotların Sağlığı

Önümüzdeki 20-30 yıl içinde Mars'a insanlı bir seferin hazırlıklarını yapan NASA, uzun uzay yolculuklarının, astronotların sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini güçlü bir yerçekimiyle yenmeye yönelik bir deney planlıyor.

Ağırlıksız ortam, bedeni zayıflatıyor. Yerçekimi olmayınca kemikler kırılganlaşıyor, kas dokusu azalıyor ve kalbin kan pompalama temposu büyük ölçüde düşüyor. NASA'nın insan araştırmaları sorumlusu Malcolm Cohen, "hipergravite" denen güçlü yerçekiminin, tam tersi bir etki yapıp yapmayacağını merak ediyor. Cohen, bunun için denekleri birkaç hafta sürecek bir deneye tabi tutmaya hazırlanıyor. Seçilecek denekler, 1g olarak tanımlanan doğal yerçekiminin giderek 2g'ye kadar yükseleceği beş seansa katılacaklar. Her bir seansta denekler, hızla dönen küçük bir odacık içinde 22 saat geçirecekler. Bazı araştırmacılar, insanları uzun süreyle güçlü bir yerçekimine maruz bırakmanın, umulan performans artırıcı etkinin tersi sonuç vereceği düşüncesindeler. Hollandalı bir "denge ve yön bulma" uzmanı olan Willem Bles, "3g'lik bir yer çekiminde 90 dakikadan sonra vücudunuzdaki her şey ağırmaya başlar ve sonunda ortaya çıkan baş dönmesinin geçmesi de 12 saat alır" diyor. Cohen ise, deneklerin dönen odada yatarak televizyon seyrederek okuyarak ve uyuyarak bu deneyi fazla rahatsızlık çekmeden atlatacakları konusunda iddialı.

8. Cevaplayalım.

1. Metinde söz edilen deneyin amacı nedir?

A) İstasyonda sağlanacak güçlü bir yerçekimi ortamının astronotların sağlığını olumlu etkileyip etkilemeyeceğinin ölçülmesi

B) Hızla dönen küçük bir odacıkta kalan astronotların kemik ve kas yapılarının zayıflayıp zayıflamadığının denenmesi,

C) Yerçekimsiz ortamda, astronotların kas dokularının azalıp azalmadığının ve kalbin kan pompalama temposunun düşüp düşmediğinin ölçülmesi

D) Güçlü bir yerçekimine maruz kalan astronotların yön bulmada sorun yaşayıp yaşamayacaklarının denenmesi

2. Metinde, aşağıdaki görüşlerden hangileri yoktur?

A) Uzun süre güçlü yerçekiminin etkisinde kalan insanların performansı düşer.

B) Güçlü bir yerçekiminde deney başladıktan 1.5 saat sonra insanların vücutlarında ağrılar başlar.

C) Güçlü yerçekimine maruz kalan insanların baş dönmeleri yarım günde ancak geçer.

D) Denekler, hızla dönen odada müzik dinledikleri takdirde baş dönmesi yaşamazlar.

3. Metne göre, aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Yerçekimsiz ortamda kemikler daha çabuk kırılır.

B) Yerçekimsiz ortam kas kaybına yol açar.

C) Yerçekimsiz ortam vücutta yağların artmasına yol açar.

D) Yerçekimsiz ortamda kalbin kan pompalama temposu azalır.

9. Yazalım.

Bir uzay İstasyonundaki çalışmalara denek olarak katılmak ister misiniz? İsteyip istemediğinizi gerekçelere dayandırarak paragraf halinde yazınız.

10. Okuyalım, cevaplayalım.
Karım Bir Astronot

Uluslararası Uzay İstasyonu'nda görevli kadın astronot Catherine Coleman'in eşi Josh Simpson, evde karısının uzaydan dönmesini bekliyor!

Eğer "Karım arı gibi çalışıyor; bulaşık, çamaşır bana kalıyor." diyen erkekler varsa "Karınız astronot olsaydı da görseydiniz." demek isterdim.

Karısı "dünyanın" en deneyimli astronotlarından biri olan cam sanatçısı Josh Simpson evde çocuk bakıyor. Çünkü karısı şu an dünyadan 354 kilometre yükseklikteki Uluslararası Uzay İstasyonu'nda bir robot kolu kullanarak monte ettiği Leonardo isimli modüle göz kulak olmakla meşgul. NASA'ya ait en eski uzay mekiği "Discovery", 24 Şubat günü uzaya fırlatıldığında, beraberinde bir kargo modülü olan "Leonardo"yu da götürdü. Modül, Uluslararası Uzay İstasyonu'nun 13'üncü odası olarak istasyona sabitlendi. Leonardo'yu monte eden ekibin başındaysa Simpson'ın karısı Catherine Coleman var. Simpson, "Cathy bunun için yaşıyor. İşi onun için çok önemli." diyerek yılın büyük kısmını yalnız geçirmeye razı. "Evliliğimiz aslında herhangi bir evlilik gibi. Çoğu zaman birbirimizden ayrı kalsak da Cathy yeryüzünde kaldığı sürece beraber çok iyi zaman geçiriyoruz." diyor.

Çiftin tanışması oldukça ilginç: 1990 yılında, Amerikan Hava Kuvvetleri'nde yüzbaşı olan Catherine Coleman, bir telefon numarasını yanlış çeviriyor ve karşısında Josh Simpson'ı buluyor. İkisi telefonda yaptıkları sohbetten etkilenerek tanışıyor ve tam 7 yıl sonra da evleniyor. Çiftin 2000'de bir oğlu oluyor. Coleman bu arada ilk kez 1995, ikinci kez de 1999'da Columbia uzay mekiğiyle uzaya iki yolculuk yapıyor. Bu arada Simpson, oğluna tam mesaili babalık yapıyor. "Aslında Cathy 'nin astronot olarak sorumluluklarına bakarsanız benim yaptıklarım kolay. Eşim için hayat daha zor. Karım hem ailesiyle ilgilenmek hem de çalışmalarını sürdürebilmek için zamanını iyi ayarlamak zorunda.

Catherine Coleman, 2007'de bir astronot olarak Uluslararası Uzay İstasyonu'na altı aylığına görevlendiriliyor. O, artık NASA'nın robot kolu operasyonu şefi. Yani, Leonardo gibi pek çok ikmal parçasının robot yardımıyla monte edilmesini sağlayan ekibin başında. NASA'ya ait tüm uzay mekiklerinde ve Uluslararası Uzay İstasyonu'nda görevli astronotlara robot kolu kullanmayı öğretiyor. Uçuş mühendisi Coleman; biri İtalyan, diğeri Rus meslektaşıyla Leonardo'yu 1 Mart günü Uluslararası Uzay İstasyonu'na sabitledi. Simpson'a gelince... Simpson, karısı gelene kadar 10 yaşındaki Jamey'e gözü gibi bakmaya ve günlüğüne şu notu düşmeye devam edecek: "Sevgili Günlük, henüz Cathy eve dönmedi. Onu çok özledim."

Astronot olmasının yanı sıra bir müzisyen olan Catherine Coleman, astronotlardan oluşan Bandella isimli müzik grubunun flütçüsü. Uluslararası Uzay Üssü'ne üç flüt götüren Coleman, uzayda resital verdi.

Şule Güner, Sabah Gazetesi, 07.03.2011

1. Metinde geçen "göz kulak olmak" deyiminin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Beklemek, nöbet tutmak

B) Korumak, gözetmek

C) Bakmak, tutmak

D) Onarmak, sahiplenmek

2. Metinde, "tam mesaili babalık" tanımı ile ne anlatılmak istenmektedir?

A) Çocuğun bütün sorumluluğunu üstüne almak

B) Çocuğun beslenmesini her yönüyle üstlenmek

C) Çocuğun eğitiminde söz sahibi olmak

D) Annesinin yokluğunu çocuğa hissettirmemek

3. Metinde geçen "arı gibi çalışmak" deyiminin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Özverili çalışmak

B) Çok çalışmak

C) Sorumsuzca çalışmak

D) Yeteri kadar çalışmak

4. Aşağıdakilerden hangisi Catherine Coleman'ın özelliklerinden değildir?

A) Yaptığı işi başkalarına öğretmek

B) Teknik işler yapmak

C) Müzik aleti çalmak

D) Geleneksel yemekler yapmak

5. Josh Simpson için aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

A) Çocuk bakmaktan şikâyetçi değil.

B) Eşinin işine saygı duyuyor.

C) Eşinden uzun süre ayrı kalmak istemiyor.

D) Eşini çok özlüyor.

6. Catherine Coleman ve Josh Simpson ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

A) Tesadüfen tanışıyorlar.

B) Evlendikten üç yıl sonra çocukları oluyor.

C) Coleman, çocuk yapmadan önce iki kez uzaya gidiyor.

D) Tanıştıktan hemen sonra evleniyorlar.

7. Catherine Coleman ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) Eşiyle tanıştığında teğmen rütbesindeydi.

B) Modülü istasyona iki meslektaşıyla ekledi.

C) Modülü eklemeden önce uzaya üç kez daha gitti.

D) Uzaya gitmeden önce flütle resital verdi.

Seviyeler	
A1 A2	TEMEL
B1 B2	ORTA
C1 C2	İLERİ

Yunus Emre Enstitüsü

www.yee.org.tr

Yunus Emre Enstitüsünün yazılı izni olmadan tamamen veya kısmen kopyalanamaz, çoğaltılamaz.

ISBN 978-605-87010-2-1